

SS.

ANTONIVS

MAGNVS

ET

MARIA

POENITENS

ÆGYPTII.

SS.

ANTONIUS

MAGNVS

ET

MARIA

POENITENS

ÆGYPTII.

22.

ANTONIVS

MAGNVS

ET

MARIA

POENITENS

ÆGYPTII.

1.
IN SYMBOLICAM
S. ANTONII
MAGNI
IMAGINEM
COMMENTATIO

R. P.

THEOPHILI RAYNAVDI
SOCIETATIS IESV THEOLOGI.

Editio post Romanam altera & auctior.

GANDAVI:

Ex Typographiâ BERNARDI KERCHOVII.

1659.

EXIMIO DOMINO
D. ANTONIO DAVÆO

S. THEOL. LOVANII DOCTORI

ET

PROFESSORI PRIMARIO

EXEMPTÆ

ECCLESIAE S. PETRI CANONICO

COLLEGII SABAVDIÆ RECTORI, &c.

BERNARDVS KERCHOVIUS

Implere suos feliciter annos.

TVA in MAGNUM nostrum pietas, EX. DOMINE, impulit me, ut symbolis ANTONIANIS nomen tuum præscreberem. Edita sunt illa in lucem Roma; sed vix Italia claustra, quæ temporum est iniquitas & commerciorum raritas, evaserunt. Tuâ factum est liberalitate, ut liberiore nunc cælo fruantur. In quo, an de MAGNO ANTONIO, an de Christianâ republ. plus mereare, equidem non decido. De sancto quidem Viro mereris quàm plurimum. Quia nihil aquè ad cœlitum gloriam facit, quàm ut in exemplum proponantur volentibus Christum sequi: ut illorum simus imitatores, sicut & ipsi Christi. De rep. autem Christianâ, immane quantum. Nam si, S. Athanasio authore, ANTONIVM scire quis fuerit, perfecta est ad virtutem via: hoc tuo in MAGNUM studio, viam ostendis, & lucem præsers, ne quis aberret. Est quippe ANTONIVS lucerna & lucens, & ardens, sed notis hieroglyphicis, quasi densâ in nube, abscondita. Depulsis per RAYNAVDVM enigmaticis emblematum tenebris, resplendet in iis ANTONIVS, quasi in nube lucidâ, maiorq; apparet MAGNVS noster. Etenim difficile est in solem sine velo oculos defigere, ut non hebescant. Difficile ANTONII gestis animos non perstringi, & quæ est humana imbecillitas, ab imitando non deterreri. Symbolicum velum, quod eis oppandit vetustas, commentariolo hoc explicat THEOPHILVS, ut eo iam non abscondi lux ANTONIANA videatur, sed illustrior appareat, visuiq; nostro accommodatior. Eum Tu, VIR MAGNE, typis meis voluisti subijci, ut non tantum in Academiâ istâ (cui præcipuo quodam modo semper studuisti prodesse, sive cùm illam difficillimis temporibus feliciter regeres, sive cùm in eâ varias scientias pro tempore doceres) sed toto Belgio exterisq; Regionibus legeretur. Ut ANTONIVS semper sit Christiana Philosophia & militia pyrphorus. Tibi morem gessi. Tu munusculum de manu meâ suscipe, quod Tibi in strenam, & natalis Tui xenium L. M. Q. offero.

GANDAVI, XVII. Kal. Februarij M. DC. LIX.

EXIMIO DOMINO
D. ANTONIO DAVAO
Carolus Sangrius Societatis I E S V
VICARIUS GENERALIS.

CUM opus inscriptum *Symbola Antoniana* P. THEOPHILI RAYNAVDI nostræ Societatis Sacerdotis, tres ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi posse probaverint, facultatem concedimus, ut typis mandetur, si ita iis, ad quos spectat, videbitur.

Datum Roma 25. Septemb. 1645.

CAROLVS SANGRIVS, &c.

COMMENTARIOLVM *Symbola Antoniana* inscriptum, cum *Breviculo Vita Magni illius Patriarchæ*, in locuplete fœcundoque Museo R. P. THEOPHILI RAYNAVDI è Socior. I E S V ipsius operâ natum, jussu Rev. P. F. Vincentii Candidi Sac. Apost. Pal. Mag. pari curâ & gustu legi, piorumque juxta ac eruditorum oculis omni ex parte dignum censui. Et in fidem subscripsi manu meâ. Die 22. Junii 1647.

*Petrus Saunier Sac. Theologia Professor,
& in Sancti Spiritus de Vrbe Subprior.*

APPROBATIO.

Hic Commentarius de S. ANTONII MAGNI symbolis & vitâ, Reverendi admodum & eruditissimi Patris Theophili Raynandi, in lucem edi poterit, cum sit ejusmodi, qui cum fide & bonis moribus planè consentiat, & jam ante in lucem editus, fuerit probatus, laudatus & posterioribus curis ab Authore suo recognitus, emendatus, auctiorque redditus. Datum Lovanii hâc nonâ Decembris anno 1653.

ANTONIVS DAVE S. Theol. Doctor & Professor Regius in Vniversitate Lovaniensi, nec non Apostolicus Librorum Censor & Visitator.

6. I. ESSE

I. **E** S S E in Ecclesiâ Dei images

& picturas, quæ aliud specie externâ exhibeant, aliud revera repræsentent, ratum esse debet ac exploratum; quique id minùs perspexerunt, multis & pinguibus erroribus impliciti, procul à vero abierunt, vel nubem quasi Ixiones amplexi, vel ea inficiati, quæ nullo pacto inficiari par fuerat. Antiquissimum symbolicæ imaginis exemplum suppeditat Eusebius (a), visam abs se pro palatii foribus picturam affirmans Constantini Magni, ex quo Christum professus est, ingenio delineatam, quâ Satan eatenus Dei Ecclesiæ infestus, Draconis specie Christi præsidio per Constantinum transfixus, medio ventre suis ac suorum pedibus calcatus atque protritus, demum in profundum maris præcipitatus subtili & artificiosâ varietate exhibebatur. Hoc qui extimæ tabulæ intentus de Dracone quopiam corporeo per Constantinum transfosso & calcato, ac in fluctus tracto intellexisset, nã ille abfuisset à veritate quàm longissimè. Sed, ut Eusebius optimè expressit, symbolum id erat, & ænigma Sacrum, quo Satan, qui in sacris voluminibus *Serpens veſtis, & aspis, ac basiliscus, & draco audit*, verbi Dei gladio opera Constantini perfossus, extremo exitio delendus repræsentabatur. Symbolica item fuit imago non manufacta veli Vzalenſis (b) descripta ab Evodio ejusdem urbis Antistite inter recensendum S. Stephani miracula. Agebantur Vzalis nundinæ, & meridie subitò serena coeli facies inhorruit, visusque inter nubes est horrendæ magnitudinis propendens in caput igneus draco. Symbolum id erat iræ Dei civibus impendentis. Omnibus exterritis, nec jam de nundinis, sed de exitio imminente sollicitis, concursu factò ad S. Stephani ædem sacram, tetra draconis forma sensim evanuit, & coelo serenato discussa est mentium caligo. Postridie homo ignotus, specie negotiatoris, Sennodo Vzalenſi Subdiacono obviam factus, velum illi præbuit variis pictum coloribus, in cujus dexterâ parte S. Stephanus exhibebatur crucem suam gestans, & crucis cuspide portam civitatis pulsans, eoque pulsu tetrum draconem ex vrbe propellens, qui idem draco sub S. Stephani pede contritus videbatur ac pressus. Fuisse eam picturam exitii meritis S. Protomartyris ab acti expressionem ab omnibus civibus cum stupore æquè ac gratulatione immensâ exceptam, Evodius testatur.

2. Ejusdem generis est pictura S. Georgii, specie equitis cataphracti draconem vibrata hasta ferientis, ut virginem supplicem palmas ad illum protendentem draconis faucibus, & exitio subducatur. Hæc ad veritatem historiæ nuspiam alibi insinuata retulit Iacobus de Voragine. In alio autem extremo Novatores S. Georgium, occasione acceptâ ex eâ picturâ, *Papisticum Persea* denominare non erubuerunt: quod facere memini Gastrimargum Chamierium in Epistolis Iesuiticis, pag. 46. Et præverat Lutherus in Symposiacis (c) ac Melancthon (d), & utriusque combibo Martinus Kemnitius (e). Revera autem neque ea pictura puram historiam continet, ut insulsè nimis in suam multarum indiscussarum narrationum collectionem intrusit Iacobus: neque ferendi sunt, qui S. Georgium merum symbolum esse, nec aliquando in rerum naturâ extitisse sunt fabulati: sed inhærendo veritati, quæ inter extremos errores media semper est, ut Christus inter latrones (judicium est Novatiani (f) liquido in omnibus prope hæresibus comprobatum) floruit aliquando reipsâ in terris S. Georgius, & nunc in coelo fruitur præmiis laborum hic exceptorum, omnibus in ejus cultum Christianis gentibus, in Oriente, Occidente, Meridie, ac Septentrione flagrantibus, ut diligenter prole-

EXTREMORVM
CIRCA IMA-
GINES SYMBO-
LICAS DECLI-
NANDORVM,
EXEMPLA
QVÆDAM.

a) Lib. 3. de vitâ
Constant c. 3.

b) L. 2. mirac. S.
Stephani c. 4.

c) Cap. 53.

d) In Apolog. Conf.
August.

e) 3. par. examin.
Consil. Trid.

f) Lib. de Trinit.
c. 39.

a] *Lib. 2. Litan. q. 20.*

b] *Apol. 3.*

c] *In Martyr. 23. Apr.*

d] *L. 3. de ratio. stud. Theol. c. 7.*

e] *In epist. Iesuit. pag. 46.*

f] *Carm. de S. Christoph.*

g] *In Onomast.*

h] *Hymn. de S. Christophoro.*

i] *2. Lit. q. 20.*

k] *In Mantiffa ad opus pro epistolâ Deipare. notâ 76.*

l] *Lib. 1. cap. 8.*

m] *L. 3. hist. imag. cap. 39.*

quitur Serarius (a) ac ipsis etiam Musulmannis tam infensis Christiani nominis hostibus, quod Cantacusenus (b) recitat, S. Georgium (quem ipsi *Cheter Eliaz* appellant,) omni honore ac veneratione prosequentibus. Cætera verò, quæ imagini ejus appinguntur, hieroglyphica sunt ac symbolica, ad provinciæ cujuscpiam expressionem, quæ Sancto Martyri supplex accadat liberationem à gravi aliquo malo exoratura, ut Baronio (c) est visum: vel ad expressionem liberationis Ecclesiæ à dracone mystico, ut Laurentius à Villavicentio (d) philosophatur.

3. Æquè ex symbolicâ S. Christophori Martyris picturâ in diversos errores inducti sunt hinc Sectarii, inde simplices aliqui Catholici. Nam è Sectariis Chamierius (e) inter fabulamenta recenset, quidquid de S. Christophoro circumfertur, nec vllum talem esse cœlitem pro certo statuit, quod ipsum Stigelius Lutheranus (f) sentire visus est, & apertè Chytræus (g). Contendunt hi Sectarii, & passim cæteri, emblemata sacra otiosè à plebeculâ, per oscitantiam Pastorum, transformatum esse in imaginem sancti cujuscpiam Martyris, retento Christophori nomine, quod navo, & Apostolici Zeli concionatori, vel intrepido Christianæ fidei professori in picturâ hieroglyphicâ inditum fuerat. Christophorum autem proprii nominis Martyrem, cui aptari symbola vulgatæ ejus picturæ immissa possint, nullum fuisse, adeò fixum habent, ut ne dubitari quidem sinant. Videtur huic placito adhæsisse Ioannes Piërius ad calcem libri decimiquinti Hieroglyphicorum. E contrario rudes aliqui Catholici, non modò S. Christophorum proprii nominis Martyrem, verùm cœlitem agnoscunt (de quo nemo sanus ambigit, firmante eam veritatem in sacris tabulis Ecclesiæ Græca æquè ac Latina) sed quæ in ejus picturâ repræsentantur, absque aliâ glossâ admittunt ut jacent: & S. Christophorum fuisse arbitrantur Gigantæâ mole hominem, qui Christum infantis specie obversatum, per aquas altissimas, humeris sublatum traduxerit, procerâ arbore pro scipione vsus: Cum tamen certum sit, hæc ferè omnia symbola fuisse ingentis animi, quo vir Sanctus glorificavit, & portavit Christum in corpore suo, per fluctus, & ærumnas multas, ut optimè præter cæteros expressit Vidas (h). Quamquam proceritas corporea S. Christophori, & Gigantæa statura, citra symbolum admitti potest, cum Serario (i) & aliis. Nec abs re. Sanè Ludovicus Vives molarem S. Christophori dentem exhibitum esse pugno majorem testatur, & Bernardus Bredenbachius, de quodam ejusdem sancti ense admodum magno meminit. Pedem cum crure, & coxa ejusdem Martyris, carne ac pelle planè integra, capto per Turcas Bizantio exportatum in Occidentem, cum Gennadii Patriarchæ Syngrophâ, scribit ex testimonio Bosnensis Antistitis, Melchior Incofer (k). Dimensio autem pedis illius, pertingebat à calcaneo hominis justæ staturæ ad axillam ejusdem. Ex quo æstimare licet totius corporis proceritatem, & magnitudinem, ut ex Herculis (l) pede apud Gellium altitudo ac moles ejus est deprehensa. Itaque quantum attinet ad molem, & proceritatem, potest S. Christophori imago accipi ad literam, absque Symbolicæ interpretationis adminiculo.

4. Ad hæc S. Michaëlis picturam quis illico non agnoscit symbolicam? Pingitur armatus dextram gladio, lævâ instructus staterâ; in cujus vnâ lance animula, in alterâ ejusdem animulæ opera, calcans pedibus subjectum horrendâ specie Zabulum. Quòd erroris periculo obnoxiam hujusmodi picturam statuit Molanus (m), non video aliis arrisisse, cum adhibitâ convenienti explicatione symbolorum hujus imaginis omnia labis pura & nitentia sint habenda. Nimirum illud vnum timeri videtur posse, ne S. Michaël videatur statui judex in particulari iudicio. Id enim innuere videri potest libra, & appensio animæ ac operum ejus in eâ; cum tamen certum sit, omne iudicium, atque adeò non vniversale dumtaxat, sed etiam particulare, Christo assignandum esse. Hoc admitto, simulque fateor, eâ libræ attributione, ut minis habentes dijudicentur, & opera eorum appendantur, non significari judiciariam S. Michaëlis in animas è corpore abeuntes potestatem:

tem : quamvis ei appingatur bilanx sive libra, quia ejus est animas ad Christum Iudicem deducendas suscipere, & judicatas loco suo transcribere, ut fert antiphona Ecclesiastica. Vnde plus justo tribuisse S. Michaëli videtur Blasius Viegas in c. 12. Apocal. comment. 1. sect. 18. num. 7. (id quod Serarius in c. 5. Iosue quæst. 45. sub finem septem rationibus admodum debilibus fulcire nititur) colligens ex hac picturâ S. Michaëlem exercere iudicium particulare : cum tantum fuerit inferendum quod interveniat ad iudicium illud modo prædicto. Nec Patres quidam aquod quos mentio est libræ & stateræ in iudicio adhibendæ, ut S. Isidorus in rythmicâ exhortatione ad poenitentiam, Damascenus orat, De defunctis, Author sermonis de symbolo apud Augustinum (a) in Appendice ad sermones de diversis, atque Rupertus (b) adscribunt S. Michaëli eam animarum appensionem ; sed tantum sub eâ libræ metaphorâ repræsentant iudicium, consentaneè ad visum objectum Balthazari Babylonio Danielis V., nec exprimunt quis in librâ appendat animas, tacitè supponentes id esse Christi munus. Quod item dico de viso illo, quo Petrus Temonarius adductus à Leontio in Actis S. Ioannis Eleëmofynarii, raptus in extasim vidit omnia opera sua trutinari in bilance, nec nisi panem ex irâ in mendicabuli faciem projectum degravationi lancis per opera iniqua obstitisse. Differo in hanc rem plenè l. 5. de Christo (c) tractans titulum Christi Iudicis. Nunc satis est attigisse eam S. Michaëlis picturam esse symbolicam, & partes, quas Sanctus ille signifer in particulari animarum iudicio obit, insinuare ; quamvis solus Dominus sit spirituum ponderator.

a] Serm. 59. c. vltimo.

b] L. 9. de process. Spir. sanct. c. 7.

c] Sect. 4. c. 7.

5. Missas consultò facio alias plerasque imagines, admistione Symbolorum, & hieroglyphicorum conspicuas, ut vni insistant imagini S. Antonii, quæ omnium maximè Symbolis appictis abundat. Effingitur enim S. Antonius specie venerabilis senis, promissâ barbâ, monastico opertus amictu, cui ad pallioli latus sinistrum impressa figura T., manu vnâ librum tenens, & implicitum baculum, alterâ campanulam : ad pedes habens hinc suam, inde ignem luculentum. Hæc omnia ad historicam veritatem non pertinere, certum existimo. Neque enim Magnus Athanasius rerum B. Antonii accuratus scriptor tale quid de eo memorat. In iis item scriptis, quibus Ascetarum Orientis exercitationes ad exemplum ferè earum, quas D. Antonius obiverat, recensentur ; nihil habetur, quo suadeatur vel etiam insinuetur, prædicta juxta historiam ad S. Antonium pertinere. Itaque extra dubium pono, Symbola esse & hieroglyphica, imagini sancti Viri appicta, ad exhibendas insignes ejus prærogativas. Congruit hæc Symbolorum appositio homini Ægyptio. Nam apud Ægyptios Symbola præsertim in vñu fuisse Claudius Minos, lib. de symbolis præfixo Alciati embl., fusè persequitur. Itaque sigillatim demonstrandum, & enucleandum suscipio, quid illa symbola, quæ B. Antonii imagini appicta dico, præ se ferant, expositionis initio facto à primariâ & maximè celebri B. Antonii tesserâ, hoc est, ab igne. Nam de cæteris expeditior, & minoris (ut sic dicam) impensæ poterit esse disquisitio.

§. 2.

1. **V**ARIè de notione Symboli ignis S. Antonio appicti pronunciantur. Visum quippe est nonnullis, idcirco ignem illi appingi, quod speciali prærogativâ concessum illi à Deo sit, avertere ignem infernalem, ut loquitur D. Thomas (d), quem passim de igne æterno locutum censent : (rectène postea attingam) & idcirco ita S. Antonium interpellat Iulius Scaliger.

Magne pater furvum defendas fortior hostem.

Sisq, metus diris ignibus, igne tuo.

Alii spectatam putant aliam specialem prærogativam ejusdem sancti in restringendis luxuriæ ignibus : quam S. Antonii prærogativam agnoscere videtur

SYMBOLVM I-
GNIS S. ANTO-
NIO APPICTI
QVODNAM DE
VVLGATIORE
SENTENTIA.

d] In 4. d. 45. q. 3.
n. 2. ad 2.

a] 4. part. Serm. de
S. Anton. confid. 3.
b] Cap. 4 vita.

c] In Chron. ad
eum an.

d] Lib. 25. Spec.
hist. cap. 84. & 90.

e] Apud Aymarum
2. p. hist. Anton. c.
11.

f] Lib. 1. hist. c. 1.
sub finem cum de
an. 1041.

g] Epist. 71.

h] In lib. mirac. ex
Bibl. Floriac. c. 39.

i] 2. p. c. 11. & 31.

Gerson (a) nixus insignibus victoriis, ab eo de carne sua, & igne profano luxuriæ reportatis, teste S. Athanasio (b).

2. Frequentius est, ut idcirco appositus ignis in B. Antonii imagine existime-
tur, quia contactis igne sacro, ex speciali munere divinitus concessio, sanitatem ex-
orat. Deprehensum id nominatim anno 1089. sæviante eâ ægritudine, quam his
verbis describit Sigebert. (c) *Annus pestilens, maximè in Occidentali parte Lotharingia,*
ubi multi sacro igne interiora consumente computrescentes exesis membris instar carbonum nigre-
scentibus, aut miserabiliter moriuntur, aut manibus ac pedibus putrefactis truncati, miserabi-
liori vita reservantur: multi verò nervorum contractione distorti tormentantur. Exscripsit Si-
gebertum Vincentius Bellovacensis (d). Per eam verò ægritudinem, omnino mul-
tos cujusvis sexus, & ætatis cecidisse scribit Hugo (e) Farsetus. Similiter Abbas
Vrspergensis anno 1099 vel mortuos, vel debilitatos fuisse bene multos, his pau-
cis meminit. *Plaga illa, qua circa Nivalensem S. Gertrudis Ecclesiam orta est, usque ad vitæ*
desperationem terruerat. Erat autem hujusmodi: Tactus quispiam igne invisibili, quâcunque
corporis parte, tamdiu sensibili, imò incomparabili tormento, etiam irremediabiliter ardebat,
quousque vel spiritum cum cruciatu, vel cruciatum cum ipso tacto membro amitteret. Testantur
hoc hæcenus nonnulli, manibus, vel pedibus hæc poenâ truncati. Hoc indiscri-
minatim omnibus accidisse, Glaber (f) ejusdem morbi mentionem faciens, sic ex-
plicat. *Occulto Dei judicio coepit deservire in ipsorum (Roberti Regis filium Henricum,*
& filios Odonis) plebibus divina ultio. Consumpsit enim quidam mortifer ardor multos, tam
de magnatibus, quàm de mediocribus atque infimis populi, quosdam verò truncatis membrorum
partibus reservavit ad futurorum exemplum. Ivo (g) item queritur obduruisse peccatores,
quamvis morbus, qui dicitur *sacer ignis*, multorum membra ad præcisionem, mul-
torum corpora ad mortem duceret.

3. Ut magnitudo hujus calamitatis, & S. Antonii apud Deum gratia in tam fe-
rali morbo depellendo liquidior sit, nolo reticere, quæ de hujus plagæ atrocitate
habemus in Actis S. Genulphi (h). *Contigit aliquando (inquit Author sub tem-*
pore, de quibus agimus, scribens) judicio DD. quodam carnis incendio, multos periclitari
mortalium ex populo Christianorum. Quorum multitudines ob sui remedia deprecanda Sancto-
rum expetere loca certantes, huc etiam quàm plurimi tunc fidelium miseratione subsidioque de-
lati sunt. Qui secus Ecclesia fusi jacentes introitum, ob intolerabilem passionem, diu noctuque
magnis clamoribus Salvatoris mundi clementiam, sanctique Prasulis Genulphi suffragia procla-
mabant. Erat autem non solum audire stridores eorum præ dolore, vel exustas à corporibus effluere
partes videre, miseria: verum etiam ex putra carnis fæcore, res intoleranda. Quâ clade
multi eorum consumpti sunt. Inter miracula S. Hilarii Pictaviensis sub annum 1150.
atque adeò tempore, de quo agimus, patrata, non absimilis calamitas gra-
phicè describitur à Ioanne Boucheto. Et sunt qui eodem referant ægritudinem,
à quâ S. Genoveva urbem Parisiensem interpellata liberavit; quia Anonymus,
à quo rem gestam habemus, vocat eam ægritudinem *morbum igneum*, quem (in-
quit) *Physici sacrum ignem appellant, eâ nominum institutione, quâ nomen*
vnus contrarii, alterius significationem sortitur. Luctuosam admodum faciem
per mortes, & consternationem omnium præ ignis illius atrocitate, describit dili-
genter idem Anonymus, professus hæc regnante Ludovico Crasso Philippi I. Fran-
corum Regis filio contigisse, atque adeò quâ ætate grassatam, præsertim in Galliâ,
igniariam hanc corporum vexationem præmisimus.

4. En ergo strages ab igne morbofo corpora incendente ac horribiliter discru-
ciantes, & strages magna nimis. Nec alia fuit præsentior tanto malo medela, quàm
à quorundam coelitus, sed præsertim à S. Antonii invocatione: eamque multis
fuisse fructuosam, testatur Aymarus Falco (i) Author breviculi historiæ Antonia-
næ. Et opportunè accidit, ut sacra B. Antonii exuvie à locelino è Pictaviensium
Comitum familiâ Constantinopoli advectæ, jussu Urbani Papæ II. in Galliâ tunc
agentis, à loco profano & incerto (circumferebantur enim quocunque pergeret
locelinus)

Iocelinus) ab hærede ejus ac propinquo Guigone Desiderio, in stabili sede religiosâ magnâ celebritate constituerentur. Vnde animati populi, ad spem concipiendam sanitatis per tutelam S. Antonii, preces ad eum ac vota fundebant. Et spei illico respondente eventu, factus est tantus concursus populorum, sanitatem precibus S. Antonii exposcentium, vt fidem prope superaret multitudo. Omnino multi reos se votorum agnoverunt sospitate recuperatâ. Aliis levandis, objectus per visum Gasconi viro nobili æquè ac copioso, S. Antonius, Nosocomii structuram, attributis, quas eidem sancto addixerat, facultatibus demandavit. Vnde factum esse initium sacri illius instituti, quod *Hospitalarium S. Antonii* denominatur, & Falco (a) ex multorum sensu prodit, & ratum habet, in Annalibus Card. Baronius (b).

5. Hinc igitur factum censent plerique, & ipse inprimis Falco (c) Antonianus historicus, vt ignis B. Antonio appingeretur. Idem habet Molanus (d); qui addit, eam ob causam plerisque locis, doctos Majorum experimento mortales, grassante lue ac ignis in modum depascente omnia, ad B. Antonii præsidium confugere, & ejus imagine pro foribus constitutâ, illum sibi & averruncum & alexicacum optare, & Deo propitio experiri. Peculiare certè D. Antonii munus esse solere, ab hujusmodi igne sacro liberare mortales, communis jam olim sensus tulit, suffragantibus crebris faustis experimentis firmatus. Vnde oratio Ecclesiastica in peculiari S. Antonii officio ita habet: *Deus qui concedis obtentu B. Antonii morbidum ignem extinguere, & membris agris refrigeria præstare.* Hymnus item Ecclesiasticus de eodem cœlite eandem illi adscribit facultatem; sic enim habet.

Manum agris imperantem

Servo dedit Dominus:

Vt cum inbet, vi natura

Fiat morbi terminus;

Et tollatur infernalis,

Herpes Æsthiomenus.

En *infernalem ignem* grassantem in superstitum corpora, ad eum modum quem Glaber, Ivo, Abbas Vrspergensis, & alii superiùs adducti repræsentant. Varias ejus formas aperit Fracastorius (e). Apud Arabas hic morbus (ut Mercurialis notavit) (f) dicitur *formica*, apud Scribonium *Zona*; apud Plinium *Zoster*, & *Circinus*; apud Græcos *Herpes*, ut dictum est; apud Latinos *ignis sacer*. Impegit autem Servius ad illud tertii Georgicor:

—— *Contactos artus sacer ignis edebat.*

cum censuit ignem sacrum esse, quod *ἱερὸν νόσον* Græcorum. Nam morbus ille, idipsum est quod *morbus Comitialis*, qui longè differt ab igne sacro. Quem etiam malè Cornarius apud Hippocratem expressit voce *Erysipelatis*, cum latum sit discrimen inter ignem sacrum & Erysipelatem, ut apud Celsum (g) videre est. Præ omnibus parum aptè Ioannes Boucherus, hunc ignem sacrum planè sibi ignotum professus, conjectat esse quem Galli Neopolitanam luem vocant, Itali Gallicam; neutri verè, cum esset dicenda lues Indica ante sæculum advecta.

Ignis ergo S. Antonii populariter dictus, talis est qualem descripsi. Hinc porro collige verum sensum D. Thomæ superiùs adducti de peculiari prærogativâ S. Antonio concessâ curandi ignem infernalem. Neque enim agit de igne æterno inferni, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus, in quem sensum à plerisque allegatur S. Doctor: sed agit de hoc igne sacro, cujus immissio est plerumque per Angelos malos; & idcirco dicitur *ignis infernalis*. Eiusmodi quippe ignis infernalis averrendi aut curandi, prærogativam peculiarem habet divino munere S. Antonius, ut eventa jam olim monstrarunt. Contra ignem autem æternum non plus præsidii est in S. Antonio, quàm in aliorum Sanctorum ejusdem apud Deum gratiæ suffragatione

a] 2. p. cap. 33.

b] Anno 1089.

c] 1. p. hist. c. 48.

d] Lib. 3. de imag. cap. 5.

e] Lib. 2. de mort. contag. cap. 15.

f] Cap. 4. var. c. 9.

g] Lib. 5. c. 26. & 28.

tione ac precibus : atque ita non esset , cur ob eam causam ignis appingeretur B. Antonio .

7. Nolo in excutiendis protritit hisce placitis hætenus recitatis de igne in picturâ S. Antonii expresso , diligentiam probare. Quanquam quod primo loco proferebatur , ex iis quæ proximè adduximus , convulsam manet. Nec secundum quod continenter subijciebatur , est revera solidum. Si enim D. Antonio appingitur ignis , quia ejus deprecatio multum valet contra ignem Luxuriæ , quidni potiori jure appingendus esset ignis omnibus Deiparæ imaginibus , cum constet , profanos illos ignes , nullius puræ creaturæ præsidio fortius certiusque restingui posse , quàm suffragatione & tutelâ *Regina totius Castitatis* ; quâ vernantissimâ appellatione Deiparam insignit Petrus Chrysologus (a). Omnibus item sacris Virginibus , quæ florem pudicitiae , vel cum corporis sui clade illibatum servarunt , ac nominatim B. Agneti , cujus vel ipsum nomen judice B. Augustino (b) *puram* , & *castam* sonat , congruentissimè appingendus esset ignis ; cum sit longè verissimilimum , lectas illas animas , quæ in perpetuum coronatæ triumphant , incoinquinatorum certaminum præmium vincentes , ut Sapiens dixit (c) , omnino multum apud Deum posse in eâ causâ , in quâ fidem Deo æquè probarunt , ac S. Antonius , vel etiam multò magis. Tertium denique placitum angustius fortassis est , quàm S. Antonii dignitas ferat. Ubique enim & per multa sæcula appingitur ignis B. Antonio , cum tamen præsidium ejus , in depellendo vel avertendo igne sacro oræ Gallicanæ ante sexcentos circiter annos persenserint. Præterquàm quod hâc ratione S. Genulphus Cadurcensis Episcopus , quem adversus hunc ignem , plurimè experti sunt sospitatore , ut Benedictinus Anonymus in Floriacensi Bibliothecâ adductus latè refert , describens Sancti viri miracula cap. 12. æquè pingendus esset appposito igne. Et idem esset de S. Hilario Pictaviensi , qui sub annum 1150. multis in Aquitania præsto fuit adversus hunc morbum , ut scribit agens de ejus miraculis Ioannes Boucherus. Item idem esset de S. Genoveva. Sed (ut dixi) pium Vulgî sensum non sollicito ; abundet unusquisque in suo sensu , dummodò fas mihi quoque sit , pios alios sensus in hâc ipsâ causâ expromere.

§. 3.

IGNEM B. ANTONIO APPICTVM , ESSE IGNEM , QVO VIR DEI , RESTINGVENDO IGNI LVXVRIÆ , PEDES ADVSSERIT , QVORVNDAM SENTENTIA.

d] Cap. 4.

e] Lib. de tentat. & resist. c. 4.

f] Lib. de vitâ curatâ. 69.

g] Lib. 5. de contin. cap. 11. 12. 13.

h] Lib. 2. dialo. c. 2.

1. **S**ANCTVM Antonium in secessionis suæ principiis , acres & vehementes à Luxuriæ ardoribus perpeßum esse molestias , S. Athanasius (d) non dissimulavit , describens effervescentem in medullis ejus lasciviam , & foedas species objectarum illi formarum , quibus inescaretur ; nec non dolorem Spiritus fornicationis visibiliter conspicui , sortem suam deflentis , quod post tot alios ex voto prostratos , ab vno Antonio pertinaciter repulsus esset. Neque tamen abjecit hastam perfidus hostis , aut impuros ignes tetro halitu excitare fatigatus est , quamdiu per ætatis flagrantiam , & humanæ conditionis lubricum , potiundi optatis spes fuit. Sed Sanctus juvenis apprehendens scutum fidei , omnia tela nequissimi ignea extinxit : Iis , inquam , munitis remediis , quæ fidei nostræ seplasia subministrat , stetit illæsus , nec vlla valuit impurarum flammaram incensatore Satana succensarum Orcinianâ vehementiâ violari , nedum consumi.

2. Cum autem sint varia adversus hujusmodi libidinosos ignes remedia , de quibus Guilielmus Arvernus Episcopus Parisiensis (e) , & Dionysius Richelius (f) , ac Espenæus (g) , passimque alii , illud tamen fuit plerisque Sanctorum præsentissimum , si carnem lascivientem impacto stimulo compungerent , & admotione alicujus afflictivi cruciarent. Sic S. Benedictus , cum Satanas tanto igne ejus animum in specie mulieris aliquando conspectæ incendiasset , ut penè de recessu ab Eremitio cogitaret , aspirante Deo , exutus indumento , nudum se in spinarum aculeis , & urticarum incendiis (ut S. Gregorius (h) loquitur) volutavit ; & per cutis vulnera , eduxit à corpore vulnus mentis : quia voluptatem traxit in dolorem : cumque bene poenaliter foris arderet , extinxit quod intus

intus illicitè ardebat. Vicit itaque peccatum, quia mutavit incendium. S. Franciscus urgente pari necessitate, nivis acervum amplexatus, repressit carnis petulantiam. Quod miror cur Espenceus (a) conviviale iocum appellet, fabulisque annumeret, cum S. Bonaventura (b) explicatè id prodat tanquam rem gestam, & exprimens S. Gregorium addat; dum bene poenaliter arsit foris, ardorem interius sic extinxit libidinis, ut deinceps tale aliquid minimè sentiret. Arsisse S. Franciscum in tanto frigore dixit, quia etiam frigus vere dicitur; juxta illud Taciti (c): ambusti multorum artus, vi frigoris; & illud Curtii (d): multos exanimavit rigor insolitus nivis, multorum adussit pedes. Leges alia loca non pauca apud Dausqueum (e). Exustus ergo dicitur S. Franciscus, & arsisse prae niveis amplexibus, sicut S. Benedictus prae volutatione in vepreto ac senticeto. Alii in eundem comprimendæ carnis finem, alia cruciativa sibi admovent, non modò flagella aut cilicinas vestes, sed etiam ferrea instrumenta corpus acerbè compungentia, ita ut plerumque in clamorem prae doloris sensu erumperent: quod à quodam Episcopo suâ ætate factitatum, Guilielmus (f) Parisiensis notavit, possentque de aliis alia proferri similia.

3. Quia verò ignis est aliquid summoperè acre, & de vi cruciativâ corporum nulli concedens, ut propterea Gymnosophistæ minanti Alexandro, ut scribit Clemens Alexandrinus (g), temnere se dixerint summam omnium poenam vivicomburium non nisi atrocissimis quibusque sceleribus constitutam: & in ipsâ Scripturâ dira quæque & maximè cruciantia, ignis nomine denotentur, ut S. Augustinus (h) observavit, fusèque confirmat Catharinus (i): idcirco S. Antonium admoto igne pedibus suis carnem lascivientem repressisse, sunt qui testentur; idque innuere ignem ad pedes ejus jacentem, eâ narratione suppositâ, haud inanis est conjectura. Idque spectasse videntur, qui imagines typi mollioris nuper vulgaverunt, quibus S. Antonius pedibus ignem calcans exhibebatur. Qui tamen remedium illud restinguendo carnis ardori à S. Antonio usurpatum scriptis prodiderit, antiquorum nullus occurrit. Quanquam disertè id habet S. Vincentius in Serm. de S. Antonio. Et satis idem insinuat Iacobus Cardinalis de Vitriaco describens (k) vitam S. Mariæ Oegniacensis, cum refert, eam in carnem suam sancto odio concitatam, ob adhibitam per aegritudinem carnes in cibum, cultello admoto non exiguas sibi refecuisse carnis partes: Id enim Cardinalis Vitriacus confert cum eo S. Antonii facto, quo pedes igni consultò admoto combussit, utique ut carnem lascivientem comprimeret, & intra honesti gyrum contineret. Quinetiam Armandus de Bello visu, scribit suâ collat. 3. S. Antonium flammis impuras sentientem, ad objectum Satanæ, specie venustissimæ mulieris, se projecisse in ignem, ut igne corporeo restingeret internum. Quod vnde hic Author habuerit, planè me latet; quamvis potuisse à D. Antonio adhiberi ejusmodi remedium, restinguendis concupiscentiæ ardoribus, haud inficias ierim.

4. Vsi sanè sunt eo asperrimo adversus impurum ignem remedio plerique Sanctorum, ut quia concupiscentia (juxta Siracidem (l)) velut ignis exardescit; ignis igne, simile simili, cohiberetur & hebetaretur. Iuvat pauca in eam rem exempla subijcere. S. Martinianus (m), referente Metaphraste, à petulanti scorto pellectus ad flagitium, cum jam manus daret, tantumque è cellâ egressus, prospectaret è vicinâ rupe, num quisquam destinati animo foedi operis executionem interturbaturus adventaret, miserante Numine ad se reversus; descendens ex petrâ invenit sarmenta arida: qua cum accepisset, ingressus est in cellam, admovit ignem & accendit sarmenta. Magnâ autem flammâ accensâ, & in altum sublatâ, solutis suis calceis in medium ignem insiliens cæpit comburi toto corpore: & cum valde esset ab igne combustus, & ei dolerent pedes, egressus est è fornace, & veluti secum depugnans, dicebat; Quid est Martiniane? Rectè te accepit hic ignis, qui est ad tempus, & hac acerba poena? Si potes hac pati, accede ad hanc mulierem. Ipsa enim, vel potius per eam diabolus, ignem æternum conciliat. Non est enim hac causa, sed is qui eam movit, ut impediret bonum tuum propositum. Cogita ergo æternum illud suppli-

a] Capite illo 13.

b] Capite 5. vita.

c] Lib. 19.

d] Lib. 7.

e] Ad ora 26. Bn. filii Sele.

f] Lib. de tentat & resist. c. 4. rem 11.

g] 4. Strom. cap. 4.

h] In Enchir. c. 68.

i] q. 9. in Iosue.

i] Lib. de bonor. pramissis & mali supplicii p. 2.

k] Lib. 1. c. 7.

l] Cap. 9.

m] 13. Feb.

cium o Martiniane. Hic enim ignis qui est ad tempus, & cadit sub aspectum, ab aqua extinguitur, & dum ardet, habet lucem: aternus autem ignis, & qui nunquam desinit, neque unquam ab aqua extinguitur, neque ullam habet lucem. Angeli qui præsunt suppliciis, in puniendo nunquam defatigantur, suntque planè immisericordes. Cogita hac omnia, o Martiniane. & si ea potes sustinere, accede ad mulierem. Hac autem dicebat ille sanctus, ei in memoriam revocans aeternum supplicium, cumque parum remisisset labores, rursus ingressus est in fornacem, & stetit in medio ignis, & valde combustus exiit è fornace, & cecidit humi; non poterat enim stare cum se omni ex parte vssisset. Ea combustio & Martiniani ardores repressit, & incentrici mulieri saluti fuit, ut consequenter ibidem recitat Metaphrastes.

5. Admodum affinis, quoad varia adjuncta, est narratio, quæ legitur in Vitis Patrum. Sed quo ad alia multa diffidet. Itaque cum fructu exscribetur. Solitarius quidam erat in inferioribus Aegypti: & hic erat nominatissimus, qui a solus in Ecclesiâ sedebat, in deserto loco. Et ecce juxta operationem Satana, mulier quadam inhonesta, audiens de eo, dicebat juvenibus: Quid mihi vultis dare, & depono istum solitarium vestrum? Illi autem constituerunt ei certum quid, quod darent ei. Quæ egressa vespere, venit velut errans ad cellam ejus. Et cum pulsaret ad cellam, egressus est ille; & videns eam, turbatus est, dicens; quomodo huc advenisti? Illa autem velut plorans, dicebat; Errando huc veni. Qui cum miseratione viscerum pulsaretur, introduxit eam in atrium cellæ suæ, & ipse intravit interiùs in cellulam suam, & clausit. Et ecce infelix illa clamavit, dicens: Abba, fera me comedent hic. Ille autem iterum turbatus est. Timens etiam judicium Dei, dicebat unde mihi venit ira hac? Et aperiens ostium introduxit eam intro. Coepit autem diabolus velut sagittis stimulare cor ejus in eam. Qui cum intellexisset diaboli esse stimulos, dicebat in semetipso: vis inimici tenebra, Filius autem Dei lux est. Surgens ergo accendit lucernam. Et cum inflammaretur desiderio, dicebat: quoniam qui talia agunt, in tormenta vadunt. Proba ergo te ipsum ex hoc, si potes sustinere ignem æternum: Et mittebat digitum suum in lucernam. Quem cum incendiasset & arderet, non sentiebat propter nimiam flammam concupiscentia carnalis. Et ita usque mane faciens, incendiavit omnes digitos. Illa autem infelix videns, quod faciebat, à timore velut lapis facta est. Et venientes juvenes mane ad Monachum illum, dicebant etiam: Ecce ubi dormit. Et intrantes invenerunt eam mortuam: Et dicunt; Abba, mortua est. Tunc ille recutiens palliolum suum quo utebatur, ostendit eis manus suas, dicens; Ecce quid mihi fecit filia illa diaboli; perdidit omnes digitos meos. Et narrans eis quod factum fuerat, dicebat; scriptum est: Ne reddas malum pro malo. Et faciens orationem suscitavit eam. Quæ conversa, castè egit residuum tempus vitæ suæ. Exscripti ad longum hanc narrationem, ut ex varietate adjunctorum constaret eam differre à præcedenti, & hunc Monachum, alium esse à S. Martiniano.

6. Eodem modo probare licet hunc Monachum discrepare à S. Iacobo Eremita, cujus gesta exhibet Metaphrastes 28. Januarii; quamvis hic quoque remedium, de quo agimus, ad compescendam carnis petulantiam adhibuerit; & præque circumstantiæ in ejus facto concurrant cum circumstantiis narrationis de S. Martiniano, & narrationis de Monacho proximè adducto. Refert ergo Metaphrastes, cum Samaritæ omnes nequitia suæ machinas admovissent, ut Iacobum magni nominis Eremitam è suis finibus exturbarent; ad extremum subornasse mulierculam profligati pudoris, eiquè aureos vicenos in maleficii arrham numeratò dedisse, mox pollicitos tantundem pendere, ubi in turpitudinis barathrum hominem abstraxisset. Obivit nefaria mulier magnà accuratone quod receperat. Et simulans se à Monasterii procul disiti Præsidi missam ad perferendas in Castellum quodpiam benedictiones, temporis angustia arctatam, non potuisse in monasterium regredi; & oppressam noctis caligine, coactam esse ad Eremitam divertere; primum ab eo repulsa, & ad mediam usque noctem aditu exclusa, ad extremum cum perseveraret clamans, & vrgens discrimen vocationis à bestiis, quod sic exclusæ imminerebat, tactus improvidà miseratione Iacobus, frangi duritiam suam passus, admisit mulierem in cellæ exterioriorem partem, & appposito illi pane, & aquæ ecco subivit partem penitiorem aediculae, arctè obserans aditum. Sed post aliquantam

tam quietem, mulier pallax atque flexanima, simulatis torminibus & cardiacis affectibus opem Eremitæ imploravit. Qui mollitus ejus gemitibus accurrit, & igne excitato sinistram manum admovit flammis; dextera sacrum oleum sumpsit, & molli ter ægræ pectori applicans, jugi signi crucis efformatione leniebat pectus jacentis. Per tres circiter horas infamis scropha simulavit ægritudinem; nec minore temporis spatio Eremita inungens dextrâ pectus perseveravit. Sed ita ut sinistram constantissimè eodem temporis spatio detinerit in flammis, ita ut digitorum compages combustæ deciderent. Hoc illi faciebat (inquit Metaphrastes) contra diabolicas machinas militans, ne propter intolerabilem illum dolorem ex ignis flamma proficiscentem, vlla pessima cogitatio in ejus animum irreperet. Felix Iacobus si quâ constantia huic mulierculæ obstitit, eadem post annos triginta & amplius, adversus alium Satanæ assaultum infractus hæsilset: de quo aliàs.

7. Alumna quædam B. Brigidæ Scotæ æquè admotione ignis corporei ignem concupiscentiæ repressit. Sic enim de eâ Author vitæ B. Brigidæ. *Erat inter puellas ejus quædam turpi capta amore viri cujusdam, in quem oculos incautè conjecerat; qui illius itidem impuro tenebatur amore. Iamque pollicita erat se certo tempore ad illum venturam. Itaque ubi sensit Brigidam sese quieti dedisse, surrexit è lecto; & libidinis accensa flammis, cepit miro quodam cogitationum tumultu exagitari. Attamen præpotentis Dei & S. Brigidæ timore retenta, obnixè Dominum precabatur, ut in tanto periculo, tantòq; salutis suæ naufragio, ipsi opem ferre dignaretur. Incidit tandem menti ejus salubre consilium: accensoque igniculo, illi pedes admovit: ignibusque extinxit ignem, & ardorem libidinis, corporis dolore superavit. Gloriosus de seipsâ triumphus interventu ignis, felicem deinceps constantiam nullis illecebris temerandam exoravit, ut continenter narrant acta.*

8. Fœminæ nequam in Hispaniâ, virum Sanctum B. Dominici Socium atque cognominem, per omne genus technarum etiam per sacrilegam de peccatis confessionem pellicienti ad flagitium, condixit Dominicus tempus & locum. Sed ut se adversus impuros ignes muniret. *A mediâ nocte instar lecti ex carbonibus ignem in cellâ paraverat. Manè ergo pulsante ad ostium muliere intromisit eam vir beatus, baculoque confricans ignem ut magis ignesceret, mox super vivos carbones se deposuit, dicens: Ecce lectus tali opere dignus; hic cuba mecum, alium non habebis.* Verba sunt Thomæ Cantipratani (a). Et admodum affine exemplum in Franciâ suo tempore gestum recitat Cæsarius (b). Et quanquam neque illius Dominicanus Hispani, neque hujus Clerici Galli, vel corpus, aut etiam capillos, ac vestes, ausus est ignis tantæ castimoniæ reverentiâ ductus adurere: tamen aliud est, ignem vrentem divino miraculo cohibitum eorum constantiæ defuisse; aliud ipsorum animum desponsum fuisse, ignibusque cessisse. Sic sanè erant comparati animo, ut mallent ardere in ignibus, quos vtrò subibant, quàm igne impuro deflagrare. Dignus uterque, cui effrontis lupæ conversio, supra innoxii ignis miraculum rependeretur; ut revera fuit repensa.

9. Referendi sunt in syllabum eorum, qui remedium castimoniæ, de quo agimus, adhibuerunt, alii quidam, à quibus æstus libidinis restinctus est admotione ignitorum. Sic Ammonius, Palladio (c) ac Heraclide (d) testibus, ad repellendum libidinis fervorem, admoto membris candente ferro, amburebat sese, ita ut perpetuò oblitus vulneribus appareret. Franciscam Romanam, quam postea irretractabile Ecclesiæ judicium Sanctis vindicatis adscripsit, Raphaël Volaterranus (e) describens Urbani V. Pontificium, ait ferocientis carnis lasciviam repressisse liquato supra sexum pingui suillo; quod vi ardentis flammæ affusum, & præ materiæ densitate impressionem vividiorē inferens, acritudine igneâ, aut etiam acerbiorē amburebat. Dignus est qui non reticeatur, egregius Sinensis Christi vineæ palmes, è Doctorum ordine, germanus Thomæ atque Vitalis. Omnes eodem inter suos gradu dignitatis, & amplis facultatibus, quodque potius charisma est, Christianis virtutibus adeò illustres, ut primitias spiritus in eos coelitus effusas liceat agnoscere. Quid enim aliud indicat prodita à locupletibus testibus eorum in Deum fla-

a] Lib. 2. Apum c. 30. num. 45.

b] Lib. 10. cap. 34.

c] Cap. 12. Laus.

d] Cap. 2. paradisi.

e] L. 22. Antrop.

a] *Lib. de anima.*b] *In Psal. 95.**Chon. 20 in ad**Rom. ac 21. in ad*
*Hebr.*c] *Serm. 208. Ep. 2.*d] *L. de fide hereti-*
*cis Servan. c. 22.*e] *Cap. 6. vita.*

grantissima charitas, adeò in pauperes tanquam Christi membra redundans, ut per tempus diræ famis, quæ regnum populosissimum (ut cum Tertulliano dicam) (a) detondit, piissimi fratres bonam facultatum partem vivas opes fecerint erogatione in pauperes ut S. Paulinus Pammachium collaudans pronunciabat; nec agrorum divenditione abstinentes, ac vxorum monilia & muliebrem mundum oppignerantes, ut esset vnde paupertina plebs sublevaretur. De quo sancto argumento omnibus ad sanctam æmulationem animandis Thomas librum miro plausu, etiam ab Ethnicis, exceptum vulgavit. Abripior dulcedine narrationis, quæ refertissima sensuum pietatis annuis 1641. literis, plerisque horum piissimorum fratrum adjunctis virtutum eximiarum notis, est consignata. Quod ad rem præsentem facit, est Doctorem Petrum, qui ante annos ferè sex contracto in opere charitatis morbo cessit è vitâ, solitum ad ceteras corporis vexationes, quibus ferocientem carnem veluti lupatis fœnabat, adjungere massulas odorarias candefactas, quarum ignitâ acritudine ad carnem vstulandam adhibitâ, hostiam vivam odoris acceptissimi Deo puritatis amanti immolaret sese, Sacerdos simul & hostia, atque altare, ut S. Chrysostomus (b) egregiè differit, atque Chrysologus (c), & quem hic congruentius adduxerim, S. Antonius scribens ad Arsenoitas.

10. Non huc advocavi plerosque alios Sanctos, quibus prunæ calcatae, vel flammarum globi aditi, vel in candenti ferreo lecto, aut in vivis carbonibus volutatio obtigit. Cujusmodi fuit S. Tiburtius, & varii adducti à Rosuedio (d), excitatam de fide litem dirimentes calcatione aut subitione flammarum. Sed præsertim clauit in eo genere Christina illa, cujus Thomas Cantipratanus gesta descripsit omnino admirabilia, ac (si fas est dicere) portentosa. Eam quippe exhibet (e) arden-tes clibanos subintrantem, & præ doloris acerbitate horrendum immugientem: aliàs verò jactantem se in ignes copiosos, aut pedes, vel manus in flammis diu detinentem, aut in caldarium capacius ferventis aquæ refertum ad mammillas usque demittentem sese, & reliquas partes, ad quas aqua non pervaderet, affusâ aquâ candente abludentem, tanto doloris sensu, ut quasi parturiens clamaret, & cruciatus acrimoniam ingenti ejulatu testaretur. Eodem poenitentiae spiritu sanctissima Regina Radegundis, ut scribit Fortunatus, ex quo in Monasterium secessit, ad alias asperitates, quas idem Author describit, hanc adjunxit. *Iussit fieri laminam, in signum Christi, aurichalceam. Quam accensam in cellulâ, locis duobus corporis aliis sibi impressit, totâ carne depictâ. Sic spiritu flammante membra faciebat ardere. Adhuc aliquid gravius in seipsâ, tortor excogitans, unâ Quadragesimarum, super austerum jejunium, & suis torridum cruciatum, adhuc limâ cilicii tenera membra setis asperis dissipante, jubet portari aquimanile ardentibus plenum carbonibus. Hoc discedentibus reliquis, trepidantibus membris, animus armatur ad poenam, tractans, quia non essent persecutionis tempora, à se ut fieret martyr. Inter hæc, ut non refrigeraret tam ferventem animam, incendere deliberat corpus: apponit ara candentia, stridunt membra cremantia, consumitur cutis, & intima quò ardor attingit, fit fossa. Tacens tegit foramina; sed computrescente carne, rivus sanguinis, quod vix non prodiderat, prodebat in poenâ.*

Hæc facta Sanctorum ignem sibi aut ignea quæpiam admoventium huc non advoco: vel enim ad Fidei Catholicæ professionem, aut criminis alicujus sacrilegi revictionem spectabant, ut priora omnia: vel ex spiritu poenitentiae obibantur, ut quæ de B. Christinâ & de B. Radegunde attingebamus. Hic autem agitur dumtaxat de igne admo- ro corpori, studio tuendæ castimonie, & reprimendæ carnis lascivie. Quod fecisse referebam eo animo non paucos, consentaneè ad factum S. Antonio adscriptum, de adustis sibi per ipsummet pedibus, ut libidinis ardorem restingueret, & ignem æternum applicato igne externo temperaret: quam esse volebant ignis sancto Viro appicti germanam causam.

11. Quò minùs tamen assentiar, & ignem S. Antonio appictum statuam symbolum esse ignis corporei ad libidinis restinctionem admoti: facit quod S. Athanasius

nasius exactè describens amuleta, quibus S. Antonius adversus carnis ardores muniebat sese, omnia alia habet. Nimirum profert jejunia, vigiliis, chameunias, precationem contentissimam, & alias hujusmodi piis hominibus ad carnem contundendam solemnes imbonitates. De ignis autem ad pedes admotione planè filer. Satis perspicuo hoc argumentum esse ab auctoritate negativâ, atque adeò non modò fore enerve, si pro eo remedio admoto viva traditio suppeteret, juxta doctrinam S. Hieronymi (a) talia argumenta in illis adjunctis *stramina* nominantis & exhibentis : sed etiam militaturum contra historiam S. Pauli primi Eremitæ, & alterius Pauli cognomento simplicis, quos D. Athanasius in B. Antonii historiâ silentio obvolvitur : cum tamen res eorum nexæ essent cum rebus S. Antonii, & certum sit non posse insimulari falsitatis, quamvis eas S. Athanasius præterierit. Hoc admitto, neque tamen evertitur argumentario proposita ; quia illæ narrationes, de quibus S. Athanasius tacuit, aliunde constant, saltemque vivâ traditione majorum ad posteros per manus transmissa firmantur. At ignis per S. Antonium admotio ad libidinis rextinctionem nullam habet astipulantem antiquæ famæ aurulam ; ita ut veteres, neque scripto, neque vivâ voce, eam tradiderint, & ad posteros transmiserint. Quare illustrationem symboli, de quo agimus, narrationi veteribus prorsus ignotæ implantatam æquè labare necesse est, & ut incertam concidere.

a] *In c. 2. ad Gal.*

§. 4.

IN primis videbor non inverisimiliter, nec præter communem de S. Antonio sensum pronuntiasse, si dixero, hunc ignem symbolum esse poenarum, quas hic Sanctus de iis sumit absque morâ, qui in illum deliquerint, vel interpositam ejus auctoritatem quoquomodo violarint. Nam cum plerique alii Sancti violantur, tametsi nunquam id impunè accidit, tamen ut plurimum Deus ad tempus sustinet, & vasa iræ in aliquâ patientiâ expectat ; si fortè convertantur qui averfi fuerant, & resipiscentes evadant judicium ultionis. At S. Antonius, non modò is est, in quem nunquam impunè peccatur, ut protrito invaluit adagio ; sed etiam citâ ultione involvit noxios, cujus agendi modi appositissimum symbolum, & in ipsis quoque Scripturis frequens, est ignis.

IGNEM S. ANTONIO APPLICTVM, VIDERI POSSE IGNEM ULTOREM,

2. Iuvat id tantisper illustrare, ut symbolo proposito lux affundatur. David Psalm. 77. *Ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israel.* Et Psalm. 20. *Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui, Dominus in irâ suâ conturbabit eos, & devorabit eos ignis.* Id est, iusta & vehemens ultio apprehendet illos. Moyses item in Cantico. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* Hoc est, superstites in hac vitâ diris excrucio suppliciis, & inferno similia inferam, vel etiam duriora. Hebræi juxta Psalmem (b), *Deducti sunt in illuminatione ignis* : id est, interprete Clemente Alexandrino (c), in columnâ & poenas intentante, & gratiam demonstrante. Ex columnâ flammam accendit, quod est simul gratia & timoris indicium. Si obedieris, lucem ; si non obedieris, ignem. Expressit Magistrum Origenes : (d) *Deus* (inquit) *& ignis consumens, & lumen in Scripturis dicitur ; ignis peccatoribus, lumen sanctis.* Vtrique præverat Philo (e). Nam ignem in legis promulgatione exhibitum docet, non absque mysterio. Quoniam ignis habet vim geminam, illustrandi, vrendique ; præcepta hæc, obedientibus erunt per totam vitam pro lumine, legibus seu sideribus anima pralucentibus. Quotquot autem contumaces fuerint, aestuabunt vrenturque intestinis concupiscentiis, more flammæ totos homines semel occupatos depascentibus. Hæc quidem præcipua & prima ultio. Sed neque externa decrit poena, quam S. Cyrillus (f) egregiè expressit, tractans, illummet Dei descensum in ignis specie, cum legem ferret, ut intelligerent transgressores, rem sibi cum igne fore. Et idcirco addit cum igne apparuisse fumum, non modò ad insinuandum Dei, ac judiciorum ejus incomprehensibilitatem ; sed etiam ut constaret, sicut fumus est gravis oculis,

b] Psalm. 77.

c] *In pro pag. 1.*d] *Hom. 13. in Ierem.*e] *L. in decalog.*f] *Conc. Ephes. c. 2.*

a] In Psalm. 38.

Hom. 2.

b] Hom. de pœnit.

c] continent. 10. 1.

c] Iosue 7.

d] Ad eum locum.

e] In cap. 7. Iosue

q. 29.

f] Q. 2. in Iosue.

g] Cap. 13.

h] Ca. 29.

i] 1. par. hist. Ant.
cap. 48.

& ciet lachrymas ; ita Dei ac legis latæ contemptores lachrymaturos. Eandem ob causam , interprete post Origenem (a) D. Chrysostomo (b) objecta primùm est Prophetæ, Virga nucina, cum ollâ succensâ ; vt intelligerent iniqui, quos monitio, & Virga non emendasset, pœnæ & supplicio fore subiiciendos.

3. Quid multa ? Achan reus anathematis violati, & fur sacrilegus, cum ex Dei ad Iosue (c) oraculo esset comburendus, tamen lapidibus obrutus dicitur. Dei quippe ad Iosue verba fuerant. *Quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur cum omni substantiâ suâ, quoniam pravaricatus est pactum Domini, & fecit nefas in Israel.* Et tamen subdit Scriptura. *Lapidavitq. eum omnis populus.* Num Iosue contempsit divinam in Achanem sententiam, & quem Deus comburendum edixerat, lapidatione interfecit ? Frustra se in hoc nodo expediendo contorquent Interpretes ; his amictum lapidationi incendium, cum Caetano (d) & Vatablo ; aliis primùm igne combustum Achanem, postea lapidatum, cineribus tumulo è lapidum congerie aggestâ obrutis, quod Serario (e) placuit ; aliis alia comminiscuntibus. S. Augustinus (f) non sinit vocari in disceptationem, an Iosue, vel Dei mentem perceperit, vel exquisitè sit executus. Vnde (inquit) *magis querendum est, cur lapidationem ignem appellaverit Dominus, quàm credendum, IESVM aliud fecisse, quàm iusserat Dominus.* Nam neque ad intelligendum verba Domini, quisquam potuit esse sapientior : neque ad faciendum quisquam obedientior. Proinde ignis nomine pœnam potuisse significari, Scriptura testis est in Deuteronomio, ubi dicitur ad filios Israël ; *Et eduxi vos de fornace ferreâ, ex Ægypto, ubi utique duram tribulationem intelligi voluit.* Et mox. *Si peccatum ejus Dominus tale esse judicavit, quod supplicio illo expiatum non puniret in æternum, propter ipsam expiationem & purgationem, congruenter illa pœna, ignis nomen accepit.* Neque ad hunc intellectum quisquam tendere admoneretur, si cum propriè visibilis ignis exureret, sed in eo quisque remaneret, quod apertè videret impletum, ne aliquid ultra quæreretur. Nunc vero cum propter Dei verba, & factum IESV, à quo pravaricari illa verba non possunt, rectissime dicitur, etiam lapidationem ignem fuisse ; eleganter agnoscitur, hominem, ne in posterum peccato illo interiret, fuisse purgatum. Quod significant etiam vasa in Levitico, quæ jubentur igne purgari.

4. Itaque pro explorato habet D. Augustinus lapidationem, quia ultio est ac pœna, dictam fuisse à Deo ignem ; & in Scripturâ ignem pro quovis supplicio usurpari. Id quod manifestum præterea est ex Daniele ; (g) apud quem impii senes Sufannæ criminatores, talionem pœnæ, in cuius discrimen innoxiam mulierem adduxerant, exceperunt obruti lapidibus. Qui tamen apud Ieremiam (h) (ubi de communi Hebræorum sententiâ, adscriptis S. Thomâ, Hugone, & Lyrano, eadem historia attingitur) dicuntur *combusti.* Insuper Thamar turpitudinis comperta, jubetur produci vt comburatur ; id est, vt morti dedatur in pœnam ; combustionem universè usurpatâ pro quocunque supplicio vitam eripiente. Neque enim fornicatio, cuius rea habebatur Thamar, vivicomburio aut incendio plectebatur. Itaque in omnibus his locis, ignis, pœnam & ultionem inflictam sonat, etiamsi cruciatus non inferatur per ignem propriè ac simpliciter dictum : ac proinde ignis, & combustio, universè, pœnam & ultionem quamcumque sæpè significat.

5. Hæc igitur videri potest non incongrua ratio appicti S. Antonio ignis. Nam nihil ad justam vindictam promptius, nihil (vt sic dicam) magis flammeum, & igni concipiendo accommodatum. Et quod non parum ad rem facit, pœna, ultore S. Antonio iis qui in illum deliquerint irrogata, ut plurimum est incendii rerum, vel caumaris & adustionis personarum. Notatum (id frequenter in eis, qui res S. Antonio dicatas per injuriam asportarent ; vel qui iuramentum ad ejus imaginem aut sacras reliquias conceptum, transgrederentur. Protinus enim divinâ ultione arripiente nefarios, diris sacri ignis ultionibus corripuntur, vt de suâ ætate, hoc est, de superiore sæculo scribit Aymar Falco (i). Pauca exempla sigillatim producere

producere non erit inutile.

6. Balacius, qui sub Nestorio Alexandria præfecto dux Ægypti fuit, præ æstu Arriano, quo furebat, Virgines sacras Monachosque nuditate dehonestabat, & publicè verberibus mulctabat. Intentavit B. Antonius, datis ad eum literis, celerem Dei iram, ni absteret impiis cœptis. Ille pro salubribus monitis minas reposuit, quibus ipsi quoque B. Antonio denunciabat flagella; literas verò, sputis conspurcatus abiecit, & tabellarios à sancto Viro submissos injuriis cumulavit. *Sed confestim* (ait S. Athanasius) *minatorem oppressit supplicium; & intra quinque dies os effrenatum ultio divina compescuit*: ita ut omnes agnoscerent celerem ultionem divinitus contemptori beati Viri esse repensam. Morsu enim repentino equi antea mansuetissimi decussus in terram, & ab eodem ex parte laceratus, igneo ardenteque ex moribus affectu laborans, infelicem animam in Tartarum mox evomuit, ad ignes æternos amandandam.

7. Historiæ Florentinæ insertum lego, id quod etiam Franciscus Bocchius (a) accuratè narravit, Gregorio XI. ad Ecclesiæ clavum sedente. Casenæ in Italiâ, Britonum copias militari licentiâ ac furore multa patrasse. Quod verò vel relatu horrendum est, è militibus illis vnus, Dæmonis corporati, aut si quæ alia tetrior est, appellatione dignus, in direptione vrbis ingressus Ecclesiam, parvulos aliquot (proh rabiem immanem!) supra ipsam sacram aram truculenter mactavit. Nec contentus in innocentes bacchari, etiam S. Antonium, cui id altare sacrum erat, in ipsius imagine appetiit. Cruentum enim gladium, & agnorum illorum sanguine madentem, furore ebrius in Sancti imaginem strinxit, & ejus vultum transfixit. Nec mora; confestim in ipso sacrilegii horrendi æstu, correptus igne sacro, vivus intolerabili cruciatu costus, ardoribus, quos patiebatur, levamen quærens, ad mare festinus cucurrit; & aquas subiens, falsedine dolores exacuate, & ignes intimos proritante, totus cum ossibus absumptus est ab igne depascente. Affine est quod Aymarus (b) suprâ, suâ ætate contigisse narrat apud S. Dionysii Burgum, haud procul Placentiâ. Hic siquidem, Gallici exercitus miles quidam, suæ temeritatis pœnas luit, igne sacro miserabiliter exustus, spectante hoc ipsum numerosissimâ ejusdem exercitus parte.

a] In prologo ad Opus de imagine Annuntiata Florentina.

b] 1. par. hist. Ant. c. 47.

c] Ad suum hymnum secundum.

8. Descripsit, quam subijcio, ultionem ejusdem ævi scriptor Franciscus Picus, (c) referens, militem quendam, cum ligna è S. Antonii templo furatus esset, & monitus de restitutione, adjecisset horrendam blasphemiam inter coniiciendum ligna in ignem, dicens; si adesset ipse Antonius, tantundem in illum præstarem; illico divinam sensisse iram, ita ut finitis verbis, caro ejus exarserit, & in terram devolutus animam exhalaverit inter horrendos cruciatus. Hoc Picus testimonio hominis, qui expiranti affuerat, confirmat, à quo ipse rem accepisset. Ait verò se decennio post, cum ista chartis committeret, ossa pro templi foribus suspensa ad memoriam, conplexisse. Pars longi carminis, quo S. Antonium celebravit optimus Princeps, huc bellè cadit. Sic enim habet, attingens hanc in impium ultionem.

*Non ego Alcidas ficta post prælia Phlegræ
Flumine deiectos, Capanei aut impia dicam
Ingentis telo fumantia tela trifulco;
Vidimus ambustos artus, atq; ossa perenni
Exemplo ad postes sacri pendentia templi.
Vidimus integrum consumptâ carne cadaver,
Quod subito exarsit violato nomine Magni
Antonii subitoque imis incendia venis
Traxit, ut enormi prompsit convitia lingua.*

9. Sub idem tempus, hoc est anno 1537. perjuris D. Antonii contemptor subitam Dei iram expertus est, quod declarat tabella Romæ in templo B. Antonii

collocata, hominis ardentis imaginem exhibens, hâc subjectâ epigraphæ. *Marcus Brixianus miles, admotâ ara D. Antonii manu, perjurus, ultore Numine, igne correptus, moritur Idibus Augusti anno 1537.*

10. Subijcio verba Willelmi Lindani de impietate perditioni Calviniani, in S. Antonii imaginem, & subitâ Dei irâ in illum nequam. Anno illo Gueusiaci 1566 cum per Belgium passim, Iconoclastæ in venerandas Sanctorum imagines deservirent, Buscoducis accidit, quosdam D. Antonii imaginem concidere, ut incendio viâ publicâ abolerent. Verum quid accidit? Non sanè impune tulere impii. Evestigio namque, illâ peste, quam D. Antonii jam olim appellamus Christiani (quod illi depellenda sint ejus apud Deum pii experti saepe patrocinium) corripuntur: totoque utriusque corpore, instar granorum piperis pestilens ille ignis ebullit. Domum se recipiunt infelices, quorum plagâ socii deterriti, rogum deserunt trepidi. Tam atroci atque voraci consumebantur miseri totum per corpus incendio, ut postvidie impiam efflarint animam, & funesta reliquerint cadavera, variorum colorum stigmatibus, cœruleis, prasinis, atris, insignita. Istud tam est vicinis notum, ut plurimos hujus rei non tantum audierimus concorditer historiam ad vivum depingentes, additis etiam tam sacrilegorum, quam familiarium nominibus; sed publicè etiam viderimus Notarii fide non indigni, neque obscuri testimonium.

Non est prætereunda narratio in eandem rem, ex vulgato Luteriæ libello ab eodem Lindano exscripta, simplici quidem stylo, sed à fucis alieno, & veritatem spirante 1576. 11. Julii, dum Dux Alenſonius frater Regis Francia esset in urbe Castillon, & excubia pedestrium copiarum in villâ, qua dicitur Saulli, à dictâ civitate uno plus minus milliarî distante, agerentur; tres milites malè feriatî deprehenderunt præ foribus imaginem B. Antonii in petrâ erectam; ac post multa scandala, ludibria, & dictæria in eam congesta, caput quidem imaginis galeâ, manus verò armarunt hallabardiâ; talia cum execrandis blasphemis evomentes: Tu, si quid vales, si quâ tibi potestas, in presentiarum nunc eam demonstra contra nos, ac te defende. Quo dicto, suis armis imaginem impetunt multis ictibus. Quibus non contenti, unus eorum bis, aut ter displosâ bombardâ, imaginem illam oppugnare aggreditur; ac ejus faciem, inter mentum, & inferius labrum jaculatus, globulo tormentario lacerat sacrilegus. At non impune; nam eodem momento, ille impius, magno ejulatu exclamans, horridumque ejulans, totus (inquit) ardeo, totus comburor: statimque prolabitur mortuus in terram. In cujus facie, eodem loco, ubi imaginem globo violarat, vice redditâ, ignis scelerum vindex, qui totum inde os replebat, velut via facta erumpens, perluxit eum devorans, etiam cum jam exhalasset animam. Secundus non minus sentiens Dei Omnipotentis manum, exclamat quoque, ignis vim se ferre non posse: volensque intestina tormenta per aquam effugere, in torrentem proximum præceps insiliit; nec Dei tamen præsentiam effugit. Nam statim aquis submersus, & suffocatus interiit. Porro tertius cernens sociorum miserabilem exitum, sui impos ac totus ex animis, humi affligitur, ac deportatus in proximam domum, totus ferventissimis febribus astuabat, adeoque violentis, ut miserum de se spectaculum omnibus exhiberet; cujus miserâ permoti cognati (amici maxime, & commilitones Catholici) ad templum, velut ad asylum confugere; Deo Patri (Sacerdote perquisito) sacrificium Mediatoris, solemnî cantu coram imagine B. Antonii immolare; ac unanimiter cætervatim proruentes, tam miistes, quàm dicti loci incolæ, Deum summâ animi devotione pro miseri fratris salute comprecari; postque sacrificium & multas preces, afflictum invisere præmissisque multis aliis orationibus, aquam ei benedictam Sacerdos aspergebat. Evestigio ille miser sibi redditus, crimen agnoscit, Dei misericordiam inclamat, ac manus tendens in cælum, humilibus ac magnis precibus suum errorem professus, accusavit, omnes deprecationes supplex ambit, ut pro ipso Deum clementissimè interpellent. Nec defuit divina misericordia. Nam statim pristina valetudini, ac menti restituitur, eâque etiamnum hodie fruitur. Hac veraciter & sub oculis plusquam trium millium hominum palam gesta docent, quam reverentiam venerandis Sanctorum imaginibus debeamus, & scilicet citum in B. Antonii violatores supplicium.

12. Quis fastidiat nonnullam narrandi prolixitatem, vnde Numini gloria, & Viro sancto ex castigatâ impiorum malignitate decus accrescat? Itaque neque illud in hanc rem silebo, quod est à Tilmanno (a) Brendebachio scriptis consignatum his verbis. Publico multorum sermone, editisque scriptis constat, atque etiamnum hodie super-

a] Lib. 3. collat. fac. ar. c. 27.

stites sunt fide viri dignissimi, qui nobis retulerunt, eo ipso tempore cum Gensii in Belgio tumultuarentur, & Guilielmus Comes Montensis, Aurangia Principis Guilielmi sororius, monasterium Franciscanorum prope Embriacam, ab ejusdem Comitis majoribus (ut fertur) quondam religiosè fundatum, demoliretur; (cujus demolitionis per menses aliquot successivè durantis, postremos actus ego ipsemet vidi) quendam hominem novis dogmatibus dementatum supervenisse & omnibus jam statuis, imaginibus, & altaribus vastatis & exturbatis, invenisse adhuc residuam ibi statuam D. Antonii, quam iste protinus protervâ manu corripuens, in terram colliserit, pedibusque conculcaverit, & quibuscunque poterat modis exagitaverit. Evenit autem, ut fortè assisteret mulier Catholica, qua hominem compellans ait: Quid in te peccavit D. Antonius, quod statuam ejus, tam indignè exagitas? Ille protinus in protervam hanc vocem prorupit; Quid tu mihi obstrepis de S. Antonio? Si quam ille vim aut virtutem habet, eam declaret. Nec mora. Iste in Sanctum blasphemus igne sacro, quem vocant D. Antonii, corripitur; totoque corpore usulatur, & tandem sacro igne totus, Deo vindicante, excarnificatus animam exhalat.

13. Exclamare lubet, ista & similia alia subitæ iræ Dei in S. Antonii violatores exempla audiendo, verbis S. Paulini, (a) O Christi ineffabilis bonitas, quantum in suos ostendit affectum! Injuriam confessoris sui non tulit impunitam, qui suis crucifixoribus rogavit ignosci: contumeliam Martyris subito ultus est, qui passionem suam noluit vindicari. Agebat de S. Victricio Rothomagensi Antistite Paulinus, & in eam admirationem prorupit, audiens percussum confestim cecitate fuisse carnificem, cum ad poenam ducens Athletam Christi, cervicem ejus licenter attrectasset, quasi ictus sui locum, præcurrente gladium manu, palpsans atque designans. Quidni nos quoque in tam subitâ, tamque festinâ hostium B. Antonii multatione, iisdem tangamur affectibus, & in easdem voces admirabundi simul & gratulabundi erumpamus? Monstrat Deus hujusmodi exemplis, quàm sit cavendum à sanctorum Dei hominum violatione aut exacerbatione, quod egregiè ostendit Adrianus I. in scripto pro imaginibus ad actionem quintam Synodi septimæ, laudato in eam rem S. Gregorio, qui subitam ultionem expromptam in Gotthum, justa S. Fortunati Tudertini Episcopi postulata superbè repellentem, latè recenset. Non minùs autem citæ ac subitæ, minùsve pavendæ præ diritate fuerunt ultiones, quibus S. Antonii violatores aut contemptores multari contigit.

Renovatum est sancti hujus Viri occasione, in paucis, exemplum irati Dei; quo Angelus ultor numerosissimum Sennacheribi exercitum vnâ nocte intimis flammis delevit. Comprobatum his factis est aliud Isaia: (b) *Mitter dominator Deus exercituum in pinguibus eius tennitatem, & subitus gloriam ejus, succensa ardebit, quasi combustio ignis. Et erit lumen Israël in igne, & Sanctus ejus in flammâ.* Insigne sanè & luculentum divinæ in blasphemum Regem specimen fuit, cum tam brevi spatio, quantum est vnus noctis, Angelus Domini centum octoginta quinque millia Assyriorum blasphemorum, qui prius torosi & pingues erant, coeco igne consumpsit, illæsis vestibus & armis, ut S. Hieronymus ex Hebræorum traditione recitat. Potuit ad æquè multos in servi Antonii gratiam porrigi divina ultio, si totidem in illum egissent malignè ac impiè. Nunc quia pauci peccaverunt, exempla sunt omnium, tormenta paucorum, ut Cypriani (c) verba huc accomodem. Et in paucis his blasphemis sanctificata est poena; quia per eos exemplum datum est ceteris, quo timerent. Sic enim B. Augustinus, (d) verbum à Spiritu sancto suggestum, circa supplicium subitum profanorum ministrorum enucleavit.

§. 5.

1. **A**LIA M admodum congruentem ignis B. Antonio appicti notionem, ducere licet, ex eo quòd S. Antonius legis novæ secundum Christum quasi signifer fuerit. Hoc ut perspiciatur, & referta gloriæ S. Antonii cogitatio educatur, præmittendus est vsus veterum, cujus meminit Eustachius ad librum Hiados duodecimum; exponens quosdam Poëtæ versus de præcedente

a] Epist. 28.

b] Isaia 10.

c] Lib. de lapsis.

d] 2. 30. in Num.
NON ABHOR-
RERE A VERO,
IGNEM S. AN-
TONIO APPIN-
GI, TANQUAM
BELLI SACRI,
ET RELIGIOSÆ
MILITIÆ PYR-
PHORO.

cedente exercitum ignis gestatore, id quod aliunde quoque illustrant qui agunt de veteri militiâ. Sed nobis sat est Eustachius.

Testatur enim morem priscis fuisse, ut vates aciem præcederet laureatus, & ignem gestans. Hic utrique parti sacer erat, adeo ut illum violare, nefas apud utramque aciem haberetur; nec posset absque immani piaculo, in hominem adeo sacrum vibrari gladius. Vnde si horrendam aliquam stragem significare vellent, in quâ per omnium jurium conculcationem crudelissimè sævitum esset, proverbio iactabatur, *nullus est super, ac ne ignifer quidem*. Sic Eustachius astipulante Suidâ in voce *pyrphoros*. Est & perinsignis in hanc rem locus apud Xenophontem (a). *Repetam* (inquit) *quoniam Rex pacto copias educit. Nam primum domi sacra facit Iovi ductori, aliisque cœlestibus. Quod si hic litarit, accipiens scæcialis, qui pyrphoros à ferendo igne appellatur, ignem ex arâ, præcedit ad Regionis usque confinia, ubi Rex rursum Iovi Minervæque sacrificat. Cum his verò duobus diis litatum fuerit, tum demum Regionis fines transit, & ignis ab his sacrificiis semper perpetuus antecedit.*

2. Hæc Græcis servata, multò magis apud Persas locum habuere, qui ignis erant studiosissimi cultores, ita ut, quod Procopius (b) testatur, prælia inituri sacrum ignem altaribus argenteis præferrent, Magis affectantibus, ac Epheborum honorariorum trecentorum sexaginta quinque caterva puniceis induta vestibus, quibus æternus ille ignis (sic enim vocabant, Curtio (c) ac Strabone testibus) stipabatur, veluti proprio satellitio. Verum de Persarum circa ignem sacrum studiis, de quæ eâ stultitiâ, quâ igni pabulum suggerentes, acclamabant, *Comede Domine*, præter antiquos, ac nominatim Maximum Tyrium (d), Strabonem (e), Diodorum Siculum (f), & admiratione & stupore præ tantâ insaniâ defixum S. Chrysostomum (g), accuratè recentiores Selden (h), Briffonius (i), & Scacchus (k). Huic tamen non subscribo quoad Prytaneum, quod putat fuisse templum æterni ignis apud Persas, vel ignis sacri cujusvis apud Græcos. At hoc falsò dicitur. Aliud quippè erat *pytaneum*, aliud *pyrateium* vel *pyreium*. In pritaneo habebant Iudices coetus suos, & ibidem publicè alebantur qui erant de Republicâ bene meriti; quæ longissimè absunt à sede asservati ignis, dicta nomine *pyrateion*, vel *pyreion*, Sed hoc obiter. Has sacrilegas ineptias Persarum, nunc in præliis duntaxat spectare habemus. Præferrebant enim in præliis sacrum ignem, ut monstrat illa Darii ad milites in prælii procinctu adhortatio (l) *per ignem æternum qui præfertur altaribus*. Equè Claudianus (m), penetralibus adytis (*pyreia* & *pyrateia* passim vocant, qui res Persicas attingunt) eductum ignem sacratum, à Persis bellum suscipientibus, confirmat.

Priscum hunc usum præferendi ignem in præliis, sanctificavit Christus Dominus, *Summus nostrorum castrorum Imperator* (ut Eusebius (n) scitè vocavit) verèque *Rex virtutum*, id est exercituum Domini supremus ductor. Is professus bellum acre, & atrox ab sese suscipi contra spiritualia nequitiae, pyrphorum prælii ac igniferum, delegit B. Antonium. Quamvis enim ipse primariò id munus à se obeundum confirmaverit verbis illis solennissimis, *Ignem veni mittere in terram*, quæ in sermone de bellis ibi per Christum instituto, haud malè quis ad prisci usus pyrphorum sanctificationem referat, favente Tertulliano (o); tamen quâ benignitate reliquos titulos cum servis suis voluit esse communes, ut SS. Ambrosius & Nazianzenus animadverterunt, eadem S. Antonio *igniferi*, ac *pyrphori*, munus ac titulum adscripsit.

3. Nec dum satis liquet, quo collimet oratio. Itaque præmittendum est ex B. Chrysostomi (p) doctrinâ, statum capeffentium perfectionem, quos à præcipuo divini cultus, & religionis studio *Religiosos* appellamus, re ipsâ aliud non esse, quàm castra quædam & acies, in prælium contra Dei hostes nobis internos, ac externos dispositas. Componit inprimis S. Chrysostomus Religiosos secessus cum castris: & ex eo quod in castris non sit locus ædificiorum structuræ, vel negotiationi, aut agricultu-

a] *Sub finem lib. de Rep. Lacedæmoniorum.*

b] *Lib. 2. de bello Persico.*

c] *Lib. 4. de rebus Alex.*

d] *Serm. 38.*

e] *Lib. 15.*

f] *Lib. 17.*

g] *Hom. 12. in ad Ephes.*

h] *Syntag. 2. de Diis Syris c. 8.*

i] *Lib. 2. de regno Pers.*

k] *Lib. 1. Satr. Eleoch. c. 9.*

l] *Apud Curtium lib. 4.*

m] *Lib. 1. de laud. Stilico.*

n] *Or. de laud. Constant.*

o] *Lib. 4. contra Marc. c. 29.*

p] *Hom. 70. in Matth.*

agriculturæ, aliisque mundanæ vitæ curis, sed in diem vita exigatur, quod ipsum est Religiosorum institutum; religiosam vitam cum militiâ, Religiosos autem cum militibus prælia Domini decertantibus, scitè componit. Resumit verò postridie ejusdem argumenti tractationem, ex quâ nonnulla licet libare, hucque transferre ad illustrationem negotii in quo versamur. Videamus (inquit) etiam hodie spirituales illos exercitus. Videamus voluptatem ab omni trepidatione liberam. Non etiam cum lanceis, ut scutis milites castra metantes. (In his enim castris pridie orationem absolvimus) nec cum scutis, & galeis, sed nudos omnium harum rerum conspicias: opera verò eorum sic ardua inieberis, ut ea ne cum armis quidem alii facere queant. Quos si aspicere vis, manum mihi porrige. Eamus ambo ad hæc prælia, & cernemus instructas eorum acies. In prælio enim quotidie sunt, cum quotidie adversarios suos, insidiantes nobis cupiditates, mirabili victoriâ fundant, & fugent, humique prosternant. Ita illud Apostoli opere demonstrant: Quoniam, qui Christi sunt, carnem suam cum passionibus atque concupiscentiis crucifixerunt. Considerasti quanta multitudo hostium mucrone spiritus confessorum jaceat. Non est enim ibi ebrietas; non est ibi superfluitas. Quod mensa illa facile ostendit. Iacet enim ibi aqua potu perempta temulentia, multiformis hæc & multiceps bestia. Nam quemadmodum Scylla & Hydra apud Poetas, sic & ebrietas multis capitibus armatur. Hinc enim fornicatio, hinc ira, hinc mollietates, hinc turpes amores oriuntur. Hæc igitur omnia superata ibi, prostrataque sunt. Quibus sæculares hi milites, etiamsi multa bella confecerint, facile superantur. Nulli enim enses, nulla hasta, nihil aliud hujusmodi, adversus ea capita temulentia poterit obsistere. Sed Gigantes ipsi ac fortes viri, qui mille præclara gesserunt facinora, absque vinculis, vino, & somno ligati, sine vinculis quasi confossi jacent. Imò verò, prius etiam quàm confossi. Nam illi quidem, & si progredi non possunt, vident tamen atque intelligunt. Isti verò etiam mente capti, omni sensu carent. Vides excelsiorem atque præstantiorem hunc exercitum esse, qui voluntate solum eos hostes fugant, à quibus isti superantur? Nam cum matrem vitiorum omnium debilitent, ac enervent, adeò ut turbare non possit, reliqua quoque vitia, matre ac capite obtruncato, in eis sepulta sunt: quâ quidem victoriâ singuli eorum potiuntur. Non enim quemadmodum in aliis pugnis, qui saucius est, quod semel ceciderit, aliis gravis esse non potest; ita & hic fieri solet: sed necesse est, ut ab omnibus hæc bellua feriat. Nam nisi quis percusserit, atque dejecerit, impetum illius evitare non potest. Vides præclaram victoriam. Nam singuli eorum illud trophæum erigunt, quod totius orbis armati milites statuere nequirent. Omnia igitur jacent, quæ temulentia gignere solet, verba stolidæ, mens furiosa, superbia status, ceteraque hujusmodi. Suum enim probè isti milites Imperatorem sequuntur; quem admirando Scriptura dixit, De torrente in viâ bibit, propterea exaltabit caput.

4. En quomodo Religiosi, iudice D. Chrysostomo, exercitum adversus Satanam & succenturiata ei vitia conflant. Odo item Tusculanus adductus in editis à Tilmanno allegoriis ad illud Geneseos 32. *Castra Dei sunt hæc*, concinnè & eleganter in eo argumento versatur; monstrans militiæ, & Religiosæ domus analogiam, ibidem obiter à S. Brunone insinuatam. In eandem sententiam videri potest S. Basilii scribens ad filium spirituale, & Regulâ Carmelitanorum cap. 12. Cui necdum ista satis fuerint ad perspicendum Religiosæ vitæ cum militiâ, & Religiosorum cum militibus contentionem; habet quem adeat, abundè æquè ac particulatim ista prosequentem lectione sacrâ prope integrâ Delrium (a). Et pulchrè quoque excurrit ipso campo Petrus Blesensis (b).

5. Hujus igitur sacri exercitus pyrphorum ac igniferum B. Antonium, qui omnibus copiis præiverit, jure dixerim: quæ potest esse non incongrua ratio appicti ejus imaginibus ignis sacri. Quod assumo S. Antonium omnibus Religiosorum copiis præivisse, de coenobitis intelligo. Nam tametsi ab initio plantatæ Christianæ fidei habuit Ecclesia Dei Religiosos; quod eruditi recentiores, Platus (c) ac Suarez, (d) monstrarunt, & alibi quoque tractare memini prosequens initia prima Apostasiæ in Ecclesiâ Christianâ: tametsi item ante S. Antonium Paulus Thebaeus eremum incoluerat; tamen qui primas copias monasticas eduxit in Satanam,

a] P. 3. *Mariæ* lect. 6.

b] *Epist.* 54.

c] *Lib. 2. de bono stat. relig.* c. 20. & 21.

d] *Tract. 7. de Rel.* L. 3. c. 2.

a] Initio vita Pauli
in Erem.

b] Athan. SS. vita.
1. p. hist. Ant. c. 9.
c] Cap. 21. vita.
d] Cap. 23. Laus.

e] Lib. 8. hist. c. 40.
f] Anno 328..
g] Tract. 9. de relig.
l. 2. c. 2. n. 3. & 4.

h] Collat. 18. c. X.

i] Hom. 8. in Mat.

nam, & coetibus Ascetarum Sanctorum praefuit, B. Antonius est habendus. Quod volunt tabulae Ecclesiasticae Aegyptiorum, in quibus 22. mensis Tybi dicitur. Hanc die requievit Sanctus justus, stella deserti & Pater omnium Monachorum Magnus Antonius. In Calendario Maronitarum eadem die idem habetur, nisi quod pro stella deserti legitur stella terrestris. Eadem ratione suffragatur (a) S. Hieronymus, qui hanc rem agitando, & alias aliorum sententias proferens addit; Alii autem (in quam opinionem vulgus omne consentit) asserunt Antonium hujus propositi fuisse caput; quod ex parte verum est: non enim tam ipse ante omnes fuit, quam ab eo omnium incitata sunt studia. Non fuit (inquam) primus S. Antonius, qui eremum incoluit, quod S. Hieronymus ex Amathâ & Marcario B. Antonii discipulis, tum, cum ipse ea scriberet, adhuc superstitibus, confirmat. Fuit autem B. Antonius, qui non clam sed propalam adunavit complures in unam sedem, ex quibus sub vno ductore conflati sunt coetus Monastici; & primus Monachis in communem vitam adunatis praefuit in eremo, (b) in qua, rectore Antonio, Monasteria floruisse (en communes domos & coenobia, quidquid dicat Aymar (b)) disertè tradit S. Athanasius (c), & agnoscit etiam Palladius (d), describens Eulogii & mutili dissidium.

6. Nolo præcisè negare fuisse vlla coenobia ante S. Antonium. Id enim impugnari potest ex Actis SS. Iuliani & Basilissæ: quorum ille coenobium decem millium Monachorum rexisse ante S. Antonii vitam monasticam proditur; sicut Seraphion decem millium Monachorum Pater in Arsenoitide fuit, tempore Rufini testis oculati. Basilissa verò dicitur populofo Virginum sacrarum parthenoni praefuisse. S. item Frontonius in Nitriâ sub Antonino, integro ante S. Antonium saeculo, 70. Monachos rexit. Et alia nonnulla exempla monasteriorum ante S. Antonium occurrunt in Actis Sanctorum, qui primis duobus Ecclesiae saeculis & ineunte tertio floruerunt. Videndi in eam rem Nicephorus (e), Baronius (f) atque Suarez (g). Non igitur contendo ante S. Antonium nulla prorsus fuisse coenobia. Erant tamen abdita, & adeò pauca, ut possent prope nulla censerì: & quæ tunc erant, nullo colligebantur ejusdem instituti veluti glutine; sed singula erant inconnexa. Primus examina coenobiorum, eaque coherencia, & ab vno pendentia capite, ac vnius instituti, condidit S. Antonius. Et monasteria accipio in sensu nunc recepto; id est, pro domibus, in quibus degunt multi sub vno capite. Quamvis non rarò inveniatur vox *monasterii* usurpata apud priscos illos pro domunculâ, quam vnicus inhabitaret Asceta; ut bene notavit Possinus ad narrationem quintam S. Nili de cæde Monachorum Sinaitarum, ex ipso S. Nilo de Moribus & Institutis agente, & ex S. Athanasio in B. Antonii historiâ usurpante semel & iterum nomen *monasterii* pro domunculâ, quam vnicus incoleret Monachus. Disertè enim Cassianus (h) ex personâ Abbatis Piammonis tradit, etiam vnius Monachi habitationem posse *monasterium* nominari. At nunc de monasteriis ago, qualia nunc eo nomine insigniuntur, eisquæ primum praefuisse Antonium, hoc est multis, & ejusdem sui instituti confirmo.

7. Eam adunationem in coetum Paulus Thebæus, anterior Eremitæ incola, non erat aggressus. Quin etiam Paulus, quod planè abditus degeret, nec nisi in vitæ metâ soli B. Antonio innotuerit, nemini verbo aut exemplo auctor est factus calces illidendi saeculo, & eremum petendi; secedendo à fluctibus mundanis, absquæ adunatione in coetum; quod potentissimè praestitit S. Antonius. Ut propterea S. Hieronymus, Paulum authorem, Antonium illustratorem vitæ Eremiticæ nomet. Sumendo autem *eremum* pro coenobio (ut frequens est gravibus scriptoribus, Eucherio, Basilio, Petro Damiani, & aliis) Antonius non modò Illustrator, sed etiam Author fuit vitæ in eremo exigendæ, cum verbo, tum exemplo. Nam & plurimos ipse animavit ad hujusmodi vitæ genus, & in eo jam constitutos informavit sapientissimis monitis, ut D. Athanasius describit eo commentario, quo B. Antonii res gestas est executus, ad quem se refert S. Chrysostomus (i), agens de moribus

ribus Moachorum sub S. Antonio. Quantos verò exemplo suo (quæ est muta, sed efficacissima prædicatio, teste S. Gregorio (a), & passim aliis Patribus) ad vitam monasticam amplexandam impulerit, vel vnum evincit exemplum duorum aulicorum: qui apud Treviros, vbi tunc diversabatur Imperator, incidentes in codicem de S. Antonii vitâ, intus subito mutati novam vitam parturiverunt, ut S. Augustino narrabat Potitianus, qui affuerat, & hanc primam fuisse sementem frugum justitiæ in vberi solo S. Augustini collectarum, magno ipsemet cum sensu pietatis describit; professus (b) se tam magnis tamque insolitis de B. Antonii Vitâ à Potitiano auditis, stupore fuisse perculsum. Nec videtur ambiguum, quin *montes illi suavolentia Dei* (montes quippe legendum, non *mores*, ut vitio Codicum passim legitur) & *vbera deserta eremi*, quibus nominibus monasteriorum greges designabat Potitianus, ad Antonii exemplum coäluissent, ac nominatim Mediolanense illud cœnobium, quod sub nutritore S. Ambrosio optimis institutis ac sanctis moribus claruisse, ibidem narratur.

8. Nec virorum dumtaxat fortia pectora ad Evangelicam perfectionem in religiosam vitam capeffendam emollivit S. Antonii exemplum, sed & fœminarum. Scribit enim S. Hieronymus collaudans B. Marcellam (c); *Nulla eo tempore nobilium fœminarum noverat Roma propositum Monachorum; nec audebat propter rei novitatem ignominiosum (ut tunc putabatur) & vile in populis nomen assumere. Hac ab Alexandrinis prius sacerdotibus Papaque Athanasio, & postea Petro (qui persecutionem Arriana hæreseos declinantes, quasi ad tutissimum communionis sue portum, Romam confugerant) vitam B. Antonii adhuc tunc viventis, monasteriorumque in Thebaide, Pachomii, & Virginum, & viduarum didicit disciplinam; nec erubuit profiteri, quod Christo placere cognoverat. Hanc multos post annos imitata est Sophronia, & alia.* Itaque S. Antonius, etiam molliori sexui, pyrphorus fuit ad bellum sacrum. Quod autem Pachomii præterea, & Tabennesiotarum exemplum B. Marcellæ, & aliis incitamento fuisse dicitur ad vitam monasticam capeffendam, laudes D. Antonii nullâ ex parte deterit, quoad rem, in quâ versamur; cum ex vestibulo Actorum S. Pachomii perspicuum sit eum fuisse S. Antonii propaginem.

9. Merito igitur S. Antonius, iudice Damasceno (d) (vel potius apud eum Barlaamo Monacho Iosaphatum informante) ut *auspex & princeps vite monastica* celebratur; idipsumque Aldelmus, (e) scabrâ (ut solet) sed forti ac emphaticâ oratione expressit, sic scribens. *Antonius cœlestis aratri stivarius, & Evangelici seminis sator, à quo primitus per Ægyptum fertilis Cœnobiorum seges germinavit. Vnde postmodum Memphis telus, quam Nilus reciprocis fecundat fluentis, millenos animarum manipulos in fructiferis Ecclesia novalibus pullulantes protulit; quos Angeli messores (cùm figura mundi in ictu & atomo evanuerit, & enormia creaturarum elementa in melius commutata claruerint) sequestratis loliorum fasciculis, in inexhausta cœlestis regni horrea catervatim advectabunt.* Cur stivarium appellet B. Antonium, non est obscurum. Alludit enim Aldelmus ad Christi dictum de Evangelicâ perfectione, atque consiliis, quæ Religiosi profitentur. *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Crux enim Evangelicum aratrum scitè denominatur à Moyse Abbate apud Cassianum (f), quo nos aratro Christus agrum cordis impigrè sulcare, & gnaviter proscindere jubet, in spem frugum justitiæ nostræ, & noxiarum stirpium eradicationem. At professores consiliorum Evangelicorum crucem suam quotidie bajulare, & ire post Christum, tam protritum est, ut probare fastidiam. Neque enim Christus ad quotidianam & jugem crucis bajulationem excitans, aliud revera intellexit, quàm vitam ad amussim Evangelicorum consiliorum conformatam, quicquid delirarint simplices quidam Monachi apud Cassianum, (g) qui cortici verborum intenti, fecerunt sibi cruces ligneas, quas jugiter circumferebant, non absque risu & sannis prudentum. Igitur S. Antonius idcirco *stivarius cœlestis aratri* antonomastice dictus est, ac *seminis Evangelici sator*, quia crucem religiosæ vitæ prebendit primus, inter eos, qui cœnobia incoluerunt, & hoc divinum semen in Ecclesiæ vberi solo evasurum in fruges lectif-

a] 24. Moral ac. 8.
c. l. 30 c. 17.

b] 8. Conf. c. 6.

c] Epist. 16.

d] In hist. Barl.
cap. 12.

e] L. de S. Virginit.
c. 14.

f] Coll 1. c. 22.

g] Coll 8. c. 3.

simas, & horrea coelestia feliciter completurum, primus in communi vitâ excoluit. Quod sub aliâ metaphorâ recidit in illud decus, quo S. Antonium dicebam videri exercituum Christi lectissimorum pyrphorum.

10. Quis vetet, insistendo D. Ambrosii (a) vestigiis, in hunc sensum accipere Davidem, in personâ cujuscumque abijcientis sæculum, profitentis se sequi lumen lucernæ? Verba Psaltis (b) sunt. *Ad meipsum anima mea conturbata est, propterea memor ero tui de terrâ Iordanis & Hermonijn à monte modico.* Horum verborum hanc ecphrasim suppeditat S. Ambrosius, quam, quod longiuscula sit, exceptis ejus verbis, non exscriptis attexam. Hominis lubricis sæculi anfractibus turbati, in cujus personâ David loquatur, esse eam orationem, pronuntiat S. Ambrosius. Dolet homo ille, quod ad seipsum sit conturbatus, & qui alios solari debeat, aliunde solatium emendicare adigatur; quod proinde de authore suo statuat conquirere. Propterea (inquit) *memor ero tui de terrâ Iordanis, & Hermonii.* Memor est Dei de terrâ Iordanis, quod nomen descensionem sonat, quia Christus in Iordanem descendit, specie externâ profitens se peccatorem, cum esset candor lucis æternæ, & ipsa Patris sanctitas, ac figura substantiæ luto nostro misericordissimè adjunctæ. Et nos, Christi imitatione, lubentes in Iordanem descendimus. Iordanis, fluvius est de Ægypto exiens, & dividens terram repromissionis. Et quisquis sæculum fastidit, exit de Ægypto, & medius est inter fluenta sæculi, & terram fluentem lac & mel: terram antichthona, ut Stoici, referente Stromateo (c), cœlum vocabant.

11. Ne Ambrosium hic jejuniorem habere videar, abstineo egregiâ in hanc rem Richardi Victorini disputatione, quâ in exitu Israël, hoc est, Religiosi de Ægypto sæculi fugientis mare & Iordanem conversum retrorsum, intumescantibus aquis superioribus usque ad Sartan, & aquis inferioribus descenditibus usque ad mare mortuum, omnino piè ac pro more suo acutè accommodat abjectioni vitæ secularis, & aditioni novæ vitæ per Religiosum. Descendimus itaque in Iordanem dividentem terram, illud demissi Christi imitatione, & consepelimus veterem hominem in illis poenitentiae aquis à Christo sanctificatis, cum religiosum institutum capeffimus. Id verò facimus sequentes ductum præcuntis lucernæ, & ineuntes viam lucis. Hermonium quippe, cujus Psalter continenter meminit, interpretatur. S. Ambrosius, *viam lucernæ.* Neque verò diffiteor lucernam hanc I E S V M esse, paratam Christo Domini, & pedibus ac semitis Sanctorum illucentem. Exi ergo prius de Ægypto (concludit S. Ambrosius) si vis lumen Christi videre. Lucerna autem in Christi corpore. Hac tibi lucerna viam monstrat. Vnde & Sanctus ait, *lucerna pedibus meis verbum tuum.* Lucerna quod illuminaverit animas universorum: & in tenebris viam monstraverit. Evangelium via lucernæ est. In umbrâ lucet, id est, in saculo. Vnde & alibi habes, *Nive dealbabitur in Selmon: id est, in umbratione.*

12. Hæc via lucernæ, est à monte modico. Ambrosium rursus huc advocemus interpretem. Quis est (inquit) *mons modicus?* Consideremus, ne fortè divinitas Christi mons magnus. Denique cœlum & terram compleo, dicit Dominus. Si ergo divinitas Christi mons magnus est; itaque incarnatio ejus mons exiguus est. Virumque ergo Christus & mons magnus, & minor. Magnus verè, quia magnus Dominus & magna virtus ejus: minor, quia scriptum est, *minorasti eum paulò minus ab Angelis.* Vnde & Isaias dicit, *Vidimus eum, & non habebat speciem, neque decorem.* Evangelicæ ergo lucernæ insistimus, & viam lucernæ à monte modico excitatæ carpimus, religiosum statum ineuntes. Sed quo lucernam præferente ac pyrphoro? Sanè haud alio quàm B. Antonio, qui primus hujus lucernæ ductum palam in communi vitâ secutus, omnibus deinceps eidem vitæ insistentibus prævit exemplo. Ut mihi verè asseri posse videatur: omnes Religiosos, quantumvis habitu aut colore similibusque accidentariis institutis multiplices (quod unitati officere debere, jure negabat Petrus Cluniacensis (d)) reipsâ tamen omnes sub vno S. Antonii Ordine posse censerî, quia omnes sub variis

a] Lib. de interpr.

David.

b] Psalm. 41.

c] Lib. 5. Strom. in fine.

d] Lib. 6. epist. 4.

variis Ordinibus distributi sequuntur hunc pyrphorum.

13. Quæ mihi (vt id obiter insinuem) videtur optima ratio ritè pensandi S. Antonii præcellentem sanctimoniam. Primum enim in vnoquoque genere est mensura cæterorum iuxta philosophicum & theologicum pronuntiatum; quod maximè in operibus gratiæ ratum videtur esse debere, ne Spiritus sanctus imperfectam mensuram ac ideam proposuisse dici possit; quod à prudenti artifice planè abhorreret. Itaque sicut primus in genere nostro fuit cæterorum, qui ad eam ideam per conjugale artificium fabrefacti sunt, corpore perfectissimus, ut Philo (a) meritò contendit: & primæ fruges, vasente adhuc necdum effæcto solo, sunt cæteris potiores; ita primus in genere Cœnobitarum, nulli cæterorum de perfectione concedere, imò omnibus eâ ex parte anteire, censeri absque temeritate potest. At hoc quantum est? Quàm insigni namque sanctitate viri cœnobia frequentarunt? Quæ sanctimoniam cuiusvis decora in illis non micuerant? Tot & tam editos montes supergredi, id verò quantum est? Non premo in S. Antonii gratiam argumentum planè apodicticum, indicasse contentus.

a] In Cosmog.

14. Crescet verò insigniter decus S. Antonii, si cum S. Chrysostomo (b) attendamus, vbi nam locorum S. Antonius ducatum illum cœlestis militiæ occœperit; vbi (inquam) primùm plantaverit Monasteria. Nempe in Ægypto. Vbi prius omnia genera superstitionum turpissimè abundarant, ibi Deus, auspice ac principe B. Antonio, cœleste in terris viridarium conseruit. Vbi cohortes innumerae exercitum Sataniæ conflarant, ibi primùm prætoriani Christi milites, duce S. Antonio, sunt conscripti: & quidem tanto numero, vt scribat S. Chrysostomus: Non ita variis astrorum choris cœlum resulget, ut Ægyptus innumeris Monachorum ac Virginum illustratur habitaculis. Si quis illam Ægyptum veterem novit rebellem Deo, ac magnitudine superstitionum furentem; adorantem irracionales animantes, porcos etiam cepasque pavitantem; hic optimè Christi potest nosse virtutem, per quem facta est tam admiranda mutatio. Nec sanè antiquis testibus indigemus. Adhuc enim stultissima illius gentis reliquia manent in exemplum prioris amentia; sed ex his tamen plurimi, superstitionem pristinam respuentes, jamque deposito insultantes furori, de cœlo & his, qui in cœlo sunt, philosophantur; & patriis moribus obloquuntur; & progenitores suos saepe miserrantur; & Philosophos nihili pendunt. Ipsi enim rerum vocibus eruditi sunt, quod illorum inventa, verba sint anilium fabularum: veram autem cœloque dignam hanc esse philosophiam, qua illis à piscatoribus predicata est. Propterea cum hac dogmatum veritate, plurimo etiam studio virtutis ornantur. Cunctis quippe presentibus rebus exuti, mundoque crucifixi, nihilominus ad perfectionis ulteriora contendunt. Interferit de eorum charitate in egenos pleraque eximia. Tum subdit. Et certè considera, quod isti aliquando pecuniæ fuerint amatores, quinetiam cum cæteris vitiis ventris imperio servientes. Ibi enim erant olla carniū, quarum Iudæi in eremo recordabantur. Ibi multa tyrannis ventris & gutturis. Sed contrà quia noluerunt, in contrarium repente mutati sunt, & Christi suscipientes ignem, in cœlum subito subvolarunt. Quique prius ad iracundiam ardentiores omnibus fuerant, & ad libidinem corporis proniores, nunc incorporeas potestates temperantiæ cæterisque speciebus virtutum imitantur. Quisquis regionis illius gnarus est, ista, qua dicimus, recognoscit. Si verò habitacula illa nondum novit, consideret virum per cunctorum usque hodie ora volitantem, quem Apostolorum simillimum Ægyptus protulit; Beatum dico & magnum illum, de quo sape audistis, Antonium; & respiciat, quia hic quoque illius fuerit regionis indigena, cuius etiam Pharaos; sed nihil fuit inde vitiatum. Nam & visione Dei dignus est habitus, & talem vitam prorsus ostendit, qualem habere student milites Christi. En B. Antonius hanc militum Christi vitam ostendit. Id verò est pyrphorum fuisse, & ex ipsis populis hosti addictissimis lectissimum ac validissimum exercitum conscripsisse; quod meritò adjungendum sit ornamentis, quæ S. Anastasius Sinaita (c) Ægypto per Christum obvenisse demonstrat, & iis præferendum, quæ naturam liberaliter eidem contulisse monstrat Andreas Cretensis (d).

b] Hom. 8. in Mat.
& hom. 5. de penit.

c] Lib. 8. Hexa. ad finem.

d] Orat. in S. pium.

Ostendit porro eam vim Vir sanctus & pyrphorum se in Christi prælio exhibuit, non verbis tantum & informatione ore tenuis adhibitâ, sed quod potius est

a] Collat. 24. c. 23.

b] L. 2. in Iovin.

c] Seneca epist. 55.

PIA NEC IN-
VERISIMILIS
COGITATIO, I-
GNE APPICTO
B. ANTONIO,
FERVOREM
VIRTVTVM EIVS
OMNIVM, PRÆ-
SERTIMQ: FLA-
GRANTISSIMÆ
CHARITATIS
INCENDIVM,
DESIGNARI.
d] Lib. 3. de vitâ
Moyſis.

e] Homil. 24. in
Num.f] Ezech. 14. ad il-
lud, homo, ho-
mo.

g] Epist. 5. novâ.

h] Epist. 6. novâ.

ac laudabilius, sanctis factis ac exemplis. Nullum quippe est religiosæ vitæ caput, in quo insigniter non micuerit, exhibitis illustribus in vnoquoque operibus, quibus se Magistrum optimum religiosæ perfectionis demonstraret, cujus est non aliter docere quàm vivat, ut de S. Benedicto scripsit S. Gregorius. Non pauca in hoc genere annotavit S. Athanasius, & racemationem post vindemiam fecit variis locis Cassianus (a), & qui vitas Patrum scripserunt, è quibus nonnulla sublegimus, & intexuimus huic lucubrationi. Mortificatio sanè, quæ veluti anima est religiosæ vitæ, adeo ejus pectori insedit, ut testetur Abbas Abraham, eum non adeo à cognatorum necessitudine avulsos voluisse religiosæ vitæ sectatores, ut ipsemet se studiosissimè à suis avulserat, sed etiam omnem amœnæ habitationis gratiam devitasse, squalentesque naturali amaritudine arenas, & perustas salâ inundatione regiones, nullique ob idipsum hominum juri dominoque subjectas, adamasse, & frequentandas exemplo suo monstravisse. Idque non modò ad confluxum populi atque frequentiam in solitudine aviâ declinandam, sed etiam ne loci amœnitas corpus mulceret & molliter foveret, itemque ne vbertas soli Monachum culturæ intentum, spiritualibus studiis effœtum redderet. Quid mirum, mortificationem eâ quoque ex parte captasse S. Antonium, cum Pythagoræ quoque, D. Hieronymo teste (b), & multi Philosophi reliquerint frequentias urbium, & hortulos suburbanos, ubi ager irriguus, & arborum coma, & susurrus avium, fontis speculum, rivus immurmurans, & multa oculorum auriumque illecebra, ne per luxum & abundantiam copiarum anima fortitudo mollesceret & ejus pudicitia constupraretur. Verba sunt D. Hieronymi, qui de Platone addit. Cum esset dives, & toros ejus Diogenes lutatis pedibus conculcâret, ut posset vacare philosophia, elegisse Academicam villam, ab urbe procul, non solum desertam, sed & pestilentem, ut curâ & assidue morborum, libidinis impetus frangeretur; discipuli quoque sui nullam aliam sentirent voluptatem, nisi earum rerum quas discerent. Idipsum commendat Seneca (c). Quod fecere gloriæ animalia, factum ex sancto fine à S. Antonio, est cur minùs demiremur.

§. 5.

1. **E**CCLESIASTEN accepimus, nostrâ memoriâ, de B. Antonio ex suggesto agere aggredientem, S. Antonii ignem, concioni, quæ frequentissima aderat, esse apprecatum; discutitque admirationem ex insolito voto conceptam, ignem D. Antonii interpretatus, congeriem flagrantissimarum virtutum ejus. Quæ potest esse alia, & verò admodum fructuosa ratio, ignem B. Antonio appictum exponendi.

2. Id porro ut perspiciatur, statuendum inprimis est, virtutem infusam (quam solam in S. Antonio placet attendere, dimissâ inferioris subsellii virtute tanquam naturæ viribus commensâ, & despiciatior, in sæculi quoque Philosophos cadere aptâ:) virtutem (inquam) infusam, æquè ac ignem esse (ut ita dicam) elementum solius hominis proprium. Aquâ, terrâ, & aëre, ut Philo (d) scitè considerat, fruuntur etiam brutæ animantes. Igne vnus homo vitur, & ad omnia (quod idem egregiè perpendit) artefacta conficienda, vel ignem adhibet, vel instrumenta non abique igne confecta: ut propterea Deus, indicendo Sabbathis omnium opificiorum justitio, vetuerit ignem tunc accendi. Ut, cessante causâ principali, & antiquissimâ, cessent etiam ejus effectus. Non dissimiliter virtus infusa, quasi elementum est illius hominis, qui cum geminatione homo dicitur in Scripturis, juxta perelegantem Origenis (e) observationem, Hieronymo (f) quoque probatam. Ibi ut in propriâ sede fovetur, nec est ei bene alibi. Est vero actuosissimum quid, & ad omnia supernaturalia opera interveniens.

3. Celebrat hunc ignem frequentissimè Magnus ille Antonius variis locis epistolarum ad Monachos suos datarum. Et aliquando (g) quidem ait mortificationi affectuum rependi invisibilem & immaterialem ignem ad comburendas cunctas passiones, purgandumque intellectum, & adducendum Spiritum sanctum inhabitatorem. Aliàs vero ait (h), corpus

corpus bene compositum constitui thuribulum, in quod demissus ab alto immaterialis ignis Dei comburat & expiet quidquid eo continetur. Gratulatur alibi (a) spiritum illum igneum magnum abs se susceptum, & quibus viis ad ejus adeptionem pertingere liceat, sigillatim aperit. Agnoscit alio loco ignem invisibilem esse causam ascensionis Sanctorum: & esse calorem bonorum operum in cordibus piorum succensum, ac proportionem referre alas, quibus aves sursum efferuntur. Non excuditur hic ignis ex silicibus nostrorum attritu: coelestis quippe est, & operatione & origine. Et par sanè fuit, quando ad cultum Numinis in coelo regiam habentis adhibetur, coelestem esse purumque, & à fœculentiis terrena quæque inquinantibus, longè semotum.

4. Evincitur planè id eâ ratiocinatione, quâ Hebræorum Plato (b) confici putat, jure adhibitum esse à Deo in clausulâ initiationis Aarons & filiorum ejus coelestem ignem, non hic infernum excitatum. Decuit enim (inquit) eximium donum conferri sacrariis; non qualia sunt materia tractabiles hominibus, sed ignis essentia purissima; ne iste, qui nostro in usu est, altare attingeret, quo jam innumera sordes contacta fuerant. Admoveatur enim non solum brutis animantibus, dum coquuntur ad satietatem ventris miseri; verum etiam ad necandos ex insidiis homines, non tres quatuorve, sed interdum magnum numerum. Nam & classes integra cum sociis navibus incensa sunt telis ignitis; & urbes eadem arte petita conflagrant, subsederuntque in cineres; ut ne vestigium quidem habitationis supersuerit. Hanc opinor ob causam, ignis iste qui in vulgari usu est, tanquam contaminatus, ablegatus fuit ab altari sanctissimo; & pro eo demissus coelestis ex aethere, ut esset discrimen inter sancta profanaque, & inter humana divinaque. Conveniebat enim sacrificiis attribui naturam ignis incorruptiorem, quàm hac, quæ servit quotidianis usibus.

5. Deinceps in eundem usum sacrorum, ignem è speculis labro æneo admotis excitatum, docemur ex textu primigenio, ut vir doctus observavit. (c) Quâ ipsâ ratione, olim Sabatho sancto, ad cerei Paschalis accensionem, ignis è crystallo soli admota petebatur, quem usum suo tempore (hoc est, circiter ante sæculum) viguisse, testatur Ioannes Annius. Non dissimilem ignem, hoc est, exortu coelestem, adhiberi à nobis in cultu sibi per nos debito, nec jam in umbris, sed in spiritu & veritate impenso, deposcit Deus. Itaque hunc nobis coelestem & divinum ignem providit. Coelestem dico, ob natales & exortum è coelo: divinum autem, non modò ob tricenarium illum proprietatum ignis corporei cum divinis perfectionibus proportionem habentium, juxta magnum Dionysium (d), longè luculentius hic micantium; sed etiam quia divinæ imaginis decus multò manifestius est in hoc igne, quàm in corporeo, cui Persæ ac Medi, teste Clemente Alexandrino (e), id tribuebant. Propterea enim sacrificabant sub dio, solas Deorum imagines, ignem & aquam esse putantes, ut Philosophi. Insignes hujus ignis divitias, ob tam facilem multiplicabilitatem, & vim altipetam, in causâ esse, cur Deus & divina omnia, igne in Scripturis exprimantur, notavit Isidorus Pelusiota (f). Et S. Hilarius, Dei, etiam prout Trini, imaginem statuit ignem corporeum; neque hoc deest igni, in quo versamur, spectando trimembrem illam virtutem infusam, quæ theologica ab immediatâ in Deum collineatione nuncupatur. Nulla siquidem pictura exquisitiùs refert prototypum, quàm homo, qui divinæ naturæ fulgores per fidem spemque & charitatem sibi transumit, velutque à tincturâ quâdam floridum splendorem propriis oculis affricat. Comparatio est magni Basilii (g).

6. Nimius sum in vestibulo, cum præstet quantopere divinus his virtutum omnium infusarum ignis B. Antonium inflammaverit, considerare sigillatim; sed obiter tantùm, nec nisi in transitu. Nam si diligenter & accuratè agendum esset, majus opus quàm instituti ratio ferat, movendum foret. Itaque perstringam dumtaxat nonnulla de iis virtutibus infusis, cum theologicis, tum moralibus primariis, ac cæterarum quasi cardinibus, quæ in D. Antonio micuerunt; & quidem non luce tantùm, sed etiam ardore insigni præditæ, ut propterea jure ignibus conferantur.

a] Epist. 8. novâ epist. 18. novâ.

b] Lib. 3. de vitâ Moysis.

c] Schach. lib. 1. sacror. Elaoch. c. 8.

d] Cap. 15. coelest. hiér.

e] In protrept.

f] Lib. 4. epist. 66.

g] In Psalm. 99.

a] *Lib. de vita
Moysis*

b] *Lib. 1. ped. c. 6.*

c] *L. ib. de instit.
Virg. c. 12.*

d] *Serm. 12. in Ps.
118.*

e] *Thy. 1.*

f] *Cap. 22.*

g] *Cap. 21. rel. hist.*

h] *Hom. 11.*

i] *Serm. 18. in Ps.
118. vers. 4.*

7. Hoc de fide, theologiarum virtutum primâ, perpulchrè docuit Nyssen (a), exponens quod per Moysen mandatum est, ut tantum assum igni agnum comederent filii Israël, non humentem sive elixum; *Quoniam fides ardentissima esse debet, nihil humidum aut labile aut fluens possidens; sed firma ac stabilis.* Hujusmodi fuisse S. Antonii fidem notius est, quam ut expositione egeat. Nam non modo insignem fidei ardorem præ se tulit in certaminibus pro fide cum Paganis & Arrianis, quæ postea attingemus; sed etiam arrepto scuto fidei omnia tela nequissimi ignea extinxit, inter juges, & supra quam dici possit peracres, cum tanto hoste conflictus, non alio magis securus munimento, quam vivæ ardentisque in Deum fidei.

8. Nec alia quærenda est probatio, ut de spei in B. Antonio ardore constet. Est quippe spes, *sanguis fidei*, ut scitè dixit Clemens Alexandrinus (b): ac proinde sicut sanguis calorem corpori conciliat, quod absque sanguine, præsertim spirituoso, qui igneæ naturæ est & vividissimus, frigidum & emortuum jaceret, ita fides, nisi à spei fervore concalesceret, obstipa rigeret. Ac proinde cum D. Antonii fervidam fidem teneamus, æquè exploratus debet in eo esse spei fervor. Vnde verò in tot ærumnis, & tantâ ab omnibus, quæ videntur elongatione, infractus semper animus, nisi ab ollâ spei succensâ & ardente? Sic enim accipit S. Ambrosius (c) illud Psalmi 59. *Moab olla spei mea*, ut spes olla dicatur, qualis Prophetæ objecta est, succensa & ardens, à spiritu fervente ad spem animante, eamque incendente.

9. Charitas, *ignis est ex intimis*. Sic enim S. Ambrosius (d) literam Mem octonarii decimi tertii initialem, Latine interpretatur, & charitati quadrare asserit, quæ ex intimis procedit medullis, & quodam nexu caloris implicatur ossibus. Quo refert illud Ieremiæ (e), *De excelsis misit ignem in ossibus meis*. Et allegato insuper loco Ezechielis (f), quo Deus denuntiat, plumbum & ferrum ab igne divino, quem esset immissurus, liquefacienda esse: addit. *Totum hic spiritale: quibus precibus emerear, ut veniat Dei verbum, intret Ecclesiam, fiat ignis consumens, ut exurat fœnum & stipulam, & quicquid est seculare, consumat? Grave plumbum iniquitatis, quod in plerisque est, liquefiat igne divino; & ferreus quidam peccati rigor superno mollescat incendio. Melioventur vasa aurea & argentea, ut omnis sapientum sensus, omnis sermo prudentium, flagrantium passionum calore decoctus, incipiat esse pretiosior. Bonus ignis charitatis, quo corpus omne Ecclesia, in mutuam adolescentiam gratiam. Bonus ignis dilectionis, quo unusquisque sanctus ad reverentiam sui authoris accenditur.* Ut innotesceret quàm hic ignis in S. Baptistâ fuisset incensus, voluit Deus ipsum S. Iacobo Maronis obijci vestitum niveâ veste, & habentem prope se clibanum succensum, ut scribit Theodoricus (g) in Iacobo. Est igitur charitas ignis.

10. Hic ignis, quàm succensus in B. Antonio fuerit, nemo satis oratione assequatur. Tam ardenti siquidem amore in Deum flagravat, ut præ illo igne interno, ignis exterius adurens, actionem suam non posset expromere; perpeffiones (inquam) innumeræ, quæ illi à Satanâ, ab hominibus, ab ipsâmet ejus voluntate exitiali odio armante hominem in semetipsum, obtingebant; non possent à Deo abjungere illum, cui Deo adherere tam bonum erat. Quâ ratione S. Macarius (h) ac etiam S. Ambrosius (i) confirmant, tres pueros in fornace perstitisse illæsos; quia præ igne charitatis in Deum, quo intus ardebant, excludebatur actio ignis externi in eorum corpora, quandoquidem simile non agit in simile. Et omnes quidem Sancti, hoc igne planè succendantur juxta Cassiodorum. Omnibus hic ignis erudiens de cœlo in ossibus mittitur, etiamsi paucis sensibiliter in pectus illabatur, ut piissimæ puellæ Waldradæ, de quâ Rupertus. D. tamen Antonius (quod seclusis comparationibus invidiosus dictum volo) in hoc genere præcelluit, eoque spectavit Abbas Sisoï, cujus illa vox refertur, D. Antonio supra omne metrum perhonorifica. *Ego, si haberem unam cogitationem Abbatis Antonii, fierem totus ignis.* Adeo ignitum præ charitate flagrantissimâ in Deum censuit esse B. Antonium, ut unicam ejus cogitationem, id est, juxta phrasim Scripturæ, unicum affectum, & vel minimum motum charitatis in Deum è B. Antonii corde prosilientem, satis sibi fore existimaverit

maverit ad ignescendum.

11. Minores ignes, virtutes (inquam) morum infusas, cuiusmodi in S. Antonio fuerint, vix attinet commemorare: cum res sit adeo perspicua (iis quidem qui in rebus ejus hospites non fuerint) ut illustratione non egeat. Præluet omnibus his virtutibus Pharus prudentiæ infusæ, quæ quàm insignis in Beato hoc cœlite fuerit, intelligere licet ex eo elogio, quod ab eo depactum huic virtuti sub *discretionis* nomine, Cassianus (a) testatur. Quia verò probatio dilectionis exhibitio est operis, monstravit se planè ardere cœlesti igne, cum audito Christi sermone in lectione Evangelicâ, illico abruptit omnia retinacula, & volucrum obedientiam exhibuit Deo loquenti. Quæ est conflagratio ab igne cœlesti, sola peccata exurente, ut piè admodum differit S. Ambrosius (b). Nam de obedientiâ promptâ & igneâ, nesciente moras, hominibus exhibitâ à B. Antonio, habemus præclarum Didymi elogium à Palladio (c) annotatum.

12. Humilitas, quæ ignis ille est cœlestis ac divinus, nunc in Christiano peccatore defossus, suo autem tempore erupturus, & micaturus, quemadmodum ignis ille sacer tempore captivitatis defossus in foveâ, idem solutâ captivitate, splendore suo restitutus (comparatio est S. Macarii (d)) hæc (inquam) lampas contempta apud cogitationes divitum, parata ad tempus statutum, in S. Antonio fuit illustrissima: de quo non dubitabit, quem non latuerit cœleste visum B. Antonio objectum, de infinitis in hâc vitâ laqueis à solo humili securè declinandis, ut ex antiquiorum traditione recitat Abbas Dorotheus. (e) Idem humilitatis studium produnt illa B. Athanasii de S. Antonio. *Nunquam ille humilitatem erexit in gloriam. Nam omnes Clericos usque ad ultimum gradum ante se orare compellens, Episcopis quoque atque Presbyteris, quasi humilitatis discipulus, ad benedictionem se, caputq; submittebat. Diaconos autem, qui ad eum humilitatis causâ veniebant, cum pro adjutorio eorum eis presentibus disputaret, ad orandum Dominum sibi præponebat, non erubescens & ipse discere. Nam & interrogabat frequenter eos, cum quibus erat, & si aliquid ab eis necessarium audierat, se fatebatur adjutum.*

13. Patientiam in vitione tribulationis (ut D. Agustinus (f) loquitur, versans illud, *transivimus per ignem & aquam*) adeo illustrem exhibuit S. Antonius, ut non dubitaverit Gerson eum verè Martyrem dicere, quamvis siccâ morte perfunctum. Ardebat in eo insatiabilis cupiditas crescendi & proficiendi in omni sanctimoniâ; perinde ac ignis, nunquam dicens, *sufficit*. Quod ex supremâ ejus oratione à B. Athanasio descriptâ apertè liquet. Iugis item ac indefessa affectuum compressio, ac mortificatio veteris hominis, de quâ Beda & Theophylactus accipiunt illud Marci; *Omnis enim igne salietur*. (quod subjunctum est iis, quæ explicatè ac diserte ad mortificationem spectabant) hæc (inquam) religiosum virum excoquens ac perfectè defœcans mortificatio, nullum unquam in B. Antonio sortita est crescendi terminum; tantum abest, ut de eâ remitteret procedente tempore, aut satur sancti in se odii, ulterior sui insectatione abisteret. Potest planè huc referri ignis ille, quo deflagrasse primos Christi sectatores observat S. Chrysostomus (g), addens spiritalem hanc flammam, omne ab eis voluptatum studium depulisse, eosque terrestrium ponderum & circumstantis peccati oneribus degravantibus excussis ignitos totos ac flammeos, & quâvis alite leviores reddidisse. Hoc item igne succensam Beâtam illam de Evangelio peccatricem perfectè incaluisse, externos fervoris sui actus promendo, & multò iis, quæ exterius parebant ignitiora (retineo emphaticam vocem) Deo in cordis arâ exhibuisse.

14. Video me cum injuriâ tam illustrium argumentorum, quorum vnumquodque justæ disputationi par esse potuisset, adeo strictim illa attigisse, ut quasi super prunas incedens, festinatione vsus videri possim. Sed eâ celeritate prætergrediendum fuit, ne justa mora finem dicendi excluderet, dum semper suppeteret, quod merito posset adjungi. Nefas tamen sit, quantumcunque festinantem de fornace & camino, unde B. Antonius tam multos ignes eduxit, prorsus silere. Nemo non

a] Collat. 2. c. 2.

b] Serm. 18. in Ps.
118. ad vers. 4.

c] In Lausiacâ
cap. 3.

d] Hom. 11.

e] Doct. 2.

f] In Psalm. 65.

g] Hom. 6 in Mat.

a] Hom. 3. in Ie-
rem.

b] Cap. 2. vita.

c] Collat. 9. cap. 30.

d] Serm. 18. in Ps.

118. ad vers. 4.

e] Lib. de scriptor.

f] Orat. 20. n. 100.

g] In Cosmop. vers.
184.

videt id decus esse orationis & conversationis cum Deo. Nam Christus ipse de se dixit, qui *juxta me est, juxta ignem est*, referente Origene (a), quamvis silente Scripturâ. Ei ad Deum accessui per orationem (quæ partus est virtutis religionis in S. Antonio micantissimæ, & idcirco dicto *deicola* (b)) Vir hic religiosissimus adeo erat addictus, ut Cassiano (c) teste, post consumptam in oratione solidam noctem, adversus solem tamquam molestum interpellatorem expostularet. Idem negabat, ritè ac dignè Deo fundi orationem, ab eo qui fundi abs se orationem animadverteret: quod est exustis atque consumptis festucis omnibus ac stipulis nostratium obturbationum, purâ & planè impermixtâ flammâ in Deum niti.

15. In hoc camino B. Antonius ignescebat vniversus. Et bonus ignis (juxta S. Ambrosium (d)) qui *calefacere novit, nescit extirpere, nisi sola peccata*. Hoc igne super bonum fundamentum posito, Apostolicum illud aurum probatur. Hoc igne, illud morum vel operum examinatur argentum. Hoc igne pretiosi illi lapides illuminantur; scænum autem & stipula consumitur. Mundat ergo hic ignis animum, consumit errorem. Vnde & Dominus ait, *Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis*. Hic est ignis qui ardet ante Dominum. Nisi enim quis flagrantiam devotionis sumpserit, præsentiam Domini habere non poterit. Ad hujus ignis excitationem assiduam, ad studium (inquam) orationis, quantum per alias prorsus necessarias occupationes fas esset, jugiter prorogata; voce coelesti impulsus B. Antonium prodit creditus Augustinus, agens cum Fratribus in eremo. Itaque concalescebat intra eum assiduè cor ejus, præ studio ardentissimæ orationis: & in meditatione ejus ignis exardescerebat. Inde illa flamma, quæ de sancti Viri ore alios alloquente & incendente exiliebat. Accenderat enim per orationem intentissimam in corde suo ignem luculentum, de quo, siue scriberet, siue loqueretur, micabat ignis, & flammæ prodibant.

16. Scribentis quidem ignem paucae, quas ab eo habemus Apostolici spiritus, epistolæ (ita enim eas insignit S. Hieronymus (e)) latere non sinant: ita ut calamum ipse quoque, non minùs quàm postea S. Basilus, judice Nazianzeno (f), moveret ex pyxide Spiritus sancti, qui ignis nomine donari solet. Loquentis verò sermones, æquè ac Eliæ, ignis erant, & quidem ardens ac succensus. Nec enim per adulationem, quâ Sergium suum malæ notæ hominem Pisidas (g) ablandiens mulcebat, sed ex veritate licebat de eo pronuntiare:

At non loquendo intus sonum magnum dedit,

In cordis igne cum indidit linguam suam;

Hanc condiditq;, & reddita est vocalior

Tacensq;ue clamat.

Ad veritatem ejusmodi erant non Sergii Monothelismo sordentes, sed B. Antonii sermones. Tales erant & Ieremiæ sermones, secundum quod scriptum est, cum dicit ad eum Dominus. *Ecce dedi sermones meos retrorsum in os tuum, ignem*. Quare ignem? Quia sermones, quos loquebatur, accendebant auditores, & nihil tepidum in eis, neque frigidum permanebat. Sed sicut ignis consumit & interimit omnem materiam, nec immundum aliquid in se recipit aut pollutum, ita & hi, quorum cor divini verbi ignis accenderit, non patientur ultra materialibus & mundanis sordibus pollui, nihil in se tepidum recipient, & quod evomi dignum sit, nec patientur multiplicatâ in se iniquitate refrigerare charitatem: sed erunt semper lampades eorum accense, & lucerna ardentes, & ipsi parati, tanquam servi expectantes Dominum suum de nuptiis redeuntem. Aut non iste erat ille ignis, de quo Salvator noster dicebat: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat?* Iste procul dubio ignis est, qui frigoris peccati fugat, & calorem spiritus revocat. Hoc nimirum est etiam quod in Actibus Apostolorum refertur, cum dicitur, quia *visa sunt eis divisa lingua sicut ignis, & consedissee super Apostolos*: pro eo scilicet quod Evangelii verbum predicatur, ignei vigoris deberent gratiâ roborari, ut auditorum anima flammam per sermonis traducem sumerent. Dedi Origenis (h) verba, quibus accommodatius quippiam ad exprimendos igneos S. Antonii sermones,

mones, præ succenso per orationem corde vnde prodibant, planè despondeo.

17. De igne igitur virtutum sancti Viri, pro loco & tempore, hactenus sat multa; vt appareat, iure ignem S. Antonio appictum, de eiusmodi igne accipi & exponi posse. Neque tamen prius abscedo, quàm contestatus sim, quàm bonum & utile sit inter algores & rigores hyemis nostratis ad hunc ignem accedere & concallescere, revocato ad praxim sapienti monito Hebræorum. *Esto calefaciens te ad ignem sapientum.* Id est, accede ad illos, & imitatione exprime, ac, sicut illi, sanctè arde ac ignesce. *Interim tamen cave tibi à prunis eorum, ne aduraris.* Hoc in re nostrâ vix habet locum. Sensus enim est, ita imitare fervorem sapientum, vt quæis ob corpoream concretionem sordeant maculis, non inquineris, more eorum, qui improvidè cum bona æmulantur, etiam admixtas bono maculas hauriunt: quod fecisse stultè discipulos Portii Latronis (ut tradit Plinius (a)) & alios Aristotelis balbutiem, ac Platonis gibberum exprimendo, compertum est. Nec defuisse qui stridorem dentium Magistri perversæ æmulareretur, tradit Hieronymus (b): similiaque de aliis ridiculis S. Basilii imitatoribus Nazianzenus (c). Huiusmodi ergo perversa Sanctorum imitatio cavenda est; sed sicubi deflexerunt, vel sicubi à terrenâ concretione sordent, dimittendi sunt; idque est flammis eorum calefieri, prunas verò non attingere: quod aiebam vix hîc habere locum, cum S. Antonii virtutes adeo sint defœcatæ, vt securè absque timore vitiosæ concretionis admixtæ, imitatione exprimi possint. Est ergo perutile ac optimum calefieri ad ignem S. Antonii, nec est timenda à prunis ejus adustio: præsertim cum accessus ad hunc propositi monastici Principem sit futurus tamquam ad ignem, seclusâ scilicet irreverentiâ, quam prunarum contrectatio exprimere item potest; ac defutura item sit imitatio supra modulum cuiusvis in statu & gradu suo consentaneum; quod est, quasi nimium premere & contrectare prunas, cum satis esse deberet frui flammarum viciniâ potius quàm tactu, & inde calorem & fervorem concipere, quo vita nostra spiritalis foveatur. & vigeant in nobis cum pietate bona omnia. Huiusmodi ignem verè sanctum, ad quem quivis frigus suum depulsurus iure accedat, in sancto quovis confessore exhibet studiosè Berengosus (d). Sed quantum aliis passim confessoribus præcelluit D. Antonius, tantò iustius in eum cadunt quæ aliis tribuuntur in hoc genere.

18. E contrario quàm dolendum, quod plerisque videmus accidere, vt cum imitatione B. Antonii primùm spiritu ferrent, nec secus ac igniti illi lapides, in quorum medio ambulabant, & ipsi calore abundarent, & aliis impertiri possent, postea tamen, à tepore apud Deum maledicto (quippe malorum omnium certo initio) ad exitiale frigus progressi, in miserrimum statum dilabantur ac pereant. Accidit illis proportione, quod animabus juxta Origenis errorem, quæ cum igneæ essent, ac beato statu cœlis fruerentur, malo vltu felicitatis status, quo potiebantur, dejectæ sunt in corpora, vbi frigefactæ, nomen ptychon sortiuntur, omnibus nostratibus incommodis, & æterni exitii periculo obnoxie. Locum Origenis huic monito perbellè servientem repræsentato; contestans tamen fructuosam accommodationem à me proferri, non erroris de animarum præexistentiâ assertionem. Ex ipsâ (inquit) anima significatione, quam in Græco indicat, visum est & nonnullis requirentibus curiosius posse viro mediocrem subijci intellectum. Nam sermo divinus Deum ignem esse dixit, cum ait, *Deus noster ignis est consumens.* Sed & de Angelorum substantiâ ita ait: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem urentem.* Et alibi: *Apparuit Angelus Domini in flammâ ignis in Rubo.* Insuper etiam mandatum accepimus, vt *simus spiritu ferventes*: per quod sine dubio igneum ostenditur & calidum Dei verbum. Sed & Hieremias Propheta audit ab eo qui sibi responsa dabat, *Ecce dedi verba mea in os tuum, ignem.* Sicut ergo Deus ignis est, & Angeli flamma ignis, & sancti quique spiritu fervent. E contrario hi, qui ceciderunt à dilectione Dei, sine dubio refriguisse in charitate, ac frigidi facti dicendi sunt. Ait enim & Dominus, *quia propterea quod multiplicata est iniquitas,*

a] Lib. 20. c. 14.

b] Lib. 3. in Rufin.

c] Orat. 20.

d] Serm. de vno, conf.

tas, refrigescet charitas multorum. Sed & omnia quaecunque sunt, quae adversa potestate in Scripturis sanctis comparantur, frigida semper invenies. Diabolus dicitur draco, serpentem namque & Draconem (quod utique ad aliquem de malignis spiritibus retorquent) & in mari Prophetam esse designat. Et alibi dicit Prophetam, Inducam gladium sanctum per draconem fugientem, super draconem serpentem perversum, & interficient eum. Et iterum ait: Etiam si abscesserint ab oculis meis, & descenderint in profundum maris: ibi mandabo draconi & mordebit eos. Sed & in Iob ipse Rex esse omnium, quae in aquis sunt, dicitur. A Boreâ verò accendi mala super omnes qui habitant terram, Prophetam denuntiat. Boreas autem in Scripturis sanctis frigidus designatur; sicut scriptum in sapientia, frigidus ventus Boreas. Quod & ipsum sine dubio sentiendum est de diabolo. Si ergo ea, quae sancta sunt, & ignis, & lumen, & ferventia nominantur; quae autem contraria, frigida: & charitas peccato dicitur refrigescere: requirendum est, ne forte & nomen anima, quod Gracâ dicitur voce psyche, à frigescendo, de statu diviniore ac meliore dictum sit; & translatum inde, quod ex calore illo naturali & divino refriguisse videatur: & ideo in hoc quo nunc est statu, & vocabulo sita sit.

Nunquam frigore hoc mystico obtorpuit S. Antonius, sed semper ardens ac incensus, & indies ad finem usque flagrantior est deprehensus, ut praemisi, & S. Athanasius extrema vitae ejus describens attigit; meritoque ab eo omnium virtutum (charitatis praesertim divinae) semper auctiore in eo ardore, & provectâ ad insignem magnitudinem spirituali pyra, penes quam aestimatur apud Deum spiritualis quantitas, quae virtutibus definienda est juxta Ambrosium, ad illud Angeli de Ioanne, Erit enim magnus coram Domino; merito (inquam) ab eâ praecellentia & charitatis & virtutum cæterarum quantitate, S. Antonius, absolutè & absque addito, dictus est Magnus, ut liquet ex narratione Palladii (a) de Eulogio & manco, profectis ad Virum sanctum. Verè enim Magnus coram Domino fuit, in quo Deus inhabitavit adeò singulari modo, ut à Tiofrido Abbate (b) denominatus sit specialis curia S. Spiritus. Cujuscunque piæ animæ granditatem inde eruit S. Macarius (c), quod par sit Deo ad eam venienti & mansionem apud eam facienti capacem sedem præbere, ac etiam locum dare ad inambulandum, ut ex Prophetâ allegat Apostolus (d). At S. Antonium habuit Deus pro speciali curiâ, in quâ scilicet gratissimè degeret; nec solus, sed cum plenissimo suo amplissimoque comitatu. Quàm ergo magnum esse oportuit, excipiendo immenso hospiti, ejusque universæ curiæ idoneum?

Nolo tamen dissimulare vnam difficultatem, quæ potest adversus hanc spirituales S. Antonii magnitudinem interponi, ducta ex divino responso, quo S. Antonius scire avens ad quam pertigisset virtutis quantitatem, responsum accepit, quo collatus est Coriario Alexandrino. Ita enim de eo refertur apud Matthæum Raderum in editione plenioris Viridarii Sanctorum, ex Menæis, tertio Decembris. Leguntur quidem similes aliquæ comparationes divinitus exhibitæ, ut S. Theoduli cum Cornelio Mimo, Paphnutii cum tibicine (e) ac etiam cum negotiatore, & cum Protocomite quodam, Piterii cum virgine dictâ Salem, id est, fatuâ, Eremitæ multis virtutum dotibus insigni, ac praesertim de paupertate suâ Evangelicâ inflati, cum S. Gregorio Magno operibus affluente in Pontificatu. S. Macarii (f) cum duabus cognatis simul degentibus. Has comparationes ad ea tantum, quæ parebant, attendentibus, fateor videri potuisse inexpectatas. Tamen nulla earum aequè pungit, & admiratione insolitâ arduat, ac ista quâ S. Antonius cum Coriario est compositus. Nam quod ad S. Gregorium attinet, facile est perspicere, eum in maximis opibus, quibus non adhærescebat, anteferri potuisse regii (ut cum S. Hieronymo dicam) sub vili tunicâ Viri, & nullius census Eremitæ inflationi atque superbiae. Virginem item Salem, quæ Monialis erat, & miracula patientiæ tanto tempore in Parthenone ediderat, potuisse cum Monacho Piterum componi, mirum videri non debet.

De

a] Sect. 23. aliàs

26 Lausia.

b] L. 3. Epitaph. SS.

c. 4.

c] Homil. ...

d] In Cor. 6.

e] Pall. sect. 58. 59.

f] 60. Lausia.

f] Lib. 3. PP. nu. 97.

De aliis sanctitate B. Antonium non æquantibus minùs item mirabilis videri potest comparatio, quæ apud S. Antonium stupore defigit.

Suppositâ narrationis veritate, dici primùm generatim potest, Deum esse spirituum ponderatorem, qui monstrare his objectis visis voluerit, esse sibi etiam in sæculo eximios omnino Sanctos, ex quorum actione confundatur multorum Religiosorum vita: quo S. Gregorius (a) aptat illud, *Erubescere Sidon, ait mare*, ita vt non sit vniversè verum, quod asserit Sarisberienſis (b), negligentem Religiosum esse optimo sæculari meliorem: sed sicut multi sunt in Religione sæculares, quia in obſtante habitu & externâ formâ, quam præferunt, sunt pilosi ac de seir, vt Richardus (c) differit & S. Bernardus (d) agnoscit verum esse, ita sint in sæculo aliqui sub militari habitu agentes opera Prophetarum, vt cum S. Hieronymo ad Exuperantium dicam, quos multis & quidem probatis Religiosis, Deus ipse anteponebat. Idque nihil vetat in S. Antonio valuisse, præsertim in conversionis principio, cum nondum ad tantam, tamque exaggeratam provecus esset sanctitatis mensuram. Quid si autem tali tempore contigit propalari de eo quod narratum est? Addi potest ex ipsius D. Antonii apud Cassianum doctrinâ, etiam insignes Sanctos posse ab inferioribus iustis superari in aliquâ virtute, ita vt etiam si simpliciter præcellant, secundum quid tamen, subtus sint collocandi: id quod etiam præclare tradit Publius apud Theodoretum (e). Non enim omnes per omnia eminent, sed vnus vnâ virtute clarior, alteri de aliâ virtute concedit. Potuit ergo S. Antonius cum Coriario quoad virtutem conferri, non simpliciter & absolute, sed quoad aliquam virtutem peculiarem; atque ita nihil decedit ejus præcellenti sanctimonie & spirituali magnitudini, à charitate præsertim petita, à quâ absolute denominari potuit *Magnus*.

§. 7.

QUAE hæcenus propositæ sunt ignis S. Antonio appicti declarationes, verisimilitudine non destituuntur. Vt tamen ingenuè aperiã sensum meum, minùs explent animum, eoq; nominatim incommodo laborant, quod non satis accommodantur fitui ignis S. Antonio appicti. Exhibetur enim ignis ad ejus pedes jacens, non autem sublimis, vt par erat, si appingeretur ad insinuanda munera, ob quæ appingi dicebatur. V. G. Si ignis iste exprimit S. Antonium celerem ultorem, debuisset exhiberi, vt vibratus ejus manu. Et idem esset, si denotaret B. Antonium pyrphori partes obivisse. Si ignes cœlestes virtutum flagrantissimarum repræsentaret, par fuisset exprimi specie globi ignei de cœlo in caput ejus demissi, vt B. Martino accidisse scribunt (f), qui ejus Acta consignarunt posteris. Et nostrâ ætate Francisco de Sales sanctissimo Antistiti divinitus obtrigisse, est testatissimum. Vel certè exhibenda fuisset columna ignea ad cœlos vsque pertingens, vt factum est Eremitæ illi, de quo in B. Antonii Lerinensis Actis Ennodius. *Absolutionis ejus tempore (inquit) columna ignea B. Antonii oculis est ingesta, ad cœlum vsque pertingens; credo vt venerabilis Viri fides, & ardor ille vitiorum decoctor typico monstraretur incendio. Nihil tale circa hunc B. Antonii ignem servari videmus; sed potius ignem pingi ad pedes ejus humi jacentem. Itaque in eam cogitationem haud gravatè descendendo, hunc ignem aliud non esse, quàm symbolum & imaginem prophani ignis, vitiosæ naturæ congeniti, & in vnoquoque nostrum pro vitiosorum affectuum multiplicitate multiplicis, qui è S. Antonii pectore decussus, & foras emissus repræsentetur.*

2. Quod assumo, esse nobis omnibus confertum & congenitum ignem prophanum, non est obicium. Ea quippe causa est, juxta Clementem Romanum (g), cur Christus Dominus, lavacri regenerationis nostræ materiam delegerit aquam. Nimirum vt admotione elementi aquæ ignem extinguentis, monstraret restingui ignem vnicuique nostrum coherentem à naturâ, & vitio nostro immane quantum adauctum. Eodem pertinuisse videri potest, quod scribit S. Iustinus (h) de Ham-

a] *Præf. in Tob. c. 3.*b] *Polycr. c. 23.*c] *L. de Incap. Verbi c. 3.*d] *Serm. 2. in capite jejuniis.*e] *Fest. s. Otop.*

PROFANI
IGNIS A S. AN-
TONIO DECUS-
SIO, PER
IGNEM AD
EIVS PEDES JA-
CENTEM, VERI-
SIMILLIME
EXPRESSA.

f] *Sulpit. dialo. 3. cap. 2.*g] *Lib. 9. recognit.*h] *In dialo. cum Typhone.*

mā ex aquis Iordanis exiliente, cum Christus Iordanis aquas subiit, ad Baptismi nostri haud ita multò post instituendi adumbrationem. Quia enim ea Baptismi Ioannis (tamen & vi suā & ratione subjecti prorsus evanidi) susceptione, Christus Dominus prædelineatum voluit Baptismum à nobis ejus instituto suscipiendum; isque ignem nobis naturaliter confertum extinguit; propterea in aquarum ingressu ignem ex illis extrusit; tantum non docens, rotam nativitatis nostræ inflammata à gehennā, his laticibus, quos ipse nobis apparavit, igne restincto temperari.

a] Serm. 2. de purif.

b] In Psalm. 92.

c] Hom. 2. in Ezech.

3. Hic est ignis gehennæ, quia Diabolus gehennæ inquilinus hoc igne ad inferni statum aptante utitur ad nos inflammandos. Habet etiam adversarius noster (verba sunt S. Bernardi (a)) utpote perversus divinorum operum amulator, habet (inquam) ignem suum & ipse; ignem concupiscentia carnalis, ignem invidia & ambitionis, quem Salvator in nobis non accendere, sed extinguere venit. Denique si quis alienum hunc ignem in divino offerre præsumpserit sacrificio, etiam si patrem habeat Aäron, morietur in iniquitate suā. Gehennæ item ac Diaboli hunc ignem jure dixerim, quia continet prægustationem quandam inferni, & status ac poenæ illic subeundæ. Ut propterea juxta Augustinum (b) de eo scriptum sit, Ignis ante ipsum præcedet. Hic est ignis involvens, nec attollens, & altipetus, cujusmodi est ignis Spiritus sancti, sed deprimens, & ad inferiora demittens, ut D. Gregorius (c) observavit, expendens visum Prophetæ objectum, de vento turbinis veniente ab Aquilone, & nube magnā, ac igne involvente, quem interpretatur ardorem malitiæ ad inferiora incurvantem.

Quadruplicem generatim statuit hunc ignem profanum Angelus Dei, informans S. Furseum, ut in ejus Actis refert Capgravius. Iussu enim Furseo mundum respicere, cum se ei vallis tenebrosa subjacens visendam objecisset, & quatuor ignes aliquanto disjuncto spatio in aëre apparuissent, subintulit Angelus. Hi sunt quatuor ignes, qui mundum succendunt. Primus est mendacii, cum hoc quod abrenunciare Diabolo, & omnibus pompis ejus in Baptismo omnes promiserunt, & minimè implent. Secundus cupiditatis, cum mundi divitias amoris celestium præponunt. Tertius est dissensionis, cum animas proximorum in supervacuis rebus, & sine culpā offendere non formidant. Quartus impietatis, cum inferiores exspoliare, & eis fraudem facere, illosque opprimere, potentes pro nihilo ducunt. Vnusquisque ignis incendit alium, quia per argumenta malorum peccata ex culpis crescunt. Sic generatim de ignibus profanis mundum succendentibus, & ob connexionem mox in unum glomeratis, Angelus sanctus.

d] Hom. 5. sub finem.

4. Piget particulatim multipliciter nocentissimi hujus ignis describere. Pro numero enim vitiorum affectuum, multiplicantur in nobis flammæ ejus. S. Macarius (d) affectiones vitiosas nihil aliud esse statuit, quàm ignem impurum accendentem cor, & ita per omnia membra percurrentem, qui provocat hominem ad petulantias, & infinita mala. Ponit exemplum in luxuriā, avaritiā, vanā gloriā, superbiā, invidiā, & irā. Tum concludit: Itaque affectiones illæ sunt flammæ ignis ardentis, & tela nequissimi ignea. Inquit enim Apostolus, Et possitis vos omnia tela nequissimi ignea extinguere. S. Paulinus totidem statuit iniquos ignes (sic enim appellat) quot sunt secularium cupiditatum & illecebrarum propagines. Itaque nixè petit, ne avaritia & concupiscentia oculorum, ac noxius temporalium rerum amor in nobis ardeat igne pestifero, qui ignis alienus est Deo. Eum qui obtulerunt, igne divino ultore succensum sunt, ut paulò antè præmiserat. Nec dissimiliter S. Augustinus (e) tractans illud, Priusquam intelligerent spina vestra rhamnum, sicut viventes, quasi in irā absorbet eos; tantum malum, quo aliqui etiamnum viventes prædevorantur ab igne tartareo, interpretatur ignem concupiscentiarum malarum, honorum vanorum, superbia, avaritia. Qui ignis supercadens, facit ut plerique mortalium non videant solem justitiæ Dei. Excecant enim eos malæ illæ cupiditates, quibus ardent atque conflagrant. Unde hic, tanquam viventes, & imagine vitæ delectantis, sed decipientis potentes, dicuntur. Et tanquam in irā puniri pronuntiantur, quia tranquillitas hoc

hoc facit Deus, utcumque irasci & succensere videatur, quum maximam hanc execrationis poenam infert, permittens ignem supercadentem *ignem superbia, ignem fumosum, ignem concupiscentia, ignem iracundia. Quantus ignis est?* Verba sunt D. Augustini in eundem locum.

5. Ignis iste, nunc Dei adversarios consumens, juxta Apostolum, S. Antonio jacet ad pedes, exemptus scilicet ab eo vi divinâ. Nam etiam Abbas Serenus, ut est apud Cassianum, ab Angelo in visione nocturnâ ejus aperiente utrum, ignitâ carnis strumâ de visceribus avulsâ, incentivis iniquitatis liberatus refertur. Et virgo, ab exempto aut intus restincto igne hoc profano, parthenos quasi pyr thanon à Græcis appellatur, auctore Anastasio Sinaitâ. Et quanquam S. Augustinus 4. Civit. cap. 10. ignem flammantem cum virginitate componit, dicens idcirco Vestales ignem sacrum curasse, quia ut ignis nihil generat, ita neque virgo; tamen comparatio virginis cum igne extincto, ipso etiam Græco nomine insinuata, est vilitior.

6. Itaq; S. Antonio ignis maledictus libidinis (sic enim cum S. Bernardo (a) jure dixerim) jacet ad pedes, fuit enim Virgo animo & corpore, id quod facile persuadent, quæ de ejus sanctissimâ educatione in sæculo à S. Athanasio sunt prodita: ex illis enim liquidò deprehenditur, eum non temerasse ante secessionem à mundo nitorem corporeæ pudicitiae. Extra omne verò dubium est, quod neque nitorem illum oblaserit post secessionem, idque disertè prodit S. Athanasius ex ipsiusmet Satanæ libidinum incentoris confessione. Itaque meritò B. Veronica de Binasco, ut est in ejus Actis (b) conscriptis ab Isidoro de Isolaniis, describens celebritatem, quam in cœlo peractam viderat die festâ S. Antonio, ait eum vnâ cum S. Paulo primo Eremitâ ob virginitatis honorem obversatum sibi esse indutum veste albâ, & lilia manu gestantem, quæ est virginitatis tessera, affectantibus & ineffabilem eorum splendorem proportionem referentibus aliorum sanctorum Ascetarum magnis agminibus: ac nominatim quorundam nigrâ veste amictorum & pileatorum; qui scilicet doctrinæ laudem cum intemeratæ virginitatis gloriâ conjunxissent: quos omnes ob Magni Antonii festivam eâ die in terris memoriam, antistropham terrenæ ac nostrati solemnitati panegyrim in cœlo ad sancti Viri gloriam celebrasse, retulit eò in spiritu rapta B. Veronica. Quanquam ego ignem ad B. Antonii pedes jacentem, non de impuris dumtaxat ardoribus in eo divinitus ad debitam temperiem redactis acceperim, sed etiam de quibusvis flammis erumpentibus è camino appetitus in nobis semper succensi, ut divina gratia faciat medium fornacis quasi ventum roris flantem. Quod igitur sicut libidinis, ita malarum quarumvis cupiditatum ignis depascens in nobis omnia, restinctus quodammodo in D. Antonio fuerit, &, quasi extra eum foris eductus divino munere, jure appingitur B. Antonio ignis ad ejus pedes jacens, eamque esse germanam ignis hujus appicti notionem videtur verissimillimum, in quam sententiam concessisse videtur Ioannes Gerson (c).

7. Non refragabor, si quis ignem ad pedes B. Antonii jacentem de ipsomet Satanâ, qui item ignis nomine venire potest, accipiendum contendet. Apud Origenem in expositione Iobi ad illa verba: *Ignis cecidit de cœlo, & combussit oves*: perspicuè traditur, Satanam ignis nomine posse denominari. Sic enim eum affatur Origenes, aut quisvis alius Commentarii illius in tres libros distributi Author. *Non mentiris, ô Diabole, quod ignis cecidit de cœlo, sed non quem Deus mitteret, sed quem tu finxisti in diversas figuras immutando teipsum, aliquando in pradones, aliquando in ignem, &c. Ignis cecidit de cœlo. Non mentiris, ô miserrime omnium bonorum inimice, non à Deo missus, sed tuâ iniquitate succensus est. Tu es, ô Diabole, ignis ipse qui de cœlo cecidit, qui innumeros igne peccatorum in mundo succendis. Tu es ipse ignis, ô Diabole, qui gehenna ignis plurimos peccatores facis, cui ignis & tenebra dignè reservantur præ omnibus. Tu es ipse ignis, ô Diabole, qui, cum de cœlis descendisses, in medio montium igneorum projectus es, sicut dicunt Sanctorum oracula. Tu es ipse ignis, quem etiam ipse Dominus fulguris igni consimilans atque de cœlo cadentem demonstrans, dixit;*

a] Serm. de purif.

b] Lib. 5. c. 29.

c] Serm. 3. de S. Antonio.

dixit; Vidi Satanam tanquam fulgur de cælo cadentem Hæc nimirum inversa, quia dixit nequissimus ille: ignis de cælo cecidit, propriam in ignem gehennæ per hæc ostendens ruinam. Habemus Satanam ignis nomine expressum.

8. Nec est quod quis obijciat ignem symbolum esse divinitatis, ut supra dictum est ex S. Dionysio, estque indubitatum, ac proinde non posse esse symbolum, Satanae, juxta doctrinam Guilielmi Parisiensis (a), negantis rei malum quippiam referenti, inædificari posse rei sanctæ significationem, & viceversa. Sed eam Guilielmi doctrinam graves PP. atque Doctores non admittunt, nominatimque S. Augustinus (b), S. Ambrosius (c), Blesensis (d) & ex recentioribus Sancius (e) atque Serhlogus (f). Itaque nihil vetat, ignem esse Satanae symbolum, etiamsi sub aliis respectibus consideratus Deum referat. Sicut ignis est symbolum concupiscentiarum effrenium ac vitiosarum, præsertimque luxuriæ, juxta S. Bernardum de igne maledicto agentem, occasione ignis benedicti, quo incenduntur cerei ad processionem Purificationis. Et idem optimè tradit Richardus ad illud Psalmi 28. *Vox Domini intercedenti flammam ignis.* Equè ergo ignis etiam si penes aliqua capita sit Dei symbolum, potest penes alia esse imago Satanae inflammantis in nobis gehennam.

9. Hunc verò profanum ignem ad S. Antonii pedes meritissimò statui, monstrant insignes triumpho tories de Satana reportati: isque nominatim, quem S. Athanasius graphicè describit narrans succensas in S. Antonii tum tyronis corpore impuras flammæ, quas cum ille generosè restinxisset adjuvante Deo, qui, ut ait S. Athanasius, carnem nostrâ causâ suscipiens, victoriam carni adversus spiritum nequam misericorditer elargitur. Satan ad B. Antonii pedes provolutus apparuit specie tali, qualis est status ejus: nempe specie pueri horridi ac nigri, profitentis se multos ad eam diem stravisse, Antonio autem ad pedes jacere, quippè ab eo superatum. Ego Tu (inquit) sum labore superatus. Ego sum fornicationis amicus. Ego multimoda adversum omnes adolescentes turpitudinis arma suscepi: Hinc & spiritus fornicationis vocor. Quantos pudicè vivere disponentes fefelli? Quot tenuiter incipientes ad sordes pristinas redire persuasi? Ego sum propter quem Propheta lapsos increpat dicens, Spiritu fornicationis seducti estis; & revera per me & illi fuerant supplantati. Ego sum qui te ipsum semper tentavi, & semper repulsus sum. En cur ad B. Antonii pedes jacens depingatur hic ignis. Et sanè ut bene sic locuto Satanae reposuit S. Antonius, obscuritas illa formæ, & ætatis pusillæ ac teneræ species, Satanae per sanctum pugilem divinâ vi prostrati infirmitatem, aptè exhibebat. Nec minùs commodè illam exhibet pictura jacentis ad pedes, ac ante eum provoluti, ut denotaretur herbam porrigere.

§ 8.

TRANSITVS
AD ALIA SYM-
BOLA B. ANTO-
NIO APPICTA;
AC PRIMVM
AD SVEM.

g] C. 6. vita aliàs
2.

h] L. 2 in Iovin.

i] Lib. 5. Strom.

I. APPICTAM B. Antonio suam rudes ac hebetes, de enutrito apud sanctum Virum, ut apud rusticos assolet, porco villatico ad cibum post saginam, accipiunt: quæ cogitatio nimium pinguis est & abiicienda. Et sanè qui ita cogitant, de S. Antonio statuunt ut de Patrefamilias rusticano, cui ex usu est, ut habeat unde domesticis cibum in tempore tribuat, porcum alere. Hoc insulsè nimis de S. Antonio cogitaretur, præsertim cum B. Athanasio teste (g), carnibus non vesceretur S. Antonius: id quod illo tempore, ut idem S. Athanasius admonuit victum sancti Viri severissimum describens, plerique Monachorum servabant longè imperfectiores B. Antonio. Et fuisse peculiarem causam cur porcinâ abstineret, intelligimus ex S. Hieronymo (h), qui Ioviniano ingluvie suæ patrociniū captanti eā interrogatione; Cur porcus creatus est, nimirum nisi ut nobis cedat in cibum? Respondet, ejusmodi cibum iis provisum esse, quibus fortitudo corporum necessaria est, non Christi famulis, eā fortitudine minimè egentibus. Addi potest ex Clemente Alexandrino (i) eum cibum pruritus carnis movere, nec castitati commodare, ac proinde castitatis studiosissimum S. Antonium abhorre ab eo par fuit. Quare sus appicta S. Antonio, planè aliò pertinet.

2. Passim

2. Passim refertur ad sanitatem brutis animalibus exoratum. Ita Molanus (a), qui addit, in protestationem & impetrationem beneficii præservationis animalium, plerisque locis alià communitate porcum, quem S. Antonii nominant. Verùm difficultatem contra hoc facit nola S. Antonio appicta, quam plerique ad eam animalium tutelam referunt, ut infra dicemus. Non videtur autem congruum, duplex ejusdem beneficii symbolum D. Antonio appingi. Ea verò nutritio porci expensis publicis in honorem S. Antonii posset admodum insulsa videri, nisi fine extrinseco religioso condiretur. Quid enim refert ad honorem sancti Viri nutritio immundi animalis, nullum cum eo nexum habentis? Itaque sicut votum eundi in agrum in honorem S. Antonii, frivolum esset ac inane, quia talis materia nullo modo connectitur cum S. Antonio, ut rectè tradit Suares (b); ita de eà enutritio nudè sumptâ pronuntiandum videtur, quamvis contestatio beneficii à S. Antonio accepti sit optima, & jure collaudanda: & ipsa quoque nutritio approbanda sit, si eo fine fiat, ut porcus saginatus cedat denique in usus pauperum, vel sacrorum ministrorum. Alius enim religiosus finis, ex quo nutritio porci perfundi possit honestate supernaturali, non occurrit. Tandem si idcirco appingitur S. Antonio porcus, quia sospitatem exorat brutis, cur potius ei appingitur porcus, quàm asinus, aut equus? Fideles quippe rusticani, magnâ fide, pecora sua & jumenta omnia in B. Antonii tutelâ collocant.

3. Huic postremo incommodo videtur occurri posse prolatâ duplici narratione, quæ habetur apud Aymarum Falconem (c). Prior est, quam ex quodam Alphonso recitat, nimirum quòd Barchinonenses primi S. Antonio appinxerint porcum, moti miraculo, quod D. Antonius vi divinâ Barchionem delatus, in porcello est operatus. Cùm enim ante fores Regii Præpositi staret ignotus, scropha foetum, quem paulò ante claudum enixa fuerat, ore prehensum ad pedes sancti Viri apportavit, immenso grunnitu exposcens foetui suo sanitatem, quam à S. Antonio, adhibito signo crucis, exoravit. Vnde factum est, ut Vir Dei agnitus ad Regem ex gravi morbo jacentem deduceretur; & Rex cum civitate universâ ad Christi fidem converteretur, tanti boni initio à porcelli curatione facto: quem propterea Viro sancto appingi grati cives instituerint, piâ imitatione ab aliis expressi. Hæc tamen manifestam fabulositatem redolent, & omnibus retro antiquis incomperta fuerunt, tametsi Alphonsus ille, qui ista retulit, (d) ex codicibus Arabicis accepisse se prodar, quæ de S. Antonio refert.

4. Addit Aymarus secundam narrationem de re suo ævo in Novariensi agro patrâtâ. Ibi namque vidua cujus omnes prope facultates paucis suis, quos domi alebat, continebantur; coacta domo abscedere ob sævientem luem, sues absque pabulo dimisit B. Antonio enixè commendatos. Regressa verò domum, post dies triginta & amplius, sues retulit optimè pastos, & egregiè saginatos, magnâ de S. Antonii præsidio celebratione. Hæc narratio nihil absurdum aut suspectum continet. Non potest tamen ei inædificari symbolum, de quo agimus, cujus appositio est longè antiquior. Et in hac ipsâ narratione disertè additur, mulierem ad sues B. Antonio commendandos fuisse permotam recordatione suis B. Antonio appicti.

5. Cur igitur sus, quàm aliud quodpiam brutum B. Antonio appingatur, agrè assignari potest valida ratio, si sistamus in præsidio, quod brutis à S. Antonio suppetit; cujusunque enim generis bruta, beato huic coeliti sospitatori commendari, ex usu est; & eventus felix sæpe vota secundat. Quamvis enim possumus de Sanctis asserere, quod S. Paulus de Deo dixit, *Numquid de bobus cura est Deo?* Tamen charitas, quâ Sancti hominem prosequuntur, bene eos afficit erga servitutem hominum (quo nomine bruta insignit Psaltes, interprete Gregorio Nysseno (e)) sicut è contrario Satan, quo odio flagrat in hominem, eodem pecora & armenta homini addicta perdere satagit, ita ut quod D. Hilarion (S. Hieronymo teste) admonebat, odio hominis, ad quem attinent, plerumque ea corripiat, & introgressus divexet,

E

non

a] L. 3. de imag.

b] L. de voto cap.
Et nos fuisse in Hetero-
rocl. Spirit. p. 1. f. 2.
p. 2. num. 7.

c] 1. p. histor. Anti.
cap. 28.

d] De eo Alphonsus
1. p. c. 9. hist. Anti.

e] Orat. 5. in orat.
Domin.

a] D. 3. num. 142.

non secus ac homines energumenos, quod ex Origene notare memini in Naturali Theologiâ; (a) itemque ex S. Hieronymo, & S. Gregorio: & addendum est exemplum luculentum, quod legimus in Actis S. Auxentii Abbatis, quem in viâ ad Marcianum Imperatorem & Synodum Chalcedonensem produnt incidisse in agricolas, lamentantes propter suas bestias à Dæmonibus correptas, non secus ac corripuntur homines: & misertum agricolarum expulisse à bestiis Dæmones, à quibus occupabantur. Fiunt igitur etiam in bruta immisiones per Angelos malos, easque immisiones in hominum gratiam arcet plerunque D. Antonius. Sed nihil est peculiare hâc in parte pro suis: ac proinde ambiguum restat, cur sus potius, quam aliud brutum, B. Antonio appingatur.

b] Lib. 3. de pict. cap. 5.

c] Serm. 72.

d] Lib. 7. in Luc.

6. Protritâ hujus symboli notione sic discussâ, occurrit, quod ait Molanus (b), appingi B. Antonio porcum sub ejus pedibus jacentem, ut significetur subactus ab eo viriliter Dæmon. Nam esse porcum genuinam dæmonis imaginem, neminem latet. Et non modò creditus Augustinus (c) cum Fratribus Eremitis agens, sed etiam jam olim aliqui, teste S. Ambrosio (d), porcos, quos siliquis pavit adolescens prodigus, exposuerunt, de gregibus dæmonum, inanitate virtutum apparentium saginatis. Eodem pertinet phantastica & ridicula fabula (ita enim de eâ pronuntiat S. Augustinus) à quibusdam attributa Massilianis Hæreticis, quâ ferebatur, ex ore hominis, cum purgatus ad Deum revenit, visibiliter erumpere porcam cum porcellis suis, & subintrare item visibiliter, ignem innoxium & non comburentem. Eo quippe igne, ut familiari in Scripturis ad id symbolo Spiritum sanctum insinuant, porca verò & porcellorum exitu, Satanæ & partiariorum ejus spirituum discessionem ab homine ad Deum regresso, denotabant. Nemo verò non videt, quàm bellè suis & Dæmoni conveniat in tantâ utrorumque foeditate, & lutulentiae amore. Quàm porro insignes & juges de Dæmonibus victorias reportavit B. Antonius, vita ejus univèrsa loquitur, estque vulgatissimum. Videndus de pugnacivita B. Antonii in deserto S. Athanasius (e). Ac proinde quòd ob hanc causam porcus ad ejus pedes jacens appingatur, non inverisimiliter dicitur.

e] C. 4. 7. & 8. & cap. 16.

f] Orat. 3.

7. Non sic Christianorum plerique. Tantum enim abest, ut Satanam sub pedibus contritum calcent, ut miserè ejus pedibus & rostro subjaceant, ab illis proterendi & infelicitè dirumpendi. Horrendum spectaculum renovat, quod Nazianzeno (f) teste præbuerunt truculenti Arethusii, quo tempore per Iuliani desertoris favorem, dirum furorem, Constantini & filiorum Imperio sub pectore coctum, exprimere impunè potuerunt. Immanes, & lupis Arabicis & tygridibus truculentiores, correptas Virgines Dei, vestibus in omnium conspectu planè nudatas (proh incestantem oculos foeditatem! ô Christe, quomodo tuam illius temporis patientiam exponam? proscissas. Quid hæres & horres calame, ad crimen non tuum? Proscissas inquam atque dissectas, quostquam crudis earum hepatibus se ingurgitarunt, ingesto ventribus suillo pabulo, hordeo (inquam) visceribus fissis inserto, ferocissimos porcos immiserunt, qui simul cum hordeo carnes exederent ac laniarent. Erubescimus simul & horrescimus, ad eam ferarum humanos vultus præferentium, in homines, in Virgines sacras, immanitatem, quâ vix scio an vlla unquam efferatior sit audita. Et tamen idipsum plerique Christianorum indies præstant in semetipsis. Appetiti enim à Satanâ, foedè ei subjacent, nec modò illi pabulum suggerunt, Satanam innoxiorum sanguine alentes, quod fecisse Arethusios ait Nazianzenus (g), & factum ab omnibus Ethnicis per superstitionum siliquas affirmat Chrysologus (h) prodigum porcos pascentem describens; sed etiam seipsos pabulatorium alveum porcis subijciunt, horrendo & foedo spectaculo.

g] Ibidem.

h] Serm. 5.

8. Existimarim verò, non minùs commodè symbolo illo porci jacentis ad sancti Viri pedes, insinuari triplex genus porcinorum hominum ab eo domitorum ac prostratorum; Ethnicos dico & Hæreticos, ac voluptuarios Christianos. Ac Ethnicos quidem jure cum porcis conferri liquet ex pereleganti Lactantii (i) ratiocinatione,

i] L. 4. c.

natione, de causâ vetitæ Iudæis carnis suillæ, quod interdictum Lactantius spectasse præter cætera ait; *Ne Iudæi terrenis servirent simulachris, ac se luto inquinarent: Luto enim se oblinunt, qui Deos, id est, qui lutum terramq; venerantur.* Rectè terram veneratos ait Ethnicos: omnes enim Dii Ethnicorum è terrâ oriundi erant. Et idcirco quod acutè observavit S. Augustinus (a), Magna Mater Deorum omnium ipsa est terra, quo insinuabatur. Deus Ethnicorum è terrâ esse. Luto igitur ac terrâ se inquinat, estque amica luto sus, quisquis Idolis procumbit. Quòd tamen videam ingloriam fore de Ethnicorum vulgo victoriam, sed longè splendidiorē fore, si de iis, qui inter eos potentiâ vel sapientiâ claruerunt, reportetur, ostendendum est vtrumque illud hominum genus inter Ethnicos eminens, à S. Antonio prostratum esse, & rectè exprimi per suam ad ejus pedes jacentem.

a] L. 6. de Civit.
c. 8.

9. Inter potentes, qui potentiam ad carnis curam in desideriis abutuntur, porcis annumerantur. Idcirco enim iudice Euthymio (b), Nabuchodonosor vineam Domini depastus, denominatur *singularis ferus* sive porcus sylvestris, ob vitam porcina, ut notat Euthymius. Et Mahumetes, porcus; ejusque lex porcina denominatur à Guilielmo Parisiensi (c). Singulare est, quod Metaphrastes in Actis S. Gregorii Armeni scriptum reliquit de Teridate Rege Armeniæ, qui sacras aliquas virgines immaniter variis modis excarnificatas dederat. Ait enim impium illum Regem, haud multò post, insaniâ fuisse correptum, & adeò emotæ mentis fuisse, ut suas arroderet carnes, mutatamque fuisse formam ejus in porcum. *Et erat Teridates extrinsecus porcus, interna crudelitatis & coeni voluptatum, & alterius porcine anima ac vita, simul imago & poena.* Addit autem, omnes, qui ei in sanctarum Virginum necessenti fuerant, simili insaniâ fuisse correptos, nisi quod non erant porcorum induti speciem, sed id solus habuit Teridates. Id verò ne cui videatur incredibile, addit Author. *Quòd si quis sit, qui non ignoret fuisse Nabuchodonosorem mutatum in hanc formam, eodem modo sciat, etiam Teridatem, eandem quam ille, subiisse mutationem.* Sicut ergo Nabuchodonosor reipsâ non fuit mutatus in bovem; sed tantum affectus bovinos induit, & fortassis aliis specie bovis obversabatur, in quam rem fusè differunt Interpretes sacri Danielis, & qui in Magos inquirunt, vel Lycanthropiam excutiunt; ita neque Teridates reipsâ, ab humanâ formâ, etiam quoad externa accidentia, est dejectus; sed formam porci, quam animo præferebat, extrinsecis agendi & se habendi modis, fortassis etiam externa in aliorum oculis specie, præferebat. Quamquam nobis satis est moralis & interna ejus transformatio in porcum, quæ aliis plerisque similia peccantibus est communis.

b] In Psalm. 79.
vers. 14.

c] L. de leg. c. 18.

10. Eam ergo ob causam Maximianus Galerius vitæ profligatissimæ Imperator, jure porcus audire potest. De quo non dubitabit, qui ejus spurcicias, gulam, libidines, & immensam crudelitatem, quâ & imperium Romanum dirè afflixit, & Christianos supra omnes anteriores persecutores acerbissimè vexavit, apud Eusebium (d) coram omnia oculis suis usurpantem legerit. Hunc porcum prostravit eximiâ generositate D. Antonius. Nam teste S. Athanasio (e), truci illo & immani Christianorum hoste sæviēte, & Alexandriam abducente fideles Christi famulos; B. Antonius eremo relictâ descendit cum eis in arenam, amore martyrii: & nec impendentium poenarum terrore, nec vllis minis territus, animabat in ipsis tribunalibus sanctos Confessores: & cum ad poenam rapiebantur, incentor patientiæ aderat; nec prius dimittebat, quam Domino suum sanguinem reddidissent, à quo sanguine Dei fuerant redempti atque abluti.

d] S. Hist. c. 27.
e] Cap. 23.

11. Adverterunt ministri impietatis à Maximiano in Sanctorum lanienam adhibiti, quantum SS. Confessores, Antonii, & sociorum vocibus, alacritatis acciperent. Itaque exiit ab Augusto edictum, ut nemo Monachorum, vel judicia frequentaret, vel in civitate versaretur. Ad ferales illas voces Monachi omnes ad vnum recessere. Solus Antonius, neglecto persecutoris imperio, hæsit; & abluto ependyte suo (nomen id tunicæ monasticæ exterioris è lanâ albâ) aliâ die stans in

a] L. de equivoc.
r. s. n. 3.

loco sublimi, ut agnosceretur, quod erat, & Monachus scilicet, & Christianus, quem vestis alba decet, juxta Clementem Alexandrinum alibi (a) allegatum, veste candente amictus, procedentem Satanæ satellitem suo provocabat aspectu, voluntate Martyr, & impietatis ministris superior: quandoquidem nec iniquis jussis cessit unquam, nec intentato licet diro letho, juvandis omni ope & firmandis præsentiam suam sanctis Confessoribus abstulit. En igitur B. Antonio porcum ad pedes jacentem Maximiani & ministrorum ejus truculentiam & effratam potentiam.

12. Sapientiam Ethnicam, animale, diabolicam, terrenam, porcine, æque pedibus S. Antonii prostratam videamus. Non ita modo pingues & nitidi, ac bene curata cute de Epicuri grege porci, sed universim omnes suillæ illius, quæ de terrâ erat, sapientiæ professores, porci habendi iudice Philone: qui expendit, suam à Moyse immundum statui, quod dividat vngulam, sed non ruminet. Sic Philosophi, bene licet & accuratè dividentes, ut per omnes Philosophiæ partes ab eis factum monstrat Philo, tamen quia pabulum perceptum non ruminabant, non admittebantur in cibum probatum. Proinde (inquit Philo) plurimi Sophistæ quos vocant, magnam admirationem consecuti apud populos, qui totum ferme orbem peragant, gratiosi hospites facundiam suam diligentiamque ostentantes, devicti affectibus consenuerunt; & vitam in his contriverunt, nihilo hac parte potiore: vilissimis è vulgo hominibus. Ideo rectissime Sophistas sic viventes legislator noster confert cum suis, qui nullam repuram, sed turbidam, cœnosam, turpique vitam se delectant ad saturitatem usque. Ait enim, suam esse impurum animal, quia dividit quidem vngulam, non ruminat tamen: sicut camelum propter causam contrariam ruminantem non bifidum vngulam. Caterum quacumque animalia utrumque hoc habent, pura pronuntiantur merito; quando utramque jam dictam absurditatem effugerunt. Propositum enim sine memoriâ, meditatione, jugique tractatione rerum bonarum, bonum imperfectum est. Quod si alterum accedat ad alterum, ita demum absolvitur. Cœnosam & lutulentam Ethnicorum sapientum vitam, per eorum sapientiam ruminatione destitutam, nihilo meliorem, quam esset turpissimorum quorumcunque ventris mancipiorum, Apostolus vivis coloribus exhibuit, scribens ad Romanos; & prodigiosas in eis passiones ignominie, turpissimam reptilium & cujusvis generis brutorum, tanquam Numinum, veneratione dehonestatam, graphicè expressit; reipsam demonstrans, cadere in illos perbellè illud Sapientis, de stultâ sapientiâ jure expositum à Cassiano: *Circulus aureus in naribus suis, mulier pulchra & fatua*. Cum enim gemmam scientiæ præferrent Philosophi Ethnici, tamen decus illud conspurcarunt; non secus ac amica luto sus, cujus naribus aureus circulus immitteretur, illum confestim inquinaret, demisso & convoluto rostro, in volutabro luti. D. Augustinus hanc ipsam doctrinam, de causâ vetiri esus suillæ carnis assignat, tradens agnum significare innocentiam sapientiæ ruminantis, & idcirco esse acceptum Deo; porcum autem significare immunditiam stultitiæ obliviscentis, qualis revera fuit quæ videbatur sapientia Philosophorum, quæ apud Deum stultitia est, non recogitans corde.

13. Longum esset certamina & colluctationes, quas cum hujusmodi porcis inivit S. Antonius, & constituta de eis trophæa recensere. S. Athanasius diligenter ac minutè id est executus. Narrat in primis, quosdam è Paganis Philosophis, cum eum differentem audivissent, non minùs suspexisse acumen ingenii ejus, & validam disputandi dexteritatem, quam abjectionem Dæmonum è corporibus humanis, quæ illi erat perfamiliaris. Addit de aliis Philosophis Ethnicis risum captantibus ex ejus imperitiâ, quos brevi sed forti argumentatione adeò implicavit & irretivit, ut stupentes ac loquentem in eo Christum demirantes, revenirent. Accessere & alii omni (ut S. Athanasius dixit) *secularis prudentia nube cœcati, atque universis Philosophiæ studiis, artium suarum æstimatione doctissimi*. Cum his, varia sophismata quantâ possent contentione intorquentibus, ac præsertim naso adunco suspendentibus virum sanctum ob venerationem crucis, de quâ Christus pependit; adeò sapienter ac fortiter egit; adeo Crucis potentiam extulit, & infirmitatem ac turpitudinem Idolo-

Idolomania ob oculos posuit longâ & illustri oratione, quam S. Athanasius expas-
sam retulit: vt admirantes virum, & pro sannis, à quibus cœperant, plurimum ei
honorem ac cultum demississimè deferentes, attriti ac cernui recederent; ingenuè
professi, magno sibi adjumento fuisse tanti viri conspectum, & sapientiâ novâ re-
fertor sermones.

14. Vnum quod S. Athanasius eo loco præterit, cum aliis Ethnicis Philosophis
certamen insigni victoriâ conclusum, iuvat non omittere. Est enim in eo id pe-
culiare, quod homines impii non ferentes imbecillitatis suæ adeò clarum argu-
mentum, ex subactione per hominem literarum secularium rudem, accito Satanae
adjutorio, domare virum sanctum sunt aggressi. Rem narrat apud Cassianum Ab-
bas Serenus. Duo erant (ut ait) Philosophi Ethnici, qui despicientes B. Antonium, ve-
lut imperitum ac sine literis virum, volentesque eum (si nihil amplius ledere potuissent) saltem
de cellâ suâ Magicis prestigiis & circumventionem demonum perturbare; spiritus ei nequissimos
immiserunt, ad impugnationem hanc morsu livoris adducti, eò quod maxima hominum turba ad
eum velut famulum Dei quotidie convenirent. Cùmque illo nunc quidem imprimente pectori suo
frontique signaculum crucis; nunc verò orationi suppliciter incumbente, ne approximare quidem
divissimi Dæmones eidem prorsus auderent, atque ad eos, qui illos direxerant, absque ullo reverte-
ventur effectu; & alios illi in nequitiam vehementiores rursus immitterent; itidemque ipsis in-
easum suarum nequitiarum expendentibus vires, atque inaniter redeuntibus, potentiores nihil-
ominus adversus militem Christi victorem iterum destinati, nihil penitus prevaleant: Eò pro-
fecerunt tales tantæque eorum insidia, tantâ magicâ arte quesita, ut per hac evidentissimè com-
probarent magnam professioni Christianorum inesse virtutem, quibus illos tam sava tamque po-
tentes umbra, quas aestimabant, solem lunamque, si ad eas directæ fuissent, obducere potuisse;
hunc non solum nihil ledere, sed ne ad punctum quidem de monasterio suo valuerint exturbare.
Cùmque pro hac admiratione confestim venientes ad Abbatem Antonium, impugnationum sua-
rum magnitudinem, & causas atque insidias patefecissent livoris occulti; Christianos se fieri
protinus poposcerunt. En porcum geminum ad B. Antonii pedes, ipsumque etiam Sa-
tanam vnâ cum eis, subactum atque prostratum. De Idololatriis porcorum no-
mine signatis, à D. Antonio, forti oratione, & scilicet divinis operibus, ac insigni
vitæ sanctimoniâ edomitæ, jacentibusque ad pedes ejus; siue vulgus eorum, siue
potentes, siue sapientes spectes, non plura in præsentia.

15. Ad Hæreticos vertenda est oratio, quos Patres cum porcis ac suis com-
posuerunt, Ephrem (a), Nazianzenus (b), Anastasius (c), Gregorius (d), Hierony-
mus (e). Verum cum omnes hæreses porcinis affectibus sordeant, & in luto ac cœ-
no convolvi volupe ducant: tum omnium maximè id habuit Ariana: quæ in ipsum
Dei verbum, per quod facta sunt omnia, infrunitè irruens, conversa, illud dirum-
pere summo impetu & efferâ immanitate laboravit. Monstravit (quantum arbi-
tror) Deus porcinum Arianismi spiritum, eo insigni viso, quod S. Gregorius (f) re-
tulit. Cùm enim Arianorum templum pridem clausum, S. Agathæ sacrum situm
in Suburrâ (vel in fine Quirinalis versus vallem Suburram) ritu Catholico expia-
re in magnâ fidelium frequentia aggressus esset S. Gregorius, deprehensus est por-
cus intra templum hac illacque discurrens, non quidem oculis pervius; ex allisu
tamen, & offensatione omnium, in quos incurrit, neminem latens; vi denique sa-
cræ inaugurationis templo illo extrusus: quod divinitus provisum affirmat S. Gre-
gorius, vt nemo ambigeret, exeunte porci specie immundo spiritu, illam hæcenus
haram Arianismi in sacram divini spiritus mansionem transcribi. Non vacat in
hoc campo excurrere & in foetorem ac turpitudinem cœnosam Arianorum per
analogiam ad suos expatiari. Victor Vticensis (g), qui persecutionem à Vandalis A-
rianis Africanæ Ecclesiæ illatam accuratè & admodum flebiliter descripsit, paucis
rem attigit, referens varia divina visa imminentis ei Ecclesiæ cladis per Arianor-
um furorem. Inter ea enim eminet, quod à pio Presbytero exceptum testatur:
nempe celeberrimum Fausti templum, multis primò luminibus coruscum, & insi-

a] Ad 3. inter Chr.

b] Orat. 42.

c] In Dionysio c. 4.

d] 14.

e] 31. Moral. c. 1.

f] Lib. 1. in Iovin.

g] Lib. 3. dialo. c. 30.

g] Lib. 2.

gniter stratum ac ornatum, commutari in porcorum stabulum, nec ibi deinceps ultra audiri à sacris ministris divinas laudes, sed porcorum tantum grunitus.

16. Porci itaque Ariani: & haud dubie ad eos tunc maxime grassantes respicit S. Hilarius, definiens Hæreticos porcos esse. Eos fortibus disputationibus, & miraculis editis, adeo fregit B. Antonius, ut suam ad ejus pedem abjectam plane referret Ariomania. Immane quantum impia secta furebat Alexandria, ubi infeliciter concepta diabolico afflatu, & edita in orbis exitium, obstetricante Satana fuerat. Quæ tunc vastitas templis & rebus omnibus sacris illata sit, nemo in Ecclesiasticâ historiâ, vel D. Athanasii rebus adeo hospes est, ut ignoret. Hæbat interim in monte S. Antonius, ad quem cum aliquando accessissent aliqui Ariani; nequitiam eorum & doctrinæ venenum averfatus, absque morâ illos de monte exturbavit, solemnem suam erga omnes Hæreticos morem tenens, ut extra occasionem illos juvandi, ne verbis quidem amicitiam præferentibus, dignari eos velleret; quod eam amicitiam, perditionem esse animæ diceret. Sed ab Arianis nominatim eo studiosius cavendum censebat, quod erat illorum & subtilior malignitas, & obfirmatior pervicacia. Iisdem tamen susceque miscentibus omnia Alexandria, evocante S. Athanasio, aliisque Catholicis Episcopis (quod & ipse Athanasius scriptis tradidit (a), & S. Hieronymus Castrutium cœcum consolans (b) annotavit) desertâ, in tantâ Ecclesiæ necessitate, secessionis suæ amoenitate descendit S. Antonius Alexandriam, plenus justæ iræ, quod Ariani effrontissime mentirentur, eadem secum sentire Antonium. At ille urbem ingressus, confluyente ad insignia miracula immenso populo, ipsisque etiam Paganorum reliquiis & Idolorum Mystis, avidè expetentibus frui conspectu *Hominis Dei* (quo nomine ab ipsis quoque Ethnicis donabatur) mentionem impegit Arianis, & liberè apertèque professus Fidem Catholicam, Arium verò execratus, Deo sermonem ejus confirmante sequentibus signis, immenso Ecclesiæ bono, de Arianis triumphavit, & sibi ad pedes prostravit nefarios Hæreticos.

17. Voluptuarios Christianos, suos ac porcos apud Patres audire, si dixerò, eosdemque B. Antonio (ut hactenus de Ethnicis Hæreticisque probatum est) salubriter domitos & subactos ostendero; nã ego optimam aliam notionem symboli, in quo versamur, exhibuero. Vtrumque difficultate vacat: sed quàm brevissime perstringendum est, ne justò diffusius excurrat oratio. Et vitam quidem voluptuariam porcorum esse D. Chrysostomus disertè tradit: nec non S. Nilus in Opere de Octo Vitiis, cum de gulâ *Obesus belluo* (inquit) *porcus est, ad eadem paratus*. Præverantque Novatianus, & Clemens Alexandrinus, atque Lactantius, inquirentes quorsum Deus suam Iudæis edulem esse prohiberet. Cum *lex* (inquit Novatianus (c)) *suam cibo prohibet assumi, reprehendit utique cœnosam & luteam & gaudentem vitiorum sordibus vitam, bonum suum non in animi generositate, sed in solâ carne ponentem*. Clemens verò in eandem sententiam disserens, ait idcirco veritum fuisse porco vesci. Nam *porcus, quod est animal voluptati deditum & immundum, ciborum cupiditatem, & salacem in re Venereâ libidinem, ac inquinatam significat intemperantiam, materialemque, & in luto jacentem, & quæ ad eadem pinguescit & interitum*. Et alio loco idem interdictum expendens, cum rationem propositam iterat, ex voluptate cui vni servit sus; tum aliam addit, voluptuariis quoque quadrantem; quod sus maxime omnium brutorum fructus effodiat, & corrumpat; nec juxta Platonem Comicum aliud ex sue ad nos redeat, præter fetas, & lutum, ac clamorem. Vnde Clemens vocat suam *animal maxime sceleratum & execrandum*. Id quod Gallis exsecris persuasum fuisse, & idcirco neque suam sacrificasse, neque manducasse, prodit eorum ritus describens Lucianus. Et fortassis hanc ipsam ob causam Ægypti suam habebant pro animali profano, nec numerabant inter sua Numina, quibus omnes prope brutas animantes accensebant, ut Philo testatur, & Abbas Apollo apud Palladium, ac Eusebius collaudans Constantinum. Excepisse tamen suam, & eum mactare ac comedere solitos Ægyptios, ideoque

a] In vitâ cap. 48.

b] Epist. 33.

c] De cib. Iudæic. cap. 50.

ideoque Deum suillæ esu interdixisse Iudæis ; quæ autem Ægyptii pro Numinibus habebant (*abominationes Ægyptiorum* vocat idcirco Moyses) immolari sibi iussisse observant Iustinus, Theodoretus, & Anastasius Nicænus. Fuit verò paucis aliquibus singulare in Ægypto, quòd suem colerent, ut Damascenus in historiâ Barlaami & Iosaphati annotavit.

Rationem divini decreti vetantis Hebræis esum suillæ, ductam ex fugâ vitæ porcine, S. Gaudentius (a) nectit alteri rationi in speciem diversæ, sed eodem collimanti. *Præceperat (inquit) Iudæis Deus, ne porcum, ceteraque illi similia manducarent. Et erat hoc duplici de causâ, Fratres charissimi, sive ut luxuriosus populus flammam carnalium vitiorum calidis carnibus non nutriret: perhibentur enim calorem nimium præstare corporibus: sive ut porcorum more non viverent. Nam sues semper immundi sunt; & de fonte vel de fluvio exeuntes, iterum volvuntur in cænum; nec unquam intuentur cælum; sed prono semper ad terram capite ventri deserviunt. Et idcirco Dominus legionem demonum in gregem permisit ire porcorum, id est, in eorum gregem, qui tantum ventris sunt animalia, qui nunquam cœlestia intuentur, sed immunditiis semper dediti & cæno sunt obliti vitiorum. Salubriter ergo Deus, vel abstinentiam gula vel continentiam immundarum actionum temperavit. Aio primam rationem interdicti Hebræis esus suillæ à S. Gaudentio assignatam, eodem spectare quo posteriorem. Neque enim abstinentia gulæ, quam in hoc præcepto spectatam à Deo ait, statuitur ab eo indicta præcisè ob gulæ frœnationem, vel ad meram carnis macerationem; V. G. ad satisfaciendum Deo pro anterioribus noxis, & abstergendum earum reatum inflictâ carni eâ asperitate: sed ait Gaudentius, Deum interdixisse esu suillæ, Hebræis ad luxuriam proclivissimis, quia caro suilla inflamat valde eos, qui assument illam in cibum; unde flamma impurorum ignium in illis exardescere est apta. Hæc autem interdicti propositi ratio resolvitur in aliam rationem à S. Gaudentio assignatam, quia luxuriæ succumbere, idipsum est, porcine vitam vivere, & amicam luto suem agere. Idque spectasse Deum in hoc suillæ carnis interdicto, pronuntiat quoque Adrianus Iunius (b) post multas aliorum de eâ re prolatas sententias.*

18. Lactantius denique Iudaicum interdictum de abstinentiâ suillæ carnis expendens, sic ratiocinatur. *Cum Iudæos carne suillâ abstinere Deus iussit, id potissimum voluit intelligi, ut se à peccatis atque immunditiis abstinerent. Est enim lutulentum hoc animal, & immundum, nec unquam cælum aspicit, sed in terrâ toto & corpore & ore projectum, ventri semper & pabulo servit; nec ullum alium dum vivit præstare usum potest, sicut cetera animantes, quæ vel sedenti vehiculum præbent, vel in cultibus agrorum juvant; vel plaustra collo trahunt, vel onera tergo gestant, vel indumentum, exuviis suis exhibent; vel copiâ lactis exuberant, vel custodiendis domibus invigilant. Interdixit ergo ne porcine carne vescerentur; id est, ne vitam porcine imitarentur, qui ad solam mortem nutriuntur: ne ventri ac voluptatibus servientes, ad faciendam justitiam inutiles essent, ac morte afficerentur. Item ne se scædis libidinibus immergerent, sicut sus se ingurgitat cæno. Iure igitur homo eam vitam vivens, amica luto sus appellatur: & quamvis vultum præferat humanum, affectibus tamen & vitæ ratione porcus est, affinitatem habens cum eo monito, quod anno 1109. in Parochiâ Legiensi natum scribit Sigebertus (c). Erat enim humanâ facie, & reliquo corpore porcus. Ne tales evaderent homines, interdictum olim porcino esu, ait S. Bernardus (d).*

19. Non est omittenda, quæ in huiusmodi brutis humanam effigiem præ se ferentibus notatur, porcina oblivio, de quâ sic legitur in Epistolâ S. Barnabæ tributâ, cum agitur de interdicto suillæ. *Moyses in figura locutus est illis. Porcinam ergo ad hoc dixit. Non eris conjunctus hominibus talibus, qui cum luxuriant, obliviscuntur dominum suum. Porcus enim cum manducat, Dominum non novit: cum esurit, tunc clamat, & cum accepit, iterum tacet. Equè Gregorius Nyssenus (e) porcis assimilari admonet huiusmodi voluptarios homines. Nam ut oculi porcorum naturâ in terram conversi, mirificarum rerum cœlestium aspectum non habent; sic animus corporis luxu perditus, cum ad humilia, &*

a] *Tract. 15. de Machabæis.*

b] *Lib. 6. animadversa. c. 16.*

c] *In Chron.*

d] *Ser. 1. de S. Ben.*

e] *Lib. de Vir. cap. 30.*

ad

a] Hom. 58. in
Matth.

b] L. 6. in Luc. c. 8.

c] Lib. 2. Epist. 143.

d] L. 1. de dictis &
factis Socrat.

e] L. 2. c. 30. n. 5.

adea qua pecudum, inclinatus sit, non cœlum ampliùs, neque reliquarum rerum convenientiam & decorem cernere poterit. Sed & Chrysostomus (a) expendens existentia à deliciis corporalibus damna. Quid (inquit) deliciarum hæc scditas mali non inducit? Sues ex hominibus facit, imò verò etiam multò deteriores. Sues enim luto volvitur, & stercore nutritur: hic verò abominabilem sibi mensam construit, iniquas commissiones excogitans, & amores nefarios. Porcos ad eadem paratos appellat huiusmodi homines S. Nilus in Opere de octo Cogitationibus, dolens dedisci eâ ratione ab homine, à quo & quorū est factus.

20. Agebat adversus huiusmodi Clemens Alexandrinus. Illi (inquit) instar vermium in cœno & voraginibus, nempe voluptatis fluentis volutati, inutilibus & stiliis pascuntur deliciis, suilli quidam homines. Sues enim magis cœno delectantur, quàm aquâ mundâ; & in congesta palea versari cumulo, est quadam insana ejus delectatio, ut ait Democritus. Ne ergo ne evadamus mancipia, neque porcis efficiamur similes. Huiusmodi voluptuarios exprimebant porci illi, in quos ut ingrederentur, & ut illos suffocare extrusi ab Energumeno homine linerentur, petierunt à Christo Dæmones. Audi enim S. Ambrosium id enucleantem (b). - Qui sunt isti porci, nisi fortè illi, de quibus dictum est, Nolite dare sanctum canibus, nec miscritis margaritas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis. Illi scilicet immundorum usu animalium, vocis & rationis expertes lutulentis vitæ suæ actibus, naturalium coinquinaverunt ornamenta virtutum, qui imperant feruntur in præceptis, quoniam nullius meriti contemplatione revocantur, sed tantum de superioribus ad inferiora per improbitatis proclive detrusi suffocantur in aquis, inter fluctuantia mundi istius, strangulorum in modum, intercluso pereuntis spiritus commeatu. Neque enim ab iis qui fluido astu voluptatum huc atq; illuc feruntur incerti, ullius spiritus potest esse vitale commercium. Nominatim verò, qui, cum aliquando è cœno emerferint scelerum, rursus in eisdem volutari amant, sues lotæ in volutabrum luti revolutæ dicuntur ab Apostolo. Quo maximè spectasse interdictum suillæ censet Gaudentius. Estque id porcinum vitæ genus, quod qui consecantur, ut plurimum conculcant pedibus pretiosas bonorum sermonum margaritas, & conversi dirumpunt eos, à quibus pulchros illos sermones acceperant, ipsosque sermones nihili faciunt, quæ est de eo Christi monito Isidori Pelusiotæ (c) interpretatio. Consultò dimitto fabulas, de hominibus à veneficâ Circe, id est, voluptate & intemperantiâ, in sues commutatis, ut Socrates apud Xenephontem (d) differit, & concinnè Author de Homericis allegoriis, passimque Mythologi. Richardam quandem refert Cantipratanus (e), tempore vitæ spurcitiis inquinatam, cum obiisset & in claustrum cuiusdam monasterii sepulta esset, sequenti nocte à scrophâ nigerrimâ, cum septem item nigerrimis porcellis eruta de sepulchro est, membratimque laniata, visceribus longo tractu per claustrum ambitum dissipatis. Quo facto scrophæ cum porcellis evanuit, relictis post se foedis vestigiis. Ea scrophæ symbolum erat luxuriæ, quæ miscellam in suam mysticam transformarat, porcelli verò ejusdem peccati propaggines à S. Nilo & Cassiano descriptas aptè expresserunt.

21. Vivunt (quod maximè dolendum est) plerunque huiusmodi vitam homines Christiani, oculos suos statuentes declinare in terram, porcorum more, adeò affixi cœno voluptatum, ut non cogitent quæ sursum sunt, sed quæ super terram. Scatebat Ecclesia huiusmodi voluptuariis B. Antonii ætate, eamque fuisse causam gravissimæ persecutionis, quæ ad ejus usque tempora Ecclesiam afflixit, conjectura duci potest ex S. Cypriano; qui æquè horrendam procellam à Decio excitatam, referebat in emollitos voluptatibus Christianorum animos, non jam cœlestia suspirantes, sed cœno ac luto infixos. Et ut de temporibus illis summis taceamus, quis dubitet, Christianorum plerosque, redditâ tempore S. Antonii pace Ecclesiæ, in luxum sensim solutos, defuisse vitam cœlestem in terris exigere; vixisse autem vitam lutulentam, & in fœcibus defixam, atque adeò suillam?

22. Vivebat (ut sigillatim aliquid dicam) ipsâ ferè B. Antonii ætate D. Augustinus, & quod ipsemet gemens postea referebat animale prorsus ac brutam vitam

eam vivebat, volutatus in carne & sanguine: & in coeno illo adeò diu hæsit, vt non videretur avelli & retrahi ex volutabro suo posse. Nutriebantur Romæ in croceis, bene multi: imò Vrbs ferè vniversa, quantum opibus abundabat, tantum solvebatur deliciis, & diffuebat voluptatibus; nihil ferè minùs sollicita, quàm sustolli à terra, & deterfo luto nostrate, solis inhiare coelestibus, de quo crebræ sunt querelæ illius ævi Scriptorum.

23. Pertimuit greges huiusmodi hominum & mulierum S. Antonius, quâ verbo & vitæ suæ objectu superstes, quâ exemplo, jam cœlo illatus. Ipse sanè D. Augustinus (a) infixus in volutabro, cui pridem inhærebat, cum primùm emergendi cogitatio aspirante fortius Deo subiit animum, fatetur se maximè adjutum narratione de S. Antonii vitâ, quam primùm à Potitiano cive suo, in Imperatoris palatio tunc militante, inaudiverat: mirante Potitiano tantum virum ignoratum eatenus ab Augustino, vicissimque ipso Augustino audiente mirabilia Dei tam recenti memoriâ, & prope suis temporibus in B. Antonio divinitus edita, stupente ad tantam tamque sibi incompertam sanctimoniam divinis innumeris signis testatam, & à tam copiosâ Sanctorum multitudine informatâ B. Antonii institutis, imitatione expressam. Quos inter recenset duos Aulicos Treveris, cum incidissent in codicem vitæ S. Antonii, gloriæ animalia, ut in aulâ assolet, & carnis mancipia, subito ad brevem in eo codice lectionem, succensos esse amore coelestium, &, relicta militiâ seculari, sponsisque dimissis, quas ambo habebant, stivam aratri Evangelici corripuisse, æmulatis sponsores eorum sponsis: quæ & ipse florem corporum Deo addixerunt, felicissimè sobolescente exempli sancti semine, quod in cordibus sponsores S. Antonii vita in codice perlecta jecerat. Hæc à Potitiano narrata ingentes omnino motus in animo suo excitasse testatur B. Augustinus; ita vt initia victoriæ, quam de seipso tandem reportavit, ad D. Antonium referri posse videantur; vt proinde appictus ejus pedibus, qualis in anteriore vitâ, erat singularis hic ferus possit intelligi.

24. Quid Romani, viri atque mulieres, ut dicere occœperant, omni luxu diffluentes, ac in omnes præ copiâ rerum soluti voluptates? Ignominiosissimum (proh tempora!) Romæ erat nomen Monachorum, & vile in populis nomen, teste B. Hieronymo (b). Monasteria quippe & Parthenones tunc temporis vni Ægypto nota erant; in cujus regione Thebaide, superstite etiamnum B. Antonio, excitari plures sacras mandras contigit, favente Numine. Sed vix B. Antonii vita Romæ innotuit, per SS. Athanasium ac Petrum Alexandrinos Episcopos, *Romam digressos ad tutissimum communionis Catholica portum* (retineo ipsissima S. Hieronymi verba) *cum confestim multi ac multa depuduerunt vanitati, tanto exemplo permoti, & vitam voluptuariam cum coelesti commutarunt.* Alii alibi idem frequentes & alacres præstiterunt. Quod coelestis vitæ incentivum, abjecta lutulenta & suilla vita, ex lectione Actorum B. Antonii profectum agnoscens S. Athanasius, ea & à fidelibus, & à Paganis lectitari exoptat (c); eò quòd (ut præmiserat (d)) *perfecta sit ad virtutem via, Antonium scire, quis fuerit.* Quare quot fuerunt in orbe vniverso B. Antonii adhortationibus aut exemplis à molli & enervi vitâ traducti ad vitam omni ex parte nitentem, ac coelestem potius, quàm terrestrem (sunt autem innumeri vtriusque sexus, & cuiusvis gradus) tot habemus prototypa, symbolo suis ad pedes B. Antonii jacentis, repræsentata.

§. 9.

QVORSVM liber B. Antonio appingatur, potest obscurum videri. Fuit enim imperitus. Quâ ex causâ Philosophi Ethnici ægrè ferebant tantam ejus famam in tantâ literaturæ secularis ruditate. Et nominatim leguntur (e) mirati, quomodo posset absque libris degere. Ipse etiam S. Athanasius laudum B. Antonii egregius præco in ipso vestibulo Actorum ejus profitetur cum nescivisse literas, nec passum esse crudiri literis; sed memoriam eorum, quæ

a] S. Confess. c. 6.

b] Epist. 16.

c] In calce vitæ. S. Antonii.

d] In epist. præfixâ vitæ.

LIBER S. ANTONIO APPICTVS, QVOD SYMBOLUM.

e] Lib. 6. vitæ. Patrum libello 4. num. 16. & in vitâ cap. 4. s.

a] *Lib. 1. de doctrin. Christ. in Prologo.*

b] *Catech. 43.*

c] *Lib. 1. c. 13.*

d] *Cap. 45.*

e] *In Dione.*

f] *1. Retr. cap. 3.*

g] *15. Civit. c. 23.*

h] *In Appar. Verg. Anton.*

i] *B. Mor. cap. 4.*

k] *Opusc. 45. c. 5.*

ex Scripturis audiebat, illi fuisse pro libris; id quod etiam de eo tradit S. Augustinus (a). S. Theodorus Studita (b) S. Antonium appellat *illiteratum*, *doctis doctiorem*. Nec literas dumtaxat ignorasse B. Antonium, sed etiam contempsisse, affirmat Sozomenus (c). *Literas* (inquit) *neque novit, neque magni aestimavit; sed bonam mentem, utpote literis antiquiorem, & earum inventricem, laudavit plurimum*. Alludit haud dubie ad disputationem à D. Athanasio (d) recitatam, de mentis præcellentiâ supra doctrinam arte quæsitam: quam disputationem Synesius (e) Ammoni Ægyptio adscribit, cum revera sit Antonii Ægyptii; & fortassis leviculo librarii, scripturæ compendia sectantis errore, *Ammonius* pro *Antonio* apud Synesium obrepserit.

Vt ut sit, S. Antonius, tametsi ingenio & memoriâ plurimum valuit, quod illæ ejus cum Philosophis disputationes demonstrant; tamen imperitus scientiâ fuit, nec libros evoluit unquam, quæ illi fors cum multis viris sanctissimis communis fuit, qui eas literas nesciverunt è libris haustas. Quàm multi, qui sciunt eas, sancti non sunt, ut D. Augustinus (f) optimè dixit, corrigens quod in libris de Ordine multum tribuerat liberalibus disciplinis; in quibus constat plerosque homines Dei cœcutivisse. Nimirum Deus stulta mundi consultò elegit, ut confundat sapientes: & inter eos, quos assumpsit ad mundi defatuationem, non est annumeratus *sapiens aut Scriba*: id est (juxta vim Græcæ vocis) *litteratus*. Voluit scilicet Deus nos docere, quæ essent charismata meliora: & quemadmodum in magnitudine corporeâ Gigantes, quos minimè omnium habuit acceptos, passus est cæteris præcellere, ut juxta prudentissimam D. Augustini (g) animadversionem agnoscere-mus corporum magnitudinem non magni faciendam esse sapienti; ita voluit, suos, de mundanâ literaturâ è libris petitâ, mundi sapientibus concedere.

2. Non me latet, Symphorianum Champerium, epistolâ præfixâ Latinè editis S. Antonii epistolis (non ab ipso Symphoriano Latinè factis, ut perperam scripsit Possevinus (h), sed ejus opera Lugduni vulgatis) S. Antonium celebrare ab insigni doctrinâ, quam inde confirmat, quod ab Ægyptiis Sacerdotibus sit evocatus, ut symbolo S. Athanasii subscriberet. Nec patitur Antonium literarum rudem dici; sic enim Athanasius & Dionysius, rudes literarum æquè habendi essent, à quibus & à reliquis Ægypti Sacerdotibus B. Antonius in prædictum finem ob doctrinæ famam est evocatus. Alia ibi de S. Antonio, & de aliis, habet Champerius, quæ ejus ruditatem in illius ætatis rebus confirmant. Et nominatim quod multos altari calces illidentes, in visu S. Antonio objectos, accipit de persecutione Iuliani Apostatæ, cum disertè S. Athanasius visum illud ad Arianorum motus retulerit. Maximiano item Imperatori præ martyrii cupiditate se stitisse S. Antonium scribit; qui non Maximino (is enim juxta Baronium, non Maximianus, eam persecutionem inferebat) sed Iudici inferiori se stitit, ut S. Athanasius disertè habet. Minus ferri potest, quod ibidem habet Champerius, S. Antonium descendantem per Thebaidem visitasse Didymum Episcopum Alexandrinum. Non est quod de istis explodendis sim sollicitus, cum sint per se absurda. Quis enim ignorat, Didymum à primâ ætate cæcum, non fuisse Alexandrinum Episcopum? Aut quomodo S. Athanasium, quem Champerius eo ipso tempore cum Didymo Alexandria floruisse proficitur, deijcit de gradu Alexandrini Episcopi? Qui in tam paucis circa res illius ævi tam multa peccavit, minus mirum est, quod circa S. Antonii doctrinam sit hallucinatus. Igitur S. Antonium non præcelluisse humanæ sapientiæ gloriâ dandum ultro est: debet-que ad ejus decus plusquam sufficiens haberi, quod in eo valuerit illud Sapientis, juxta D. Gregorii (i) interpretationem, de rudibus coelum capefcentibus; *Stellis manibus nititur, & moratur in adibus Regis*. Ut quid ergo liber, qui non ignorantiam, sed scientiam præfert, B. Antonio appingitur?

3. Responderi imprimis potest, quod insinuat Petrus Damiani (k) ipsummet B. Antonium fuisse librum, qui toto orbe vitalibus literis exaratus legatur; idque libro illi appicto insinuari. Scribebat Petrus Damiani ad Aripandum Monachum, qui

qui minùs quietam exigebat vitam, eò quòd literis sæcularibus imbutus non esset. Eum Petrus Damiani firmare in sancto proposito nititur, cùm multis in sanctæ simplicitatis laudem cumulatis, ac nominatim ex Christi consilio, (a) qui ut olim Samson per maxillam asini, ita ipse per idiotas sæcularem sapientiam evertit, tum etiam exemplis sanctorum insignium, qui literas non dedicerunt, ut Benedicti, Martini, Hilarionis, & maximè B. Antonii, *qui non est rhetoricatus, sed toto conspicuus orbe, literis (ut ita loquar) vitalibus legitur.* Est ergo B. Antonius liber exaratus vitalibus literis, quia omnes, qui in eo libro ritè legunt, id est, qui B. Antonii gesta imitatione exprimunt, vitam inde percipiunt sempiternam. Sicut enim Apostolus (b) Corinthios alloquens, vocabat eos suam epistolam, *Epistola nostra vos estis, inscripta non atramento, sed spiritu Dei vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus;* ita omnes Sancti sunt libri, seu tabulæ, inscriptæ Spiritu sancto, de quo pluscula S. Ambrosius libros in fine sæculi aperiendos exponens. (c) Quo etiam Authore homo *deberi* dicitur *à facie terra,* quia est quasi quædam scriptura. Sicut etiam S. Epiphanius hominis generationem, *scriptionis* nomine, expressam à Psalte annotat: ex quo habetur, hominem secundum esse naturale, se habere ut quendam librum: & proportionem servatâ, idem est de regeneratione, & esse supernaturali per eam collato. Ipseque inprimis Christus dicitur *liber scriptus intus & foris,* quod Etherius & Beatus fusè & puchrè prosequuntur. Proportionem igitur ad eum servatâ, electi sunt veluti libri intus ac foris exarati: & talem præter cæteros exhibuit se D. Antonius, in quo majusculis characteribus mirabilia Dei legenda omnibus sunt expressa, à calamo Scribæ velociter scribentis. Inde eruditio cœlestis & sapientia divina hauritur. Hæc itaque potest videri causa appicti B. Antonio libri, quamvis sæcularis scientiæ imperitus ac rudis esset. Pia, sed nonnihil remotius petita, & obtorta cogitatio.

4. Videri fortassis simplicius possit, dicere assignari B. Antonio librum, quia tametsi sapientiâ sæculi fuit destitutus, fuit tamen cœlesti sapientiâ citra laborem instructissimus, & Theodidactos. Ita enim de eo disertè habet S. Athanasius (e). *Habebat (inquit) etiam istiusmodi donum. Si cujusvei sedens in monte ignarus fuisset, & ejus secum inquireret notionem, oranti ei à Domino revelabatur: & erat secundum quod scriptum est, à Deo doctus.* Id quod continenter illustrat exemplo, revelati eidem status animarum post mortem, cùm pulsatus interrogationibus de eo statu fuisset. D. Augustinus (f) B. Antonium *Sanctum* (ut vocat) & *perfectum virum* testatur sine vllâ scientiâ literarum, Scripturas divinas & memoriter audiendo tenuisse, & prudenter cogitando intellexisse, similiter atque quidam servus barbarus Christianus, quem ibi subnectit, nullo docente homine, literas ipsas in plenam notitiam, orando ut sibi revelarentur, accepit, triduanis precibus impetrans, ut etiam Codicem oblatum, stupentibus qui aderant, legendo percurreret. Hæc causa appicti S. Antonio libri non est inidonea: verè enim refertus fuit eximiâ sapientiâ cœlesti, quam probavit revincens Philosophos Ethnicos ac Hæreticos, ut in ejus vitâ minutè describit S. Athanasius (g). Apud Cassianum quoque (h) aliquoties tantâ sapientiâ de rebus divinis, de vitiatione insidiarum Satanæ differens inducitur S. Antonius, ut de ejus cœlesti eruditione dubitari non possit.

5. Causam aliam appicti S. Antonio libri, suggerit Aymar Falco (i), ex scriptis ab eo epistolis, divinæ illius, quâ abundavit, sapientiæ, locupletissimis testibus. Agnoscit eas epistolas septenario comprehensas S. Hieronymus, vocans *epistolas Apostolici sensus atque sermonis.* quarum præcipuam ait esse, quæ data est ad Arsenoitas. Exciderunt insignes literæ ad Constantinum Magnum, & ejus liberos Constantem atque Constantium datæ, referente S. Athanasio (k). Cùm enim crebrò ad eum quasi ad patrem missis literis obsecrassent, ut reciprocos eos scriptis hilararet, quanquam aliquandiu anceps fuit S. Antonius, an sibi Monacho agen-

a] *Ibid. c. 3.*b] *2. Cor. 3.*c] *In Psalm. 1. fin.*d] *Lib. 1. contra J. lipand.*e] *Cap. 38. vit.*f] *In Prol. 11. de doctrin. Christ.*g] *A c. 41 ad 49.*h] *Collat. 2. c. 2.*

collat. 9. c. 31. coll.

24 c. 11. & 12.

i] *1. p. hist. Ant. cap.*

48.

[k]

dum per literas cum tantis principibus esset : tamen in gratiam fidei Christianæ ab eis susceptæ, vrgentibus Fratribus, convenientia rescripsit; collaudans idololatriæ per eos abjectionem, & susceptum veri Numinis cultum : deinde commonens ne tumerent ob regiam potestatem, nec se homines esse dediscerent : sed clementiæ circa subjectos, & iustitiæ, ac sublevationis inopum meminissent; vnumque supremum ac sempiternum esse Regem omnium Christum Dominum persuasum haberent. Quibus literis susceptis, vehementissimè lætatos pios Principes testatur, qui hoc earum argumentum compendio retulit S. Athanasius. Interciderunt (ut dixi) ipsæ epistolæ ad hos Principes. Sicut etiam exciderunt, quas ad S. Hilarionem datas à B. Antonio esse prodit S. Hieronymus^(a), vel ob solas tamen illas septem, quæ superant, S. Hieronymus S. Antonium inter scriptores Ecclesiasticos numeravit. ^(b) Fuit qui scriptiones B. Antonii auctiores faceret duobus libris sermonum sive locorum communium; sed hæc nimis pinguis hallucinatio est, cum ii sermones Antonii Melissæ scateant allegationibus Doctorum multis sæculis B. Antonio posteriorum, ut Basilii, Nisseni, Chrysostomi, Nili, Damasceni, Photii.

6. Alia causa appicti B. Antonio libri, quam idem Aymar Falco præter proximè propositam adducit, ejusdem farinae videtur cum superiore. Existimat enim hunc esse libellum precatorium, cuius attributione significetur perpetuum & ardens in S. Antonio orandi studium. Vnde sicut inter nos ex usu est, personas pias libellos precatorios circumferre, & in templis aut alibi de libro orare, ita S. Antonium, ut ejus orandi studium significetur, pingi cum libro. Nec est sanè dubium, quin S. Antonius esset orationi addictissimus, ut supra attigimus, & tota de ejus vitâ narratio clamat. Tamen idcirco minùs arridet hæc ratio, quòd ejus orationes non funderentur ex libro, neque ex præscriptâ verborum formulâ. (Orationem legitimam sive Dominicam semper accipio.) Vnde nocte præsertim prorogabat orationem, ^(c) & de solis exortu expostulabat, quòd tenebras orationi amicas dispelleret. Eodem porro vel etiam potiore jure dicere potuisset Author, cum quo agimus, S. Antonium lectioni sacrorum librorum jugem operam navasse; & idcirco pingi cum libro. Nam tametsi dicitur rudis fuisse literarum, non tamen censendum est eo usque rudem fuisse, ut ne legere quidem nosset adolescens nobili loco natus, ut in vestibulo Actorum ejus asseritur. Imò eum in Fratribus cujusdam esse æmulatum legendi studium disertè habet S. Athanasius ^(e). Non erat ergo legendi imperitus. Si itaque illa hujus symboli notio, quam excutiebamus, placeret (significari scilicet eo libro studium orandi quo S. Antonius tenebatur) æquè videretur dicendum; innui eo symbolo lectionem sacram, jugem & intentam, in S. Antonio.

7. Possit quis non absurdè censere appingi B. Antonio librum, tanquam partem schematis Philosophici. Esse enim Monachos Christianos (quorum Princeps D. Antonius) Dei Philosophos, ratum est apud Græcos Patres, ut dicam §. sequenti agens de baculo. In expressione autem Philosophi comprehensum fuisse libellum intelligimus ex Luciano in his accusato, ubi Iustitia expostulans cum Iove de Socratis calamitatibus, audit ab eo. *Peregrina adhuc plerisque tum Philosophia erat, paucique etiam tum philosophabantur. Quare merito ad Anytum & Melytum fora tum inclinabant. At nunc, an non vides, quantum ubique palliorum, & baculorum, & perarum, & nusquam non profunda barba, & libellus in sinistrâ? Atque omnes adeò pro eo philosophantur.* Subdit multa de ingenti multiplicatione Philosophorum, quos (ut vides) libello in sinistrâ instructos exhibet. Quid si igitur qui emblematicam hanc S. Antonii picturam primi expresserunt, B. Antonium specie Philosophi Christiani exprimentes, hanc Philosophici schematis partem noluerunt prætermittam? An eodem spectarent libelli illi, quos à Monachis quibusdam assidue gestatos ferunt, ut in eos anxie referrent cogitationes, & motus animi ne memoria exciderent, possentque senioribus conscientiarum arbitris pandi, ut est apud Climacum, haud facile dixerim. Potuit enim hæc esse imitatio compositionis externæ Philosophorum externorum, quorum tunc supererat

a] In vitâ S. Hilarionis.

b] Trith. de script.

Eccl.

c] Cass coll. 9. c. 30.

d] Cap. 9. vita nu.

e]

pererat non exiguus numerus : ita tamen, ut quod Philosophi Ethnici ad vanam gloriam referrent (quippe Philodoxi potius, quam Philosophi, ut scitè dixit Iustinus apud Eusebium 4. hist. cap. 15.) hoc à Christi Philosophis ad perfectam puritatis animi & humilitatis adeptionem sit relatum. Valeant omnia hactenus proposita, quantum poterunt.

8. Germana tamen & præ cæteris probanda ratio appicti S. Antonio libri, repetenda est ex responso illo D. Antonii, quod Socrates (a) his verbis retulit. *Cuidam ex eorum numero, qui id temporis Sapientes sunt habiti, ad Antonium illum iustum accedenti, querenti que quo pacto posset vitam sustentare solatio illo, quod ex libris capi solet, orbatus, respondit: Meus liber, ô Philosophè, est natura rerum à Deo conditarum; qua quotiescunque animo lubitum est meo, libros ipsius Dei ad legendum suppeditat. Eadem recitantur in libello de verbis seniorum, videturq; hinc manasse crebra apud Patres celebratio libri creaturarum, in quo Deus legi possit à mortalibus. Chrysostomus (b) sanè tractans illud Psaltis, Magna opera, Domini exquisita in omnes voluntates eius, eleganter statuit universum opus creaturæ esse datum homini pro libro & literis, non modò ad invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspicienda, quem huius libri usum eruit ex Apostolo (c), sed etiam ad vitæ nostræ ac morum conformationem. In quam rem quæ ex coelis & astris, aqua item & terrâ, & animabus ac plantis, & floribus ad sanctam vitam suppetunt documenta, egregiè prosequitur. Idem expendens locum Psaltis (d) de enarratione coelorum gloriam Dei quâvis tubâ clariùs enunciantium, sic scribit in hanc sententiam. Non dixit Propheta simpliciter, Coeli loquuntur gloriam Dei, sed enarrant: hoc est, alios etiam instruunt, ac pro discipulis habent universum genus humanum, & in medio proposita maxima Schola, librorum ac literarum loco, natura sua pulchritudinem, idiotis, sapientibus, & omnibus contemplandam præbent; & tanquam in libro insidentem ipsis de Dei sapientiâ ac virtute doctrinam. Alia ex Chrysostomo in hanc rem bene multa signare memini in fastigio Sclarum & visibili creaturâ ad Deum.*

9. Astipulatur optimè Prosper, expendens dictum Pauli (e), *Non sine testimonio seipsum reliquit.* Quod est autem (inquit) (f) hoc testimonium, quod semper Domino deservivit, & nunquam de eius bonitate ac potestate contituit, nisi ipsa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum eius. dives & ordinata largitio, per quæ humanis cordibus quadam æterna legis tabula præbebantur; ut in paginis elementorum, & voluminibus temporum, communis & publica divina institutionis doctrina legeretur? Cælum ergo cunctaque cælestia, mare, & terra, ac omnia quæ in eis sunt, consono speciei suæ ordinationisque concentu protestabantur gloriam Dei, etiam predicatione perpetuâ Majestatem sui loquebantur Auctoris. Idem alibi Demetriadem muniens adversus aconita Pelagii. *Omnia elementa mundi, & universa creaturarum natura, hoc ipsâ sui exigunt specie, ut invisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciantur: & in pulchritudine cæli & terra quadam sunt pagina ad omnium oculos semper patentes, & auctorem suum nunquam tacentes: quarum protestatio, doctrinam imitatur Magistrorum, & eloquia Scripturarum.* Hic igitur propriè est liber creaturarum, qui S. Antonio appingitur. In eo vir sanctus jugi & indefessâ lectione perspexit mirabilia Dei; & sapientiam ac bonitatem per omnia opera ejus respersam, summo suo cum fructu conspexit; & incerta & occulta sapientiæ Dei deprehendit. Quod enim Nissenus (g) egregiè prosequitur, omne genus notitiæ Theologicæ, ex accuratâ pervolutione huius voluminis creaturarum, hauriri potest. Ac proinde S. Antonius, qui hunc codicem nunquam de manibus posuit, in doctrinâ cœlesti & scientiâ Sanctorum mirabiliter profecit.

§. 10.

I. **E** I D E M manui, quâ B. Antonius librum gestans depingitur, implicatur baculus: quem non est quod quis existimet, vsui dumtaxat illi fuisse ad vsus viæ, vel ad fulciendam corporis imbecillitatem in gravi ætate. Nam jugis B. Antonio fuit vsus baculi, quamvis in prædictis occasionibus lon-

[a]

b] Ad l. 6. vit. libel.

ult. num. 16.

b] In Psalm. 110.

c] Rom. 1.

d] Psalm. 118.

e] Act. 14.

f] 2. de vod gen.

g] Orat. de his quæ præmature abripiuntur.

BACVLVS EI-
DEM CVM LI-
BRO MANVI
CONSERVVS.
QVID PRÆFER-
RAT.

gè certissimum sit assumptum fuisse ab eo baculum. Sic enim B. Hieronymus describens ejus peregrinationem ad vestigandum S. Paulum; *Illico (inquit) erumpente luce Venerabilis senex infirmos artus baculo regente sustentans, coepit ire velle, quod nesciebat. Et paulò post, cum de homunculo fronte cornibus asperatâ, qui S. Antonio occurrit, communem Deum profitens. Admirans quod ejus posset intelligere sermonem, & baculo humum percutiens, aiebat: Veh tibi Alexandria.* Equè in Hilarione describit eum iter arripere conantem, cum plusquam à decem millibus hominum abscedere prohiberetur, immobilem ad preces, & baculo arenas discutientem. Hæc igitur baculi à senibus & debilibus vel viatoribus usurpatio non deposcit considerationem nostram: cum non is sit baculus qui B. Antonio appingitur, sed is, quo in universâ vitâ est usus, ex quo Dei obsequio in eremo se addixit. Itaque non sunt huc adducendi Cluniacensium baculi, de quibus S. Bernardus (a) exposulabat, quod ut ægri apparerent, & indulgentiâ ægris concessâ frui possent, cæteroqui bene curatâ cute homines gestarent baculos. Cum enim ægri videri ac debiles vellent, baculi quibus utebantur, pertinent ad eos, quos seposuimus.

2. Baculus igitur, qui S. Antonio appingitur, is intelligi debet, quo usus est ab initio aditæ eremi. Ex quo enim servi Dei secedebant à sæculo, & eremum petebant, gestabant baculum. Ita de Monachis Ægyptiis testatur Cassianus (b), qui ait id factum exemplo Elisæi, qui suscitaturus Sunamitidis filium, præmisit servum cum baculo, in typum legis; quæ sicut illud baculum (retineo Prosperi verba (c)) vivificare non potuit. Tessera igitur Monachismi apud Ægyptios olim erat baculus, ut apud Isidorum Pelusiotam (d) videre est. Et idcirco Monachi jacentes in lecto, nec ad carpendum iter idonei, retinebant suum baculum, ut videre est in exemplo illius senis, qui è monasterio, in quo pridem cum gravissimo morbo colluctabatur, exportatus est in cellulam ancillæ Dei, quæ eum sibi sublevandum & curandum expetierat, ibique cum charitate per tres annos eoque ampliùs, æger & ad quodvis iter ineptus sedulò piæ virginis ministerio recreatus, suspicionem fœdi cum hospitâ suâ commercii, apud homines mente corruptos de eis secundum mentis suæ scabiem pronuntiantibus excitavit. Eam verò indignissimam suspicionem oblitteraturus rogavit Patres, qui ad moribundum magno numero convenerant, ut tollerent baculum ipsius atque plantarent: nec dubii essent, siquidem ipse labe circa virginem hospitam vacaret, quin radices ageret, & ferret fructum in tempore suo, quod reipsâ accidit. Hic ergo æger à tot annis clinicus, cui baculus nullo ad viam vel incesum vsui erat, baculum tamen suum retinuisse videtur, tanquam tesseram Monachismi eo tempore. In regulâ certè S. Pachomii (e) in supellectile Monacho necessaria, numerabatur bacillus. Et idem habetur in doctrinâ S. Oresii. Nam quæ ibi ex interprete dicitur *virga*, idem est quod *baculus*.

3. Ex eodem vsu Eremitæ Augustiniani jussi sunt baculos semper gestare manibus, ut videre est apud Auctorem sermonum ad Fratres in eremo (f), agnoscitque etiam hunc sui Ordinis vsum Iordanus de Saxoniâ (g). Et in diplomate Gregorii Noni, cujus initium est, *Dudum apparuit*. Mensura longitudinis baculorum illorum decernitur quinque palmaris. Tametsi verò tandem Augustiniani, porrectis Innocentio III., & Alexandro III. libellis supplicibus, baculos illos excusserunt; tamen usus antiquus aliter tulit, derivatus ab antiquo more Eremitarum. Ex quo vsu, S. Franciscus cum ante jacta Ordinis Minorum fundamenta Eremitam ageret, cum baculo, & perâ, cinguloque describitur à Vincentio Bellovacensi (h): quod aliqui ineptè traxerunt ad assertionem suscepti à S. Francisco per id tempus habitus Eremitarum S. Augustini: cum tamen aliud sit profiteri hujusmodi institutum, aliud qualicunque modo agere Eremitam. Quàm multi enim Eremitæ nunquam fuere Augustiniani? Porro baculo Monastico immissam fuisse crucem dicam §. ultimo.

4. Tam recepto apud omnes olim Eremitas & Monachos vsui non est, quod quis

a] In Apol. ad Guil.
Abb.

b] P. 2. de pro. c. 31.

c] P. 2. de prom.
c. 31.

d] Lib. 1. c. 92.

e] Cap. 81.

f] Serm. 27.

g] Lib. 1. c. 15.

h] Lib. 29. Spec.
Abism. c. 98.

quis obstrepat, allegato Christi dicto, quo suis profectioem Evangelicam profitentibus interdixit usu baculi sive virgæ, ut disertè refert S. Matthæus (a), hoc Christi ad suos Apostolos mandatum recitans. *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in Zonis vestris: non peram in viâ, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam.* Vbi non satis solidè aliqui, Christum de perâ & calceamentis agentem, de aliâ virgâ egisse volunt, quàm viatoriâ seu baculo; territi maximè eâ apparente antilogiâ, quâ apud Marcum (b) idem Christi ad suos iussum referentem, virgæ usus conceditur; ac proinde existimantes apud Marcum agi de virgâ ligneâ seu baculo: apud Matthæum autem agi de virgâ, prout interdum sonat puniendi potestatem: quâ ratione Paulus interrogabat, (c) *vultis in virgâ veniam ad vos?* Alii alia in ejus nodi extricationem proposuerunt, quæ Toletus (d) & Maldonatus (e) referunt; nec revera explent animum, cum non possit videri dubium, quin Christus apud utrumque Evangelistam de virgâ agat, eâque usuariâ & communiter dictâ. Eo posito Maldonatus contrariis verbis præcipi eandem abjectionem superfluum ostendit. Sed facilius est hujus nodi expeditio, quam suppeditavit Erasmus (f), & bene illustravit Toletus, ac Petrus Alloix (g): vetari apud Matthæum virgam sive baculum, idoneum ad punctim cæsimve ferendum, quales baculi plerisque hominibus militaribus peregrinantibus sunt in usu; specie quidem externâ baculi viatorii ac scipionis euntium peragrè, reipsâ autem gladii, quibus pro vaginâ & loculo est lignum extrinsecus obducens ensem reconditum, Describit ejusmodi baculum Ennodius (h) hoc carmine, quod inscripsit de spathâ in fuste.

Vtimur incluso per fraudes ense bacillo.

Mors, ligni tunicis quam bene tecla latet?

Subsidium portas, quo cunctis terror haberis.

Pacificum est nobis, quod necat obsequium.

5. Equè verabatur à Christo baculus præferratus; cujusmodi is fuisse videtur, quo semper usum Davidem, eumque semper gestasse manibus traditur. 1. Reg. 17. cum enim esset validus & robustus juvenis, non videtur habuisse semper baculum fulcientem in manibus; sed adversus lupos & feras, baculum altero saltem capite spiculatum. Ex quo etiam genere esse potuerunt baculi illi manuum, qui inter arma recensentur, & comburendi denunciantur apud Ezechielem (i). Quanquam hi fortassis erant bicuspidēs hastæ, & ligna utroque capite spiculata. Frustra itaque Christi interdictum de virga, adversus baculos priscorum Eremitarum aut Monachorum intorqueretur.

6. Et quia usus ille ferebat, gestari à Monachis & Eremitis simplices baculos imitatione Elisæi, non dubium quin S. Antonius simili baculo sit usus; atque adeo perperam aliqui, loco baculi viatorii appingunt illi fulcrum subalare, quod vsui est debilibus pede aut coxa, aliterve luxatis; ita ut inniti pedibus nequeant, sed cogantur molem corporis furcilla alaria una vel gemina sustinere. Nego hujusmodi baculo usum S. Antonium, quia nullæ historiæ produnt eum fuisse debilem ad modum prædictum: ac ne claudicasse quidem proditur, ut propterea usus baculi, saltem in vegeta ætate, non fuerit ei necessarius, nisi ad fines mysticos mox proponendos.

7. Videtur autem ab iis loco baculi viatorii appicta S. Antonio furcilla alaria, [vulgo *potentia*] qui peculiare insigne ordinis sub S. Antonii nomine multis post eum seculis instituti, in gratiam ægrorum igne sacro contactorum, voluerunt præferri per ipsum S. Antonium; qua de re pluscula inferius, tractando Symbolum ultimum. Cum tamen ipse S. Antonius, ministerio sublevandorum debiliū fulcris illis subalaribus utentium non vacaverit, præstat hujusmodi baculum ei non appingere, præsertim ne simplices inducantur in eam falsam existimationem, quod

a] Cap. 10.

b] Cap. 6.

c] 1. Cor. 4.

d] In c. 9. Luca an. not. 6.

e] In c. 10. Matth.

f] Marc. 6.

g] Ad vitam S. Albertii cap. 3.

h] Epigr. 131.

i] Cap. 39.

quod membrorum impos, vel crurum aut pedum stupore perculsus fuerit S. Antonius, cuiusmodi sunt qui fulcra illa habent necessaria. Neque tamen simplici baculo viatorio, qualem passim alii S. Antonio appingunt, desunt rationes mysticæ optimæ, quibus is baculus rationem insignis Symboli induat.

8. Prima & fortassis præcipua videtur, ut exprimatur, S. Antonium hic non statu tantum & debito, sed etiam re ipsa & de facto, fuisse viatorem. Omnes sanè in hac vita, sumus in via qua ad Patriam tendimus, non habentes hic manentem Civitatem. Viator quippe dicitur, (ait S. Gregorius (a) expendens illud Iobi : *Interrogate quemlibet de viatoribus*) qui presentem vitam, viam sibi esse & non patriam attendit : qui in dilectione prætereuntis sæculi cor figere despicit; qui non remanere in transeuntibus, sed ad aeterna pervenire concupiscit. Addit alia in eam sententiam, & multa & præclara. Idipsum volunt, qui dicunt perfectos quosque hic esse *incolas*, juxta Phrasim Davidis, id est advenas & peregrinos, ut bene prosequitur D. Augustinus (b), incolatum illum expendens. Apud Origenem (c) denominantur *digredientes & transeuntes*. Eoque nomine vita decessurus Gregorius Neocæsariensis, referente Gregorio Nysseno, transeuntem se advenam fuisse contestatus, in alieno sepulchro condi voluit. Nullum esse potentius ad omnem perfectionem stimulum, quam si homo talem se esse debere ritè persuadeatur. Olimpius eximiâ vir pietate, professus est apud Ioannem Moschum (d). Crebròque ac fusè idem infigunt Patres, à Iacobo Gretsero adducti in opere de peregrinatione, sed maxime Augustinus (e), atque Chrysostomus (f). Ut ergo summam hanc perfectionem hominis hic non hærentis animo, sed transeuntis ac digredientis à sæculi fluxis bonis, & progredientis ad patriam, affectus doceatur S. Antonius, appingitur ei baculus viatorius.

9. Verisimile est huc reduci rationem baculi Eremitis assignati, à Pseudo-Augustino (g) propositam, cum ex veste eremiticâ & ejus adjunctis, stimulat suos ad perfectionem Evangelicam. Ait enim de baculo, quem gestabant Augustiniani. *Portamus etiam baculos, per quos intelligitur disciplina, sub quâ semper parati esse debemus.* Quamvis autem disciplina, cum ad Religiosos agitur, universam religiosarum observationum collectionem comprehendat, ut optimè præter cæteros tradit, qui de bono disciplinæ luculentam edidit dissertationem, Valerianus Cemeliensis (h); eademque sit *disciplina* notio apud Cyprianum (i) Virgines sacras informantem; ab aliis autem ac nominatim à S. Bernardo (k) & Hugone Victorino (l), ferè restringatur ad externam compositionem temperatam atque modestam; tamen *discipline* vox in recitatis Pseudo-Augustini verbis sonare dumtaxat videtur præparationem animi ad exequendum quidvis injunctum, & movendum sese, quomodocunque, & quocunque iussa majorum tulerint. Quod (ut vides) reducitur ad transitum illum peregrini, ex quo primam causam duximus baculi Monachis assignati. Nam qui ex suâ voluntate nulli rei adhærescit, sed ad nutum Prælatorum, quibus subest, paratus est ad omnia demandata exequenda, & pergendum quocunque hominum super caput suum impositorum voluntas tulerit; is verè peregrinus in hac vitâ & viator est, cui convenienter baculus viatorius possit appingi. Quamvis autem S. Antonius aliis Monachis non subjacuit, sed præfuit; tamen quo fuerit ad subjectionem affectu, retulimus superius ex Didymo.

10. Exprimitur itaque cum baculo S. Antonius, quia verus fuit ac perfectus viator. Et quia inter viatores celebrantur maxime in Scripturâ filii Israël, egredientes de Ægypto, baculos habentes in manibus, veri que typi Religiosorum ex Ægypto sæculi recedentium; propterea baculus S. Antonio appictus potest quoque aptari ad significandum, quam perfectus Religiosus fuerit S. Antonius, cui egressus de Ægypto fuit totâ vitâ continuatus, sicut baculum perpetuò gestavit. Vulgatissima est allegoria filiorum Israël de Ægypto exeuntium & Religiosorum è sæculo migrantium. Multus est in eâ Richardus Victorinus (m), Psalmum 113., qui est de

a] Lib. 11. Mor. c. 27.

b] Q. 156. in Gen.
c] Hom. 4. in Psal. 36.

d] Cap. 12. prati.
e] Ser. 32. de verb. Dom. & in Ps. 38.
f] in Ps. 118. ad illud Incola ego.
g] Hom. 24. in ad Hebr.
h] Ser. 27. ad Frat.

i] Homil. 1.
j] De disc. & hab. Virg.
k] Epist. 113. ad Sophian.
l] L. de discipl. Monach.

m] Tract. de extermin. mali.

eo transitu Hebræorum, accommodans deferentibus secularem vitam Religiosis. Id quod perspectum habens B. Franciscus Borgia, cum seculo calces illisit, eum Psalmum 113. cuius initium est: *In exitu Israël de Aegypto*; modis Musicis abs se dispositis, curavit decantari. Habebant in eo transitu Hebræi baculum in manibus, ex Dei præscripto. Quod Nazianzenus (a) ad fidem firmam & minime titubantem refert: Nyssenus (b) verò ad spem erectam, sustentantem fessos: Algerus (c) ad canis in via occurrentis, hoc est carnis intemperantiam castigandam; sicut Gaudentius (d) ad luporum & ferarum vias plerumque infestas habentium, abactionem. Quæ omnes rationes æquè quadrant in quemvis probatum Religiosum, cuiusmodi fuit S. Antonius.

11. Aliò tamen spectasse Monachos Ægyptios, quorum Dux & Princeps S. Antonius, & baculum perpetuò gestasse imitatione veterum, ut Elisæi, auctor est Cassianus (e). Referens enim habitum Monasticum, ad imitationem eorum qui professionis huius præfiguravere lineas in veteri Testamento circummeuntes in melotis, & in solitudinibus errantes, sic de baculo philosophatur. Baculum gestasse eosdem viros, etiam Elisæus, qui unus ex ipsis est, docet, cum dicit ad Giezi puerum suum mittens eum ad suscitandum filium mulieris: *Tolle baculum meum, & currens vade; pone eum super faciem pueri, ut vivat. Quem utique non dedisset ei Propheta gestandum, nisi eum manu sua solitus esset jugiter circumferre. Cuius gestatio spiritualiter monet, nunquam debere eos inter tot oblatrantes vitiorum canes, & invisibiles nequitiarum spiritualium bestias, inermes incedere (de quibus B. David liberari postulans, dicit, ne tradas Domine bestiis animas confitentium tibi) Sed irruentes eos retundere crucis signaculo, ac longius propulsare, atque adversum se savientes jugi memoriâ dominica passionis, & imitatione illius mortificationis extinguere. Est ergo baculus in manu Monachi, atque adeò etiam S. Antonii, nota crucis Christi, in qua qui sunt ejus, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Id verò insigniter præstitit S. Antonius, ut vniuersa ejus vita clamat: proindeque haud injuriâ, fultus baculo depingitur jugem crucis & mortificationis Christi usum insinuante.*

12. Revolvitur, proportionem servatâ, in hanc gestati à Monachis baculi causam ea ratio, ob quam Ethnici quoque Philosophi baculis instruebantur. Sic Apuleius (f) Cynicæ familiæ insignia recenset, peram & baculum. Obiectanti enim Æmiliano adversario peram & baculum responderet, Cratetem arbores plurimas & fragiferas præ vno baculo sprevisse, villas ornatissimas vnâ perulâ mutasse. Et addit. *Peram & baculum, tu Philosophis exprobrares? Igitur & equitibus phaleras, & peditibus elyptos, & signiferis vexilla, denique triumphantibus quadrigas albas, & stolam palmatam. Non sunt quidem ista Platonica secta gestamina, sed Cynica insignia familia. Verumtamen hac Diogeni, & Anthisteni pera & baculus, quod Regibus diadema, quod Imperatoribus paludamentum, quod Pontificibus galerum, quod lituus Auguribus. Diogenes quidem Cynicus cum Alexandro Magno de veritate Regni certabundus baculo, sceptri vice, gloriabatur. Ipse denique Hercules invictus lustrator, orbis purgator, ferarum gentium domitor: is tamen Deus cum terras peragraret, paulo priusquam in cælum ob virtutes ascitus est, neque vna pelle vestitior fuit, neque vno baculo comitator.*

13. Vides Cynicis exactioris Philosophiæ professoribus, baculos pro tessera fuisse juxta Apuleium? Et aliquoties S. Chrysostomus (g), Gentilium errore præoccupatos describit cum baculo: quod alibi (h) memini à me acceptum de Christianis perversè æmulantibus Ethnicos Sapientes: sed fortassis non satis ad mentem Chrysostomi, qui præoccupatos Gentilium errore, ipsos Gentiles Philosophos, videtur intellexisse. Quanquam Donatistas & Circumcelliones, qui nomine tenus Christianismum profitebantur, cum ipsum habitum prætulisse, & baculos gestasse, notat Vives (i) locum Augustini excutiens, quo habetur reliquias Cynicorum, cum ea B. Augustinus scriberet, incessisse cum pallio & clava; sic enim fatui illi suum baculum appellabant, alludentes ad clavam Herculis, cui (ut vidisti) respondere suum

a] Orat. 42.

b] L. de vitâ Moy-
sis.

c] Lib. 1. de Sacr.
alt. c. 22.

d] Ser. 5. ad Neoph.

e] Lib. de habitu
Monach. c. 9.

f] In Apol. 2.

g] Hom. 20. Genes.
& homil. 27. ad
pop.

h] In Prolo. ad Mo-
ralem uum. 56.

i] Ad 14. Civ. c. 20.

a] *x. florid. in fine.*b] *L. 4. epist. 11.*c] *L. 9. epist. 9.*d] *In Ham. arte 9.*e] *Homil. 17.*f] *In Euf.*g] *L. 1. manud. ad**Phil. stoicam dis-**sert. 13.*h] *Epistol. 16.*

suum baculum affirmabant. Sicut centonculus ille quo operiebantur, erat eis pro Leonis exuvio. Elegans locus Apuleii (a), quo Cebes cum Hercule conferitur, huc planè facit. Sidonius non semel clavæ Philosophicæ meminit; ut cum (b) inducit Claudianum Viennensem, pallium & clavam deridentem: Et cum ait (c), Faustum non cæsariem pascere, neque pallio aut clava velut Sophisticis insignibus gloriari. Prudentius (d) ad eandem mentem

Hinc gerit Herculeam vilis sapientia clavam.

14. Omnibus his, aliisque compluribus locis passim prostantibus, *clava* sumitur pro baculo nodoso Philosophorum, affectantium Herculis mystici nomen; eo quod sicut ille monstra & feras abegit ac domuit; ita Philosophi, domitores monstrorum moralium, nempe motuum irrationalium ac vitiorum, audire affectarent. Quæ ratio gestationis baculi resolvitur (ut aiebam) in eam rationem ob quam gestatum à Monachis baculum, aiebat Cassianus; nimirum ad abigendos canes in via fortè infestos; & scilicet feras quascunque; id est Satanam ejusque emissarios omnes, & brutos quoscunque motus, ligno crucis Dominicæ prehenso, tanquam Christianorum Philosophorum clavâ, repellendos ac effugandos. Et sunt sanè Monachi *Philosophi* Dei, ut statuit S. Macarius (e), vel simpliciter Philosophi, aut Philosophi Christiani, juxta phrasim Chrysostomo, ac Synesio, & cæteris Græcis frequentem. Ex quo etiam loquendi modo Theodoretus (f) in *Ensebio*, Cœnobium Religiosum, vocat *Philosophia Monastica Gymnasium*. Bene ergo Monachis & Eremitis, tanquam Christianæ Philosophiæ professoribus, quadrat baculus.

15. Ac ne quis obtendat, baculum olim non fuisse omnium Philosophorum, ut ex Apuleio artigimus, sed tantum Cynicorum, qui spurcissimi & propudiosi erant, indignique quorum cum nostris Religiosis analogia admittatur: occurrit Iustus Lipsius (g) docens institutum Cynicorum sola abusione quorundam petulcorum viluisse: ex se autem fuisse Philosophicè optimum; & inter Philosophos priscos eo loco habendum, quo inter Religiosos Christianos optimi quique. Hinc liquet, penes hoc quoque caput, æquè ac penes superiora jure optimo appingi S. Antonio baculum, Christianæ Philosophiæ exquisitissimæ, & proportionalis summæ Ethnicorum Philosophiæ tesseram.

16. Suppeditat ipsemet S. Antonius, non contemnendam rationem cur appingatur ei baculus. Quâdam liquidem ad Monachos suos Epistolâ (h), ex iis quæ nuper prodierunt versæ ex Arabico, baculum statuit Symbolum memoriæ, anterioris paupertatis & humilitatis in SS. Iacobo & Moyse. Et Iacobum quidem considerat transeuntem Iordanem in baculo suo, nihil præterea habentem aliud, præter pauxillum viatici. In regressu autem, quantumvis eximiè ditatus & cum duabus turmis reveniens, monumentum pristinae paupertatis retinuit illum ipsum baculum. *Aspicite quoque illum* (addit S. Antonius) *quomodo non est oblitus paupertatis usque ad tempus sui obitus, qui incumbens, super baculi sui extremitate, circumstantibus filiis, eis mandavit dicens; nolite oblivisci pristina paupertatis filii mei, propter has divitias quæ vobis factæ sunt. Erat autem baculus ejus, semper omni tempore in manu illius, ne magnificaretur cor ejus multitudine suarum divitiarum, illas aspiciendo: & ut recordaretur sua servitutis, quam exercuit in domo avunculi sui Laban: quippè in manu ejus erat, dum pascebat greges illius*

17. De Moyse non dissimiliter differit inferiùs his præter cætera. Minimè sese exaltare volens Moyses, nimiam ob sui humiliationem erga Dei Majestatem, qui dedit illi signum in proprio baculo, ne paupertatis oblivisceretur, sed gratias ageret beneficiorum largitori, & præcepit ei, ut baculo, quem manu tenebat, signa & mirabilia perpetraret. Et omnia quidem signa & mirabilia fiebant in Domino, mediante baculo, ut propria paupertatis recordaretur per baculum, quem semper manu tenebat: eoque divisit mare, ac eodem operatus est mirabilia in Ægypto. Mare quidem, par erat ut tum divisum fuisset & fugisset, cum vidisset coram populo præcedere columnam ignis: Tamen sic non fuit; Verùm Moysi jussit Deus, ut divideret mare baculo suo, quem manu tenebat: ut si magnificaretur cor Moysis, eo quod mare

si muisset

dimisisset illum, aspiceret baculum quem manu tenebat, recordareturque illum eundem esse quo pascebat oves in deserto, cum erat advena & pauper; & humiliaretur. Qui quidem baculus erat Moyfi duplici de causâ: altera est ad illius magnificentiam ob multiplicatam mirabilia, quæ eò perpetrabat: altera est, ad propria paupertatis memoriam, ne gloriaretur in corde suo, sed diceret, hæc virtus non est mea, sed Domini.

18. Potuit ergo similiter S. Antonius, & ejus deinceps imitatione alii prisci Monachi hoc, in antiquis Patribus modestiæ & humilitatis symbolum, vsurpare imitatione eorum. Et erit quoddam cum Moyfis baculo tot miraculorum opifice bellè respondeat, si quæ de miraculis insignibus per S. Antonii baculum editis ex Alphonso recitat Aymarus (a), lubeat admittere. Quæ tamen, tanquam omnibus retro antiquis incomperta, sciens prætereo.

19. Suppetunt tamen omnino insignia & indubitata opera, baculo S. Antonii meritò adscribenda, nulli obnoxia cavillo. Non me latet celebrari varios Sanctorum baculos thaumaturgos. Et quia non agimus nisi de baculis viatorii, missum volo baculum S. Petri traditum S. Materno multorum mirabilium editorem, ut est in Actis S. Materni, & S. Valerii, ac S. Eucharii, & S. Agroecii Antistitum (b) Trevirensium, apud Othonem Frisingensem, atque Christophorum Browerum (c). hunc inquam baculum, quem aiunt fuisse S. Petri pedum, nunc seponamus. Baculi verò viatorii mirabiliarii leguntur omnino multi, ut baculus S. Seruphii per Theophilum Alexandrinum transmissus Magno Theodosio, obses illi factus victoriæ de Eugenio Tyranno: item baculus S. Cyrici, de quo Gyraldus in Itinerario: nec non baculus S. Desiderii Viennensis Episcopi & Martyris apud Sebastianos cum honore asservatus. Adhæc baculi, quos S. Kentigernus Episcopus & S. Columba Abbas commutasse referuntur in signum dilectionis mutue. Nec non baculus S. Bonifacii, qui post longum tempus, cum planè exaruisse, dono datus illustri matronæ à sancto viro, terræ postea infixus, frondes, flores, ac fructus tulit. Baculum item S. Enemondi clarum miraculis celebrant Lugdunenses, ut dixi in Indiculo. Non concedit mirabiliariis hisce baculis S. Antonii baculus, quem proposui, quandoquidem per eum tot fructus honoris & honestatis in deserto arente sunt procreati, tot victoriæ de immani Tyranno reportatæ, tot edita divinæ magnificentiae specimina in tantula servi Dei recula. Hunc verè illi fuisse dixerim baculum IESV. Extollunt, & jure quidem, Hyberni baculum IESV, cujus meminit his verbis in vitâ S. Malachiæ B. Bernardus, cum de Nigello incubatore sedis Pontificiæ jam à S. Malachiâ aditæ, videns sibi imminere fugam, tulit secum insignia quadam adie illius; textum scilicet Evangeliorum, qui fuit S. Patricii, baculumque auro tectum, gemmis pretiosissimis adornatum, quem nominant Baculum IESV, eò quod ipse Dominus (ut fert opinio) cum suis manibus tenuerit atque formaverit. Et hæc summa dignitatis & venerationis in gente illâ. Nempe notissima sunt celeberrimaque in populis; atque in eâ reverentiâ apud omnes, ut qui illa habere visus fuerit, ipsum habeat Episcopum populus. De eo item baculo sic Gyraldus Cambrensis (d) priscus Hybernici oræ Topographus. Inter universos Hybernia baculos, lignæque natura Sanctorum reliquias, virtuosus ille & famosus, quem Baculum IESV vocant, non immeritò primus & præcipuus esse videtur. Per quem vulgari opinione S. Patricius venenosos ab insulâ vermes eiecit; cujus siquidem tam incertus est ortus, quàm certissima virtus. Nostri autem temporibus, & nostrorum opera, nobilis hic thesaurus, ab Armachiâ Dublinum est translatus. Quod hoc baculo ablatus per S. Patricium ab Hyberniâ universâ serpentes refert Gyraldus, alii item plerique confirmant, ut Richardus Staniburstus (e), & alii, quos adduco (f) tractans titulos specialis venerationis quorundam Sanctorum; non absque refragatione Alani Copi, & aliorum nonnullorum.

20. Tam præcellens itaque charisma abactorum è regione Hyberniciæ serpentum per baculum IESV à S. Patricio adhibitum, sine controversiâ apud aliquos ratum, verè & refragante nemine locum habuit in baculo IESV adhibito per S. Antonium. Erat quippe baculo S. Antonii, ut aliis Monasticis baculis, commissa

a] 1. par. cap. 48.

b] L. 3. cap. 250.

c] Lib. 2. de rebus Trevir.

d] In Topogr. Hybern. dist. 3.

e] L. 2. de vitâ S. Patricii.

f] In Hagiol. §. 50.

crux, ratione cuius baculus S. Antonii denominari non incongruè possit *Baculus IESV*. Sic instructo suo baculo S. Antonius à vastissimâ deserti orâ serpentes propulit. Exegit quippe è deserto Satanam, & bestialia ejus agmina omnis virulentiae referta. Et quod meritò demirabatur D. Chrysostomus, cubilia draconum & cujusvis generis venenatorum potenter ac quietè inibi per tot sæcula principantium, commutavit in habitacula Sanctorum. Tanta fuit vis Antoniani baculi, cum thaumaturgo Moyſis baculo ex hoc capite conferendi.

a] Homil. 14. ad finem.

b] Gradu 7.

c] L. de vitâ Moyſis.

21. Notionem mysticam postremam baculi Antoniani petere licet ex Theophane Ceramæo (a), qui allegoricè exponens baculum, & annulum, ac cingulum Thamaris, interpretatur baculum, *spem bonam, per quam defatiscientem animum sustentamus, & latrantem desperationis motum compeſcimus*. In cujus notionis mysticæ confirmationem adducit S. Climacum (b). Sed quòd is desperationem quidem appeller, *canem*, & abigendum dicat, notionem autem baculi mystici, non accommodet spei conceptis verbis, & in actu signato; est ad manum qui non minùs commodè eam interpretationem suffulciat Gregorius Nyſſenus (c). Is enim exponens allegoricè baculum, quem in manibus habere jussi sunt filii Israël, capeſſentes iter terræ promissæ; *Baculus* (inquit) *quo & feras repellimus, & nonnunquam sustentamur, spes est. Hæc enim solâ inducimur, ut labores simul & dolores sufferamus; hæc fessos animos recreamus; hæc fit ut ardentius plerumque in latrantes canes, alienas videlicet à veritate bestias, insurgamus; hæc armati, longè illas ab ovibus nostris arceamus*. Scitè igitur baculus spei symbolum statuitur. Hæc verò quàm in S. Antonio micuerit, quàm ille hoc baculo munitus canem desperationis truculenter allatrantem, in spiritalis vitæ primordiis arcuerit, ad eandem quàm studioſè suos animaverit, neminem latet, qui ejus Acta vel perfunctoriè legerit. Quare non incongruè, præter cæteras causas propositas appicti S. Antonio baculi, hæc quoque proferri potest, quæ ex sancti viri spe præcellenti, fessum sustentante, & ab eo latratus ferinos arcente, desumi potest.

§. II.

QVID TINTINNABULUM IN ALTERA S. ANTONII MANU APPICTVM.

d] Lib. 5. epist. 8.

1. **S**VSPICIO esse potest hoc non esse symbolum meditatò à viris peritis appositum B. Antonio (cùm Aymarus Falco, inter symbola imaginis B. Antonii ex antiquo vsu expressæ, istud non referat) sed ab aliquibus pictoribus omnia sibi pro libito assumentibus esse adjunctum, ex vsu vrbicorum Eremitarum (retineo Petri Damiani (d) jocantis vocem) quos vsus fert, adhibito pulsu tintinnabuli, sopitos somno fideles excitare ad subsidium laborantium in ignibus emendatoriis animarum. Quam appicti S. Antonio tintinnabuli originem si admittere placeat, præcluditur labor in hujus symboli expositione, cùm revera non sit symbolum, sed ludus otiosus pictorum. Quia tamen vsus appingendi B. Antonio tintinnabulum lævæ manui implicitum, planè nunc invaluit, ejusque Ambrosius Novidius (e), & Molanus (f) meminerunt, videtur suspicio illa dispelli, injectaque nobis est necessitas, hoc quoque inter symbola Antonianæ picturæ numerandi, quod proinde paucis expositum venio.

e] In fastis.

f] Lib. de imag.

2. Non nemo censuit hujusmodi tintinnabulum esse monumentum priscae fidelium pietatis, quâ invisentes ædem sacram Beati hujus coelitis, piè conferebant parvam Sancti imaginem, vicissim parvam nolam referentes è loco sancto, quam collo suorum animalium religioſè appenderent ad tutelam illis à lue aliisque incommodis exorandam. Hæc cogitatio, tametsi religiosa & pia, humilior tamen videtur, & fortassis superflua. Si enim verum est, quod non pauci (ut præmisimus) affirmarunt, primam causam porcum S. Antonio appingendi, fuisse significationem tutelæ brutis animalibus ab eo impensæ: quorū S. Antonii imago hoc novo symbolo ad eandem tutelam animalium expressionem, onerabitur? Nisi si quis gratis dicat, nolam armentorum, quibus potiùs appendi solet, tutelam signare; suam verò pro minuto pecore appingi. Ut ut sit, sublimius quippiam eo symbolo insinuat

insinuaturn videtur, quod aperire aggredior.

3. Potest imprimis manuale hoc cymbalum censerit tessera insignis gloriæ, quam B. Antonius Deo creavit eximiiis operibus & perillustribus virtutum exemplis. Ap- pion sanè Grammaticus à Tiberio Cæsare *mundi cymbalum* dictus est, qui im- mortalitate à se donari scripsit eos, ad quos aliqua componebat, ut ad Vespasianum scribit Plinius (a) : quo iudice publicæ totius famæ tympanum videri poterat. Ra- mirem item ex Monacho Regem ferunt ultimum contemptionem, quâ apud suos jacebat, edixisse conventum ad benedictionem cymbali majoris modi, quod esset vniversâ Aragoniâ exaudiendum ; cum significaret factum, cuius fama totam Ara- goniam pervasura, & terrore completura esset vniversos. Nam primores totius re- gni per speciem initiandi cymbali adunatos capite minuit : sicque tintinnabulum, ne dum ex Aragoniâ (ait Marinæus (b)) sed ex vniverso orbe est exauditum.

4. Est igitur cymbalum, famæ longè latèque disseminatæ symbolum : eâque ex causâ ad designandos Prædicatores, quorum operâ nomen Dei disseminatur per orbem, inductus in Ecclesiam est vsus cymbalorum, sive campanarum, ut fusè pro- sequitur Guilielmus Durandus (c) & Stephanus Durantus (d). Quia enim Aposto- lorum & Apostolicorum virorum sonus in omnem terram exivit, & in fines orbis terræ verba eorum, meritò signa (vox est ex prisco vsu Ecclesiastico denotans cam- panas) meritò inquam signa, quorum vsus est in cogendis ad sacra fidelibus, my- sticâ significatione denotant eos, per quos nomen Dei quaquaversum diffusum est, & bona fama conciliata virtuti : quod strenuè fecere Apostoli, & post eos omni- bus sæculis fecere verbo & exemplo Apostolici viri, quos inter eximiè claruit S. Antonius.

5. Longum fuerit, quantum *homo Dei* (id illi proprium ad omnes nomen, ut suprâ jam retuli) divinam gloriam amplificaverit, enarrare. Nam & sermone & prædicatione valebat plurimum D. Athanasio (e) teste, qui ait : *Sermo ejus sale condi- tus consolabatur mæstos, docebat nescios, concordabat iratos, omnibus suadens nihil amoris Chri- sti anteponendum ; proponebatque ante oculos bonorum magnitudinem futurorum ; & Dei clemen- tiam, & beneficia retexebat indulta, quod proprio Filio suo non pepercerit Deus, sed pro nostrâ o- mnium salute tradiderit. Nec mora, plura audientium corda ad humanum rerum contemptum hac ejus suavit oratio. Alibi (f) utilitatem sermonum ejus, & quantopere divina glo- ria inde succrevisset, apud Ethnicos quoque, & ipsos idolorum sacerdotes, prædi- cante viro Dei, egregiè prosequitur. Tandem quanta divinæ gloriæ sementis per S. Antonii erga omnes pro Deo & animarum salute labores fieret, declarat idem S. Athanasius (g), infinita (ut ait) brevi comprehendens sermone, & bonum hunc Ægypto vniversæ medicum provisum statuens, Monachis, Clericis, Virginibus sa- cris (quas sæpe ab ipsis pene thalamis sermonum suorum & exemplorum fragran- tissimo ardore abstrahere) agris, afflictis, morbois corpore aut animo, omni- bus denique cuiuscunque sortis, ætatis, ac conditionis hominibus.*

6. Quàm inde per Antonium latè & altè insonuerit Dei nomen, supervacuum fuerit aperire. Suspiciebant Ethnici Deum Christianorum, & famâ rerum B. Anto- nii perceptâ, vel si quando ejus conspectu frui contingeret, stupore & extasi percul- si, glorificabant Deum. Idem fecere Catholici, initio præsertim fremitum Ario- mania, prædicante ipso contra eam (ut vocabat (h)) *ultimam hæresim Antichri- sto præcurrentem*. Fecit denique idipsum B. Augustinus, auditis per Potitianum Antonii operibus & exemplis ; cui auditioni titubantis tunc Augustini conversio- nem, tam Ecclesiæ necessariam, tam Deo gloriosam, deberi magnâ ex parte, jam suprâ est observatum. Sic divini nominis cymbalum egit Antonius, sic Deum glo- riâ affecit apud mortales.

7. Et quia nunquam Deum honoravit gratis, ipse enim contestatus est, *qui glorificavit me, glorificabo eum*. dulce est recogitare, quantâ Deus gloriâ ser- vum suum cumulaverit ; idque secundo loco optimè indicari potest per symbolum

a] *In præf. nat. hist.*

b] *Lucius Mari-
naus l. 8. ad fin.*

c] *L. 1. ration. c. 4.
à num 4.*

d] *L. 1. de vit. c. 239
num. 5.*

e] *S. Ath. in vitâ
c. 42.*

f] *Cap. 41. & 42.*

g] *Cap. 35.*

h] *Cap. 4. vitâ*

a] Cap. 6.

tintinnabuli, in quo versamur. Donum sanè Christi fuisse, eam summam nominis Antonii celebritatem orbe toto insonantem, D. Athanasius (a) Acta ejus obsignans his verbis tradidit. Hoc etiam Fratres, quod per omnes Provincias amor ejus fama que volitavit, quem nec librorum disseminatorum oratio luculenta, nec mundana sapientia disputatio, nec nobilitas generis, nec opum infinita congestio commendavit; cui omnium cre est adscribendum nisi Christo, cujus hoc donum est? Qui devotos ejus animos erga suam providens Majestatem, hominem alio pene orbe celatum, & inter tantas positum solitudines, Africa, Hispania, Gallia, Italia, Illyrico, ipsi etiam, qua Urbium caput est, Roma, ut in exordio promiserat, demonstravit. Creatoris est illa benignitas, qui famulos suos, licet nolentes, nobilitare consuevit; ut virtus possibilis, nec extra humanam esse naturam, Sanctorum doceatur exemplis; & ad beata vite imitationem, ex fructu laboris, optimus quisque impellatur.

b] Hymn. de S. Antonio.

8. Quod ait B. Athanasius, Christum, ut ab initio promiserat, servum suum mirificasse, spectat ad divinum visum, post duram & acrem hominis Dei cum Satanâ luctam. Objectus enim illi Christus; quia (inquit) dimicando viriliter non cessisti, semper auxiliabor tibi, & faciam te in omni orbe nominari. Exclamat ad has voces carmine expressas Franciscus Picus (b).

Quisnam hanc non malit divinâ ex laude coronam;

Quam vinculum Persen Roma ostentare superba,

Aut spolia Armenia Tigranis opima referre,

Sive catenati pratendere colla Iugurtha?

Fama Ducum, augustosq; sinus, & iniqua potentum

Atria vix tetigit, fragiliq; in sede recepta est

Gloria, per qua hominum paucorum pectora vivit

Interitura brevi; Tua nulli obnoxia morti

Fama per exustam Lybiamq; Asiamq; parentem

Transit in Europam; viguit, semperq; vigebit

Gloria limitibus nullis conclusa per omnes

Tethyos alterna tractus, perq; ultima mundi,

Per cælum superosq; means felicibus alis.

c] L. de Vergin. c. 24.

9. Verè nec supra fidem ista Picus, & astipulatorem habet Aldelmum (c), cujus illa sunt nervosius & fortius quam amœnius dicta, post insigne elogium, quod huic cœlestis (ut vocat) aratristivario panxit, ut suprâ retuli agens de pyrphoro. Nonne propter egregiam animi pudicitiam ineffabili virtutum gratiâ præditus, usque ad supremos terrarum cardines percrebuit? Ut plenius de ejus virtute miraculorum Athanasius Alexandrinus Antistes simplo volumine patefacit, Evagrio in Latinum transferente. Hoc est illud (ut S. Hieronymus (d) appellat) insigne volumen à D. Athanasio concinnatum, & ab Evagrio Antiocheno Episcopo (quem idem Hieronymus acris & ferventis ingenii virum nominat (e) Latine factum. Quod enim muscæ quædam morientes, Abrahamus Scultetus (f) & Rodolphus (g) Hospinianus, stultè tentarunt hujus vnguenti suavitatem exterminare, abjudicando S. Athanasio eam scriptionem à S. Ephrem (h), Nazianzeno (i), Palladio (k), Hieronymo (l), Damasceno (m), & omnibus retro antiquis pro Athanasii legitimo foetu celebraram, ne ad aures quidem admittendum est, sed cum omni indignatione repellendum.

d] L. de script. c. 88.

e] Ibid. c. 125.

f] In Medul. Theol.

p. 2.

g] De orig. Mon. l.

3. c. 1.

h] Serm. in illud

Attende tibi. c.

10. & serm. 10. de

ritu modern.

i] Orat. 22.

k] Cap. 8. Laus Ca-

sal. script.

l] Orat. 1. de Imag.

m] Lib. 9. ep. 101.

n] Lib. 5. ep. sam in 12. & l. 15. in 6. [o] Epist. 102. [p] In Auctario epist. 6.

10. Id verò quantum sit B. Antonii decus, habuisse laudum suarum buccinato-rem B. Athanasium, quis fando explicet? Vetus dictum est, ut Symmachus (n) appellavit, nimirum ex Nævio prisco Poëtâ, à Tullio (o) & à Senecâ prolatum, gloriam esse multò auctiorem, laudari à laudato viro. Idem Symmachus (p) scribens ad patrem, caram ingenii mercedem esse dixit, à laudato viro laudem referre. Adjicit dignitati, honor laudantis; aiebat Mamertinus, cum Iuliani laudes à Consule pro-

fectas

fectas referret, id quod omnium iudicio ad laudum cumulum valuisse plurimum rectè statuit. Hoc erat, quod Alexandrum Magnum gravis momordit invidia (verba Symmachi (a) prorsus appendo) quòd Achilles præconem laudum suarum nactus esset Homerum. Augustus narrante Tranquillo (b) non nisi à viris præstantissimis celebrari sua decora patiebatur, Prætoresque admonuit ne sustinerent suum nomen commissionibus (binorum ad ostentationem idem argumentum tractantium, quod ferè faciebant plebei Oratores) obsolescere. Denique inter laudes simplicii Biturigum Antistitis designati ponebat Sidonius (c); quòd laudaretur, & quidem à bonis atque laudatis.

a] L. 9. epist. 6.

b] Cap. 89.

c] Lib. 7. ep. 8.

11. Insigne planè decus hinc eruendum est S. Antonii; cuius laudes, non vulgaris quispiam aut plebeius laudator pertexuerit, sed scriptor omni laude superior, clarissimum in Dei Ecclesiâ omnibus Christianis ab ipso sæculis nomen. Sanè is fuit Athanasius, cui illustrissima quæque Ecclesiæ lumina panxere encomia, qualia vix alius sanctorum Doctorum retulit, ut attingi in gemitu columbæ, & in opere contra calumniam. Paucis multa complexus est S. Cyrillus (d), cùm dixit. *Percelebris memoria Pater noster Athanasius, qui totos quadraginta sex annos Alexandrina Ecclesia Pontificatum egregiâ cum laude gessit, loquacibusque impiorum nefariorumque Hæreticorum commentis, invictâ planè Apostolicâ sapientiâ restitit; quique scriptis suis velut fragrantissimo quodam unguento totum hunc orbem mirificè recreavit, & ob dogmatum absolutam integritatem fideique rectitudinem magnâ apud omnes existimatione & auctoritate fuit.* Hunc ergo Præfulem omni encomio superiorem nancisci laudatorem & actuatium, per quem accurate dicta ejus & gesta sint commissa chartis, quantum est S. Antonii decus, quanta gloria! Quod si collatum quoque in eam rem studium fuisse à S. Hieronymo placeat admittere, ut graves recentiores contendunt (e), sive versam è Græco, sive paraphrasticè, nec paucis interspersis expressam, & limbo item de morte B. Antonii cumulatam (quod illi asserunt) B. Antonii vitam admittamus: (quin etiam Gelasius I. (f) conscriptam D. Hieronymo auctore B. Antonii vitam significare videtur) næ hæc quoque à laudato viro laus B. Antonium mirè honestat. Nam quis & quantus in Dei Ecclesiâ fuerit S. Hieronymus, nulla unquam sæcula conticescent.

d] In epist. ad Monach. num. 4.

e] Baron. ann. 358. Possévinus in Antonio.

f] Can. Sancta Rom. dist. 15.

12. Ac ne S. Antonii præcones, dumtaxat ex ordine sacro produxisse videar, quantumvis eorum commendatio omni sit præconio superior, omni encomio illustrior: addam ex sæculi hominibus admiratores, nedum laudatores D. Antonii, quales inter apices sæculi vix vlla ætas Christiana vidit pares, majores certè non vidit. Constantinum Magnum dico, gregis nostri Zorobabelem (nomenclatore Theodoreto) potentissimum, honoratissimum, Augustissimum (g) Imperatorem. Non potuit absque admiratione referre S. Athanasius (h), quòd hominem in extremo mundi limite conditum, Constantinus Magnus & ejus liberi Constans atque Constantius, crebrò quasi patrem per literas adirent, obsecrantes, ut rescribere dignaretur, & perfundere hilaritate tantos mundi apices, qui pro filiis illi esse ardentissimè cuperent. Suscepto sanè ejus responso, quod denique Monachorum piis principibus & novellis Christianis gratificari expetentium preces extorserunt, vehementissimè lætatos Principes, & omnem aulam regalem celebrasse B. Antonium sibi vni inglorium, confirmat ibidem S. Athanasius. Et addit. *Sancta quoque apud cunctos Antonii flagrabat opinio, ita ut ejus se filios cuperent nominari.* Qui illi cuncti? An Principes, pater ac liberi, de quibus continenter egerat, & ad B. Antonium, ut ad patrem literas dedisse præmiserat? An omnes orbe universo pii & boni, ad quos Antonii fama manarat & gloria? Demiratur S. Antonii insignem gloriam & nominis celebritatem, etiam apud Reges, allegato S. Athanasii testimonio, Theodorus Studita (i).

g] In Philotheo S. 1.

h] Cap. 50. i. e.

i] Catech. 49.

13. Vivebat intra idem cum B. Antonio sæculum S. Chrysostomus, tametsi non paucis ab eo annis abjunctus. Quæ tamen de eo fama superesset, expressit (k) agens in hunc modum de Ægypti Cœnobii auspice B. Antonio, mirum quantum multipli-

k] Hom. 8. in Mat.

multiplicatis. Si quis habitacula illa nondum novit, consideret virum per cunctorum usque hodie ora volitantem, quem Apostolorum proximum Ægyptus protulit: Beatum dico & Magnum illum, de quo saepe audistis, Antonium, & c. qui & visione Dei dignus est habitus, & talem vitam prorsus ostendit, qualem habere student milites Christi. Quod proximum Apostolorum appellat S. Antonium, liquet non esse referendum ad temporis viciniam, sed ad similitudinem & proximitatem in sanctitate & perfectione Christianâ coram Deo: eumque fuisse communem sensum supponit S. Chrysostomus; æquè ac S. Hieronymus id plane agnoscit, cum ait (a), epistolas à S. Antonio datas, spiritu Apostolico fuisse conscriptas. At quæ in Dei Ecclesiâ major secundum Christum & Deiparam gloria, quàm Apostolorum? Videtis quæ in eam rem profero, excutiens Iudæ Apostolatium (b).

a] De scriptor. Eccl.

b] Tract. de Iudæ
cap. 3.

c] Cap. 13. Lams.

14. Perillustre igitur decus est, quod S. Antonius claruerit in Ecclesiâ, jam ab ævo D. Chrysostomi, tanquam illis sanctitatis montibus proximus, & simillimus, qualem exhibuit B. Antonium S. Chrysostomus: quem etiam indigetavit Magnum illum, loquendi formula eo tempore vsuaria, ut intelligitur ex Palladio (c), apud quem Cronius, olim B. Antonii interpretes, narrans Eulogii, & manci à Satanâ infessi dissidium, ait in anxietate Eulogii an deberet mancum abijcere, datum illi fuisse consilium huiusmodi. Adhuc vivit Magnus ille (sic enim vocabant S. Antonium) ascende ad ipsum, mutilatum imponens in navigium, & defer eum in monasterium, & expecta donec Magnus venerit è speluncâ. Et mox. Accidit ut alio die veniret Magnus. Rursumque. Rogabat Magnus pro more, dicens Fratri Macario, sunt Ægyptii Fratres, an Hierosolymitani? Et postea. Vos omnes accersit Magnus. En S. Antonium absolute & antonomastice dictum Magnum; & perinde ac si esset id ejus nomen proprium; absque addito, dicebatur M A G N V S; quæ quanta sit claritas, nemo non videt.

15. Non stetit in D. Antonii seculo, ejus gloria. Ad omnia consequentia secula est prorogata, & cum orbe perennabit; ut verè à Christo dictum illi promissumque intelligamus, fore ut apud omnes homines fama & gloria potiretur, qui in obscuro per Satanam indignè habitus, & in suis oculis semper vilis fuerat: nihil unquam abjectum aut sordidum ducens, quod amplificandæ Dei gloriæ potest esse accommodatum: Ita ut habeat hic locum, quod à S. Chrysostomo sic scriptum est de summo honore & fama orbem æquatura, qua Christus (ut promiserat) humile opus piæ mulieris, cui discipuli coram ipso obstrepebant, remuneravit. In omnibus Ecclesiis, appellari Mulierem audivimus. Sunt Consules, Duces, viri, mulieres, nobiles, illustres, splendidi, in omnibus Urbibus, & in quacumque orbis partem devenieris, summo cum silentio audiunt omnes hujus mulieris officium: nec est ulla mundi plaga, quæ factum hoc ignoret. Atque quot Reges multa magnæque in multos contulerunt beneficia, bella cum laude gesserunt, trophæa statuerunt, gentes gubernarunt, civitates erexerunt, & innumeris commodis auxerunt Rempublicam; & tamen cum suis benefactis silentio teguntur. Item Regina primariaque fœmina, innumerabilia benefacta contulerunt in eos quibus imperabant, quæ ne de nomine quidem ulli notæ sunt. Hac autem abjecta mulier, quæ tantum effudit unguentum, toto terrarum orbe decantatur. Ne temporis quidem tam immensa longitudo memoriam illius vel extinxit, vel extinguere unquam. Idque cum factum ipsum non esset insigne (quid enim magni erat unguentum effundere?) neque persona esset celebris: Erat enim mulier abjecta; Neque multi testes aderant; nam inter discipulos res est gesta: Neque locus nobilis; neque enim hoc fecit per theatrum transiens, sed in domo, decem dumtaxat hominibus presentibus. Attamen neque persona vilitas, neque testium paucitas, neque loci obscuritas, neque ulla res alia, potuit illius abolere memoriam. Quin potius Reginis omnibus ac Regibus universis celebrior est nunc hac mulier; nec ulla ætas oblivioni tradidit quod factum est. Unde id, dic mihi, aut quis hoc effecit? An non Deus ipse, cui tum hoc officium prestabatur, hanc famam per omnia terrarum loca dispersit?

16. Æquè nos quoque, tenemus exsolutam Christi promissionem de B. Antonii, pro tot perpeffionibus abjectionibusque & vilipensionibus, quæ illatis, quæ ultro ascitis, summa apud omnes homines celebritate. Planè apud bonum Domi-

num nihil perit, divinam, non suam, gloriam quærentibus. Etiam gloriam jam ex hoc seculo & apud mortales rependit mensurâ bonâ, & confertâ, & coagitatâ. Quod cum in aliis passim sanctis, tum in Antonio præsertim enituit. Ideoque urgebat S. Athanasius (a) fratres, ad quos de B. Antonii vita librum conscripserat, ne eum librum recondere sibi, sed cum fidelibus, ac etiam (si res ferret) cum Paganis tunc residuis, communicatum magnoperè curarent: *Vt agnitâ fideli vitâ sublimium Christianorum, & Monachorum sciant, quod Salvator noster IESVS CHRISTVS, glorificantes se glorificat: & servientibus sibi, non tantum regna cælorum, sed etiam hic, in ipsis montium secretis latere cupientibus, famâ tribuit nobilitatem: scilicet ut & ipsi fruantur laude meritorum; & ceteri eorum provocentur exemplis.*

a] In fine vita S. Antonii.

17. Liquidò deprehendi existimo ex antedictis, si vel perfunctoriè perlegantur, quorsum S. Antonio appingatur tintinnabulum. Nam & Christi sonus per eum toto orbe est exauditus, & Deus illi famam perennem in omnem terram exeuntem, & fines orbis terræ pervagatam rependit. Non sic æra sonantia, & cymbala tintinnientia, scabella crepitantia, cum ligneis ferreisve soleis quatiuntur, qualia Arnobius lib. 7. honorem falsorum numinum e mentita refert. Verè hypopodia humanis pedibus calcata, & inde sonantia, quod quamvis ad numeros certos fieret, ut ex Augustino (b) habemus, & ex insana Caligulæ cum tribus Consularibus saltatione nocturna apud Suetonium; tamen inconditum & rusticanum edebat crepitum.

b] Lib. 4. de Musica.

§. 12.

I. **N**EGAT Molanus, se aliquid de hoc Symbolo legisse. Aymar (c) fatetur, S. Antonium nihil tale in vestimento prætulisse; hanc tamen esse imaginem baculi quo S. Antonius utebatur, & idcirco assui vestimento eorum qui S. Antonii sacra pignora asservant, & ejus vocabulum præferunt, cum nollent ad gestationem similis baculi, veriùs fulcri subalaris, sese abstringere. Ab his verò eam tesseram veste præferentibus manasse, ut S. Antonii pallio hujusmodi figura appingeretur. Alibi idem Auctor, baculum S. Antonii ad formam T expressum, quem ipse retentâ voce vernaculâ appellat *potentiam*, assumptum ait à primis qui Religionem Hospitalarium sub vocabulo S. Antonii anno 1095. occœperunt, indeque ad B. viri vestem manasse.

T. VESTI AP-
PICTVM, QUID
NOTET.

c] Lib. 3. de imag.
cap. 5.

2. Hujus rei perspicendi gratiâ, duo S. Antonii Ordines secernendi sunt; Vnus antiquus ab ipso S. Antonio adunatus in Pispiri monte, indeque latè diffusus per orientem, cujus mentio est in Actis S. Ioannis Eleëmofynarii, cum de Anastasio magni montis S. Antonii præfecto ad redimendos Christianos captivos adhibito, sub annum Christi 614. Pervagatum ad Abassinos hunc ordinem aliqui prodiderunt, hodieque inibi florere, religiosi B. Antonii institutis studiosè inhaerentem, scribit in Æthiopica historia Ludovicus de Vrreta; addit tamen, quod omnem scriptioni illi abrogat fidem, nunquam Abassinos fidem Catholicam hæresi vlla contaminasse, nunquam à Romani Pontificis obedientia descivisse: quæ & alia à Nicolao Godigno discussa, tam propudiosa falsitate laborant, ut inde liqueat, quæ de flore in eadem ora S. Antonii Ordine habet idem Auctor, non modo egere fidejussore, sed planè explodenda esse. Ut ut sit, hujus primi ordinis S. Antonii, habitus & vivendi forma, ex Cassiano in opere de institutis renunciantium, peti potest. Habitus enim eorum, sago, lebitone, ependyte, zona continebatur. Victus ratio asperrima ab eodem Cassiano describitur, fereque erat Xenophagia sive aridorum comestio, vel homophagia; & ad summum secta singulis mensibus porrorum folia, lapsania, sal frictum, olivæ; pisciculi minuti saliti (*mœnidia dicti*) pro deliciis habebantur.

3. Præter eum primum ac nunquam in Occidentem inductum S. Antonii Ordinem, alius est à S. Antonio denominatus, cujus initia notabam anno 1095. consignari: Estque Ordo non Monachorum (quicquid Choppinus statuat) sed Canonorum

a] *Lib. 1. Sacra po-
lit. tit. 2. art. 8.*

nonicorum sub Regulâ S. Augustini (a), vt disertè habet Bonifactus VIII. eo diplomate quo primum Abbatem creavit anno 1297. Qua occasione hic Hospitalarium Ordo sit coëptus, attingi supra, fusèque declarant Aymarus Falco in historia Antoniana, & Sylvester Maurolycus in Religionum Oceano, ac Nicolaus Crusenius in opere de Monachismo S. Augustini. Hujus ergò secundi ordinis Antoniani professores primi, pro tessera assumpsere T, indeque ad S. Antonium est translata ob rationem quam mox attingam.

4. Assumendi autem eam tesseram hæc primis illis Antonianis Canonicis Hospitalariis refertur causa. Gasto vir nobilis ac in Viennensi provincia Dynasta, cum è gravi ægritudine S. Antonii precibus convaluisset, moxque Girinus sive Girondus ejus filius, in periculosum morbum prolapsus, eidem Divo à patre Gastone esset commendatus, additâ nuncupatione voti de communi vtriusque consensu emissi; quo obstringebant sese, si Girondus sanitatem recuperaret, perpetuam servitutem B. Antonio exsoluturos; & quicquid facultatum haberent, eidem attributuros. Cum, inquam, hæc omnia sic gesta essent, S. Antonius per soporem Gastoni objectus, & ratum habens addictum munus, edixit, vt facultates suas in Nosocomium ægrorum, quod ipsimet curarent, consumptas vellent. Ambiguo autem Gastoni, ne minùs haberet in bonis, quàm ad tanti operis molem exigeretur, respondisse B. Antonium, omnem inopiæ metum secluderet, & visum porrigere suum baculum formâ T referentem, mandasse vt eum baculum humi defigeret, ex quo sic defixo in arborem magnam & patulam brevi excrecente, eam arborem commodum innu- ris ægris ad ejus vmbra confluentibus receptaculum præbere visam. Ejus porrò visi interpretem, demiranti per soporem Gastoni, fuisse ipsum S. Antonium, exponentem ex parvis principiis proditura magna incrementa; & Deum suâ benedictione precibus ac meritis ipsius B. Antonii, omnia abundè in finem Charitatis propositum piè ordinentibus suppeditaturum. Evanuit super hæc visum; & Gasto filii Girondi sanitate restituta, voti reus vnâ cum filio memor baculi, quem S. Antonius porrigere videbatur, ejus figuram vesti suæ apposuit: id quod cæteri deinceps socii, ejus imitatione fecerunt; & in perantiquo sigillo visum, quod perstrinxi, expressere compendio.

5. Refert hæc omnia prædicto loco Aymarus, ingenuè tamen fassus, non esse authenticis documentis prodita, & ideò ab aliis negari, de quorum mente esse ait, Gastonem & Girondum nullis coelestibus visis admonitos, vtrò vestibus suis T assuisse, ejusdem cum subalari fulcro figuræ, ad innuendum quod institutum capesserent, astringens eos vt fierent pes claudus, & baculus imbecilli. Sane quidquid sit de viso coelesti, T Symbolum esse ac notam furcillæ alariæ, testatur Bonifacius VIII. eo diplomate, quo Ordinem S. Antonii Viennensis constituit. Diserte enim T vesti horum Religiosorum assutum, vocat *potentiam*, quæ est vernacula vox Gal- lorum, sonans fulcrum subalare. Iuxta quem postremum dicendi modum T vesti- bus Religiosorum assutum, ne filii spiritales diverso schemate, quàm pater appare- rent, Beati item Antonii vestimento appictum est T à posteris, tametsi nunquam à S. Antonio, dum superesset, usurpatum.

6. Dicuntur ista verisimiliter, nec tamen carent difficultate. Nam si Tau An- tonianum, juxta hactenus propositam sententiam, fulcri subalaris figura esset, pars quæ rationem pedis habet, deberet longitudine excedere partem commissam transversim à vertice, contra quam ferunt omnes picturæ. Bonifacius tamen ser- viens vsui recepto, retinuit vocem *potentia* vt intelligeretur ab iis, quos informabat. Persuasum quippè habebant, siue ex jactatis (quamvis non satis certis) coelestibus visis; siue ex figura & forma antiqua sigillo Ordinis impressa, siue ex conformitate ad finem instituto illius familiæ præfixum, T. figuram esse furcillæ alariæ debiles & mancos sustentantis; & idcirco vulgo eam vocabant *potentiam*. Bonifacius ergo ne aliquid incognitum præscribere videretur, vulgarâ voce vsus est, & *potentiam* cum

cum omnibus appellavit, quæ revera non est figura potentiae, seu fulcri debiliū.

7. Nova quædam sententia T Antonianum ait esse partem nominis Dei. Apud Coptitas siquidem, atque adeo Ægyptios posterior litera, qua *Phtha* admirandum Dei nomen exaratur, ferret T quadrangulare. Depingitur enim ea littera, expressâ minore virgulâ junctâ alteri longiori virgulæ, nec in medio, sed sub vertice ductâ transversim. Plenius in hanc rem videndus de hujus literæ Copticæ mysterio agens Prodrōmus Coptus Athanasii Kircheri c. 6. Vidi etiam qui affirmaret incuriâ aut ignoratione librariorum, productâ latius lineâ transversâ nominis Coptici, & erasâ parte lineæ oblongæ extantis supra minorem illam effectum esse T triangulare, cum *Phtha* Copticum & Antonianum sit quadrangulare. Hanc expositionem T Antoniani non existimo esse genninam, quia juxta eam S. Antonius nihil sacrum in eâ tesserâ præferret; non enim nomen Dei, cujus ea figura est tantum pars dimidia. Quia integrum nomen Dei apud Coptos exprimitur per eam literam, adjunctam literæ T. Sicut ergo, qui tantum aliquam partem nominis I E S V haberet inscriptam, non posset dici habere inscriptum nomen I E S V, ac ne compendio quidem; ita in re præsentī non præfert Dei nomen, qui dumtaxat ejus aliquam particulam habet appictam. Est autem mera divinatio, quâ addebatur, excidisse inscitiâ librariorum reliquum figuræ Copticæ exprimentis nomen Dei. Vnde enim monstratur obrepisse in eam figuram tam magnum errorem, quo vniuersa figuræ significatio evertitur? Hæc igitur sicut gratis proferuntur, ita jure non admittuntur.

8. Vulgarissima & admodum verisimilis sententia fert, T Antonianum (ut coniecit Molanus (a), & asseruit Gretserus (b)) esse formam Crucis, qualem Ægyptii (inter quos natus & versatus est B. Antonius) vsurpabant. Quâ ratione dicendum erit T esse symbolum familiarissimi vsus, quo S. Antonius crucem adhibebat ad juges cum Satanâ colluctationes. Hoc enim signo munitus, terribilis dæmonibus evasit: hoc munimentum adversus omnes Satanicas machinationes, quas subiit prope infinitas, & adhibebat ipse, & alios, ut adhiberent, informabat.

9. Nunquam exitum habitura esset oratio, si particulatim referenda essent trophæa de Tartareo hoste & ejus copiis reportata à B. Antonio interventu signi crucis Dominicæ. Attingo obiter pauca. In primâ secessione à frequentia, dirè laceratus & contusus à dæmonibus, eaq; passus, quæ vniuersis hominum tormentis acerbiora esse ipsemet profitebatur (c), elatus ex arenâ semimortuus, moxque relatus in certamen, horribilibus ferarum & serpentum omnis generis clamoribus appetitus, de hostibus inter vulnera ludens, Crucem ostentabat imperterritus, illud ingeminans. *Signum crucis & fidei ad Dominum inexpugnabilis nobis murus est.* S. Antonii de Satanâ per crucem victorias Franciscus Picus celebrans S. Antonium, sic expressit:

————— *Hinc bella & horrida bella:*

Namq; per infernos tractus, per lurida regna

Dum tibi promissum cælum, promissa Tonantis

Atria condiscit strepitans Acherontia turba,

Invidiâ flagrans; Erebi de sedibus imis

Eumenidum furiata cohors, in te agmina movit.

Et nunc fallaci ingreditur sub imagine sensus,

Nunc foris armatas acies ostentat & vrget.

Quis rogo, quis referat pugnata ex ordine bella

Tartareo cum Rege tibi, dum colla draconum

Sibila præferret, rurgentiaq; ora leonum:

Atque canum rabidos rictus, & aperta luporum

Gutturâ, & instabiles mutantem Protea vultus:

Et modo per varios agitantem brachia tractus

H2

Aëris,

a] L. 3. de imag.

cap. 5.

b] L. 2. de Cruce.

cap. 61.

c] Cap. 7. vite: hoc
dissimilia c. 25.

*Aëris, ac vastis simulantem Aegea membris,
 Et Phlegetontea minitantem bella securi;
 Et modo per nares fumos, perque ora rotatam]
 Lampada, perque oculos suffitos sulphure multo,
 Perque aures caeno plenas Acherontis avari
 Atque per anguineos spargentem incendia Erynes:
 Et modo placatam faciem simulataque verba
 Dulcis amicitia & ritus, moresque benignos.
 Tu verò intrepidis animis ad omnia solers
 Armatas furiarum acies contundere inermis
 Consuesti, signoque Crucis, ceu fulminis ictu,
 Pellere, & ad tristis tenebras depellere Averni.*

9. Sic per crucem Dæmonas fugabat, & alios fugare docebat S. Anthonius. Sane trepidantibus & horrescentibus, qui ad eum cum dæmonibus pugnantem propius accesserant, illud vnum contra omnes terrores & horrores suggerebat scutum cordis. *Signate vos, & abite securi, ipsosq; Dæmones semetipsos finite deludere.* Informans Monachos adversus omnes pavores à Satanâ iniiciendos, & mille nocendi artes atque praeestigias ab improbo veteratore adhibendas, hoc vnum proponit munimentum, confirmans quod saepe expertus erat; *Omnia Satanica spectra, omnes praeestigias & fallacias ad primum quodque signum crucis evanescere.* Adversus nocturnas fallacias & transfigurationes dæmonum in Angelos lucis, ita eosdem prae-monebat. *Tam vos, quàm domos vestras crucis armate signaculo, & confestim solvantur in nihilum: quia metunt illud trophaum, in quo Salvator aërias explicans potestates, eas fecit ostentui.* Consueti sui munimenta alibi appellat Crucem, recensens horrenda & omnino multiplicia, quæ per vim, quæ per dolos & fraudes, in eum à dæmone intorta, quibus adhibitis evanuisse omnia proficitur. Hippocentaurum in eremo inter quærendum Paulum primum eremi accolam conspicatus, ait B. Hieronymus de S. Antonio. *Salutaris impressione signi armat frontem: & audacter, sive bestiam, sive dæmoniacum spectrum, de viâ ad servum Dei sciscitatur; quod ipsum postmodum cum Satyro, in quem incidit, religiosè observavit.* Ad bestiae horrendæ objectum (nam pube tenus humanam speciem præferebat, exinde in asinum finiens) *Vexillum crucis in fronte suâ pingens, hoc tantum ait: Christi servus sum. Si ad me missa es, non fugio. Nullum in medio spatium; & statim informe prodigium, dictò ocyus, cum satellitum turbâ fugit, & in medio cursu ruens extinctum est.* Spectri speciosissimæ Reginae specie, ut Aymarus ex Alphonso recitat, à B. Antonio signi crucis formatione repulsi non ingero mentionem, quod ex iis, quæ S. Ephrem acciderunt, interversa sit narratio. Quamquam objectas sibi à Satanâ ornatarum mulierum species cruce adhibitâ dissipatas, ipse S. Antonius testatus est.

11. Pauca ista de plurimis exemplis adhibitæ familiariter à B. Antonio crucis, adversus omnes Satanæ machinas ad rem præsentem sunt satis. Plura in sancti viri Actis passim sunt obvia: ut mihi profectò stupenda appareat mendacitas spurcissimi Hæretici Matthiæ Flacci Illyrici, ausi hæc verba effutire; *Multa de Antonii luctu cum Satanâ lego, sed nusquam de cruce.* Ain perfide? Et ubi tui oculi, in tam densis testimoniis, præ quibus pauca sunt, quæ annumeravi?

Quod præterea asserit Gretserus S. Antonium crucem semper manu gestare solitum, quod hodieque servant Monachi Abassini, verisimile est, sed vnde sit peti- tum, non memini; neque enim apud S. Athanasium tale quid occurrit. Videtur tamen bona conjectura, firmans quod Gretserus dixit, duci posse ex Actis S. Auxen- tii Abbatis, in quibus Metaphrastes recitato energumenum puellæ, cujus Pater de ipso S. Auxentio enegumenos curante oblocutus erat, subdit S. Abbatem infle- xum lachrymis & poenitentia parentis sategisse pro puellæ liberatione. Cum igitur
 esset

esset precatus B. Auxentius, & crucem, quæ super baculum erat in ejus manibus, misisset per unum ex iis, qui apud eum perseverabant, fecit cessare puellæ vexationem. Similiter S. Nikon Monachus jam vitâ functus apparuit sacrilego duci Antiocho cum baculo crucigero, quo impium transfixit. En crucem cum baculo gestatam, & quidem exemplilem, quandoquidem sine baculo est missa. Mentio frequens est baculi crucigeri in Actis S. Macarii Antiocheni 10. Aprilis. Quod igitur factum esse videmus à BB. Auxentio & Nicone, nec narratur de eis tanquam singulare, æquè conjectare possumus factum ab aliis Monachis, quorum æquè gestamen erat baculus, & maxime à S. Antonio Crucis studiosissimo.

12. Monstrandum superest T. esse crucis figuram, ac proinde non abs re statutum à nobis esse T. assutum vesti S. Antonii symbolum esse familiarissimi usus, quo S. Antonius crucis signum adversus omnes hostiles impetus perpetuò adhibebat. Ruffino igitur referente compertum est, Paganos, qui Alexandria supererant, conspicantes loco thoracum Serapidis ablatorum, crucem Domini ubivis effingi, demiratos retulisse, jam olim ab antiquis sibi traditum, tamdiu statuta idola, quoad viderentur hujusmodi signum vitæ venturæ proflare ubique. *Signum vitæ venturæ* vocabant literam T. quæ apud Ægyptios litera jeratica sive sacerdotalis habebatur, & nota erat vitæ venturæ, ut de hujusmodi literâ in templo Serapidis reperta, cum dirueretur, Sozomenus (a) ac Suidas (b) disertè testantur. Ex quo usu apud Romanos invaluisse videtur, ut T. appositum nota esset sospitatis & vitæ superstitis, ut Goteschalcus (c) ad Vegetium observavit, post S. Isidorum (d). Mutuari haud dubiè id Romani ab Ægyptiis, hi verò ab Hebræis, apud quos signo T. vita hominum præscribebatur (ut ait Tertullianus disputans contra Iudæos) id est, T. nota salutis habebatur: Estque species crucis, ut idem Tertullianus (e) loquitur, id est, crucis commissæ similitudinem habet, S. Hieronymo teste (f), quod agendo de antiquo T. (de quo solo agebat S. Hieronymus) rectè adversus inimicorum Crucis Christi sannas tuentur Lipsius (g) atque Gretserus (h), confirmantque Blasius Vignere in pererudito & operoso libro de Notis à pag. 209. ac Luysius Alcazar ad c. 7. Apocal. Notat. 3. & Hieron. Alexander junior in explicatione signi navis pag. 110. Hanc certè ob causam Clemens Alexandrinus (i) & DD. Augustinus (k) atq; Paulinus (l) numerum trecentorum, qui in T. literâ continetur apud Græcos, & eadem est cum antiquo T. Hebræorum; accommodant victoriæ per crucem in T. figuratam reportatæ à Christo vero Abraham trecentos vernaculos, & vero Gedeone trecentos milites educente. Hoc est T. in signum salutis impressum apud Ezechielem, ut doceremur in crucis signo vincere, & manum percutientis effugere: id quod insigniter tradidit S. Hieronymus (m), & bene quoque Origenes, & agens contra Demetrianum Cyprianus, nec non Clemens Alexandrinus ac Tertullianus & alii, quos adducit Prædus tractans signatos in frontibus Ezech. 9. Astipulantur planè, qui crucem conferunt antemne, & in antemnâ malo impositâ crucem agnoscunt, ut Iustinus in secundâ apologiâ, & in Octavio Minutius, & S. Maximus (n), ac adscriptus S. Hieronymo commentarius in Marcum (o); concinnè item Victorinus (si ipse author) carmine de Paschate sic canens.

*Arboris hæc species uno de stipite surgit;
Et mox in geminos extendit brachia ramos,
Sicut plena graves antemne brachia tendunt.*

Antemna ergo malo imposita, crux absque vertice lignum commissum excedente, T. similitudine refert: atque adeò ii, qui crucem cum antemnâ componunt, propositæ sententiæ de T. crucis figurâ astipulantur, quia in antemnâ, supra lignum transversum, nullus eminet vertex, ut neque in literâ T.

13. Manifestum igitur est T. figuram Crucis Christi habuisse apud Hebræos antiquos (quicquid sit de posterioribus) atq; adeò etiam apud Ægyptios crucem formam

a] V. 7. cap. 15.

b] V. Gaopos.

c] Ad l. 2. cap. 19.

d] L. 1. c. 23.

e] Lib. 4. contra Marcion.

f] In c. 9. Ezechiel.

g] In notis ad lib. 3. de Cruce cap. 5.

h] Lib. 1. de Cruce cap. 1.

i] 6. Strom. cap. 4.

k] Serm. 107. de temp.

l] Epist. 2. & S. Gregor 30. Mor. cap. 17. ac S. Ambr. l. 1. de Abr. cap. 3.

m] In c. 9. Ezech. & in c. 66. Esaiæ.

n] Homil. 2. de S. Cruce.

o] In cap. 5.

T. protulisse. Vnde probabilissimè inferitur, qui hujusmodi crucem Ægyptiacam S. Antonii penulæ appinxerunt, repræsentare voluisse, in quo signo hostes suos debellasset S. Antonius. Fuisse in hac sententiâ de verâ notione *Tau* Antoniani, non Greterum modò, sed & Molanum (a), jam dixi. Nec video, cur Molanus tractans crucis Dominicæ formam, alia omnia protulerit, affirmans ex Ficino, crucem Ægyptiacam fuisse quadrangularem, & à T. diversam protractione stipitis supra lignum transversum, ut in nostratibus crucibus contingit: Hieronymum autem affirmantem T. esse figuram crucis de imperfectâ tantùm similitudine accipit ob aliqualem accessum, T. ad formam crucis quadrangulæ, cui soli veram crucis formam adscribit. Hoc si agatur de eâ cruce, in quâ Christus pro salute nostrâ pendit, nunc non expendo. Si tamen agatur de cruce Ægyptiacâ, persto in sententiâ; quia mutandi causam non video. Æthiopas autem, quibus multa cum Ægyptiis communia, crucem hodieque efformare per T. notat Marianus (b) Victorius. Aliud tamen eis tribuit Scaliger in Eusebianis animadversionibus, digressione de literis Ionicis, cum de Tau. Apud Romanos aliosque passim Ethnicos Lucianus obsignans iudicium vocalium, agnoscit T. crucem expressisse. B. Ioannes de Capistrano T. pro signo crucis Dominicæ habuisse dici potest. Nam in præliis, quibus Hungariam à Turcicâ occupatione defendendam suscepit, ductabat acies procedens cum baculo, in cuius summitate erat signum T., quod illi pro tesserâ erat Crucifixi in cruce Christi, quem militibus Christianis animandis ostentabat, ut scribit præter cæteros Scriptor accuratus (c) in hujus eximii viri rebus gestis. Itaque habuit T. pro crucis imagine, vel etiam pro Cruce.

14. Hæc si cui nondum plenè persuaserint, T. Antonianum ad crucem Christi B. Antonio adeò altè infixam esse referendum, suppetit expetita via, quâ eodem revolvatur; dicendo cum Cornelio (d) T., cum sit vltima Alphabeti Hebræorum litera, & finis, aptè exprimere Christum novissimum virorum, prout ab Isaiâ vocatur: quem statim Christus propriissimè obtinuit in Cruce; in quâ juxta Bedæ, Eucherii & Angelomi allegoriam ad reddendam humano generi per Ezechiam exhibito sanitatem, descendit per decem lineas: hoc est, non modò infra novem Angelicos Choros, sed etiam infra omnes mortales, factus omnium postremissimus. Et hunc victorem, hunc terminum, hanc consummationem omnium, spectarunt non modò plerique Psalmi inscripti *Victori in finem* (verè enim in Cruce Christus devicit ac triumphavit in semetipso adversarias potestates, ut habetur Colof. 2.) sed etiam vniversa series typorum antiquorum, quorum Christus crucifixus fuit terminus, consummatio, & finis, juxta illud *omnis consummationis vidi finem*: quod de Christo in Cruce verâ consummationis totius malitiæ destructione accipit S. Ambrosius serm. 13. in Psalm. 118. (e). Et bellè concinit notio literæ T., quæ & terminum, & consummationem, & Crucem Hebraicè sonat. S. Ambrosius (f) addit significare item errorem præteritum, quo ipso ingeritur memoria Christi Crucifixi, ad errores nostros abolendos. Itaque T. Antonianum hoc modo expositum revolvitur in priorem sensum, quo Cruz ipsa, & B. Antonii erga eam affectus, hoc emblemate exprimi statuebatur. Perinde enim est affici erga Crucem, & affici erga Crucifixum, imò affectus erga Crucem, excluso Christo crucifixo, vanus esset ac repellendus.

CHRONOTAXIS ANTONIANA.

BREVICVLVM VITÆ

SANCTI ANTONII

Vnâ serie continuatum, & quantùm
licuit, per annos Christi digestum, comprehendens.

RERVUM AD S. ANTONIVM ATTINENTIVM ILLVSTRIORES
quasque, evolvens emblematum ac Hieroglyphicorum siparia, ha-
ctenus protuli. De iisdem continuatâ serie pertexendis, ut cogita-
rem, ægrè adductus sum in tantâ vbertate scriptionum de eo ar-
gumento. Nam de B. Antonio, tam Græco, quàm jam olim Ro-
mano stylo diligenter traditum esse scribit in Paulo Thebeo S. Hie-
ronymus. Græcè res gestas magni hujus viri complexus est, &
ipse vir omnino magnus S. Athanasius. Novatores enim, qui, referente ac refellen-
te Bellarmino (a), & post ipsum aliis, eam lucubrationem magno Athanasio abro-
gant, fabulantur; sed non præter morem. Quis enim Athanasio abrogatam velit
scriptionem, quam ei S. Gregorius Nazianzenus (b), & S. Ephrem (c), ac Socra-
tes (d), atque Ruffinus (e), ac Damascenus (f), passimque alii veteres adscripsere?
Volumen egregium (& meritò) appellat S. Hieronymus. Præter S. Athanasium Græci
plerique de S. Antonio multa prodidere literis, ac nominatim in Lausiaca Palladius
ex relatione Chronii, qui cum B. Antonio egerat, & ei, quòd Græcè nesciret. inter-
pres aliquando fuerat. Item S. Ephrem, Theodoretus, Sozomenus, Socrates, & pas-
sim historici contextentes illius ævi historiam. Latinè multa ad S. Antonii vitam at-
tinentia prodidit D. Hieronymus, præsertim in Paulo, & Hilarione, nec non Ruffi-
nus in vitâ Patrum, ac in Ecclesiasticâ historiâ, & Latinis scriptoribus haud inju-
riâ annumerandus, tametsi genere Scythâ, & Bizantii institutus S. Ioannes Cas-
sianus. E posterioribus omnino multi Acta B. Antonii conscripsere, sed præter cæ-
teros Petrus Maffei, Annibal Canalis, Petrus Ribadineyra, Alphonsus Villegas,
& solitâ accuratone Bolandus. Nos, vi amicâ adaçti, hunc Vitæ S. Antonii Bre-
viculum ad eorum diffusiora scripta adjungimus: in quo haud prorsus actum age-
mus; quia nonnullis lucem aliquam inferemus; & annos gestorum B. Antonii ad
Christi annos quantum licuerit, accommodabimus. Et ut cessura sit quoad alios
opera, quoad S. Athanasium, qui omnibus in hoc stadio præcurrit, dicam cum
Gregorio Nysseno (g) vna aut altera vocola immutata (rogo omnes quicumque le-
cturi sunt, ut me audaciæ & insipientiæ non condemnent, quòd cum vir disertus, &
in rebus ad divinam Philosophiam spectantibus magni nominis, & in omni dicen-
di genere admodum exercitatus, & in hac ipsâ materiâ præclare versatus, oratio-
nem reliquerit, ego in eandem arenam descenderim, junctis boum aut asinorum
paribus, quibus contendam cum equis vistoriæ coronâ redimitis. Semper enim
cum grandioribus visuntur nonnulla humiliora. Nam onerariam navem, quæque
millenis mercibus referta à ventis hinc inde impellitur, sequitur exigua quedam
cymbula, idem secans æquor: virisque Athletico more, & ritu depugnantibus,
eâdem lege digladiantur etiam pueri. Hæc igitur nostra sit petitio.

Vniversa S. Antonii commoratio in hac carne, ad annos quinque supra cen-
tum producta est, ut S. Athanasius in extrema ejus ad suos allocutione, & S. Hiero-
nymus

a] *L. de Monach.*
cap. 25.

b] *Orat. 21.*

c] *Serm. in illud*
Attende tibi.

d] *L. 1. c. 17. & L. 4.*
cap. 18.

e] *L. 2. vit. PP. c.*
30 & 1. hist. c. 8.

f] *Orat. 1. de imag.*

g] *Orat. contra va-*
surat.

nymus in Chronico testantur.

a] *L. 2. cap. 28.*

b] *L. 8. c. 4.*

c] *Nam. 8. vitæ*

d] *Ad c. Synodi
Flor. Sect. 7.*

e] *Orat. de Episc.*

f] *Anno Christi
250.*

g] *Anno Christi
250.*

Patria illi fuit pagus propè Heracleam, apud Arcades Ægyptiis finitimos, sive ut alii habent ex Sozomeno, in pago (a) Nomi (id est præfecturæ) Heracleotæ. Quod Græca habeant Komi, dicaturque à Sozomeno B. Antonius oriundus fuisse à Koma, increbuit vulgo ea sententia, Patriam S. Antonii dictam esse proprio nomine *Comam*. Et ita Latinus Interpres Christophorsonus expressit Sozomenum. Id quod etiam habet Græcè Nichephorus (b). Melius Epiphanius Scholasticus Tripartitæ interpres, vocem Koma expressit per Vicum sive pagum, cujusmodi revera erat S. Antonii natale solum. S. Athanasius *Villam* appellat (c). Itaque per Interpretum incogitantiam, cui Nicephorus (qui Gennadio (d), sive Scholario, sive Protosincello teste, non tanti est) decipulam apposuit, vox appellativa in proprium urbis nomen transit, ut rectè Maffei Orteliisque conjecerunt. Felix vicus, amplissimis quibusvis Civitatibus, pro ibi edito tam sancto germine, antefendus. Nec, si parvus est locus, decedit inde quicquam S. Antonio, sicut qui urbibus eximii sunt editi, nisi natalis soli majestatem virtutibus condecorant, non idcirco sunt eximii, juxta (e) Nazianzenum, qui illud præclare, ut omnia, de jactante urbem suam splendidam: Et quis vnquam obsecro urbanus asinus majoris fieri voluit, quàm rure degens quispiam? Nimirum asinus est asinus, etiam si in vrbe habitet. Nec viceversa degenerat equus generosus in asinum, etiam si in pago aut mapali sit editus.

In villa igitur humilique pago, ne de nomine quidem noto, in minima milium Ægypti (f), magnus Antonius Ægypti, & orbis decus natus est, anno Christi 250. Imperii Decii primo. Nam quod Decii initia anno Christi 254. consignantur à quibusdam, vitio Codicum depravatorum Eusebiani Chronici, potius quàm per indiligentiam, accurati coeteroqui & navi scriptores fecerunt. Et quia parvus error in principio, grandescit progrediendo, ob hanc vitiosam initiorum S. Antonii consignationem, tota ejusdem Sancti Chronographia apud eos, luxatur.

Parentes S. Antonii & genere, & (quod potius est) moribus probatis, ac Christianæ fidei professione nobiles erant, ut liquet, quod mox à parentum obitu, Antonius præter agros, & possessiones, quas distraxit, ad redimendam vexationem trecentas vberes aruras, vicinis, id est propinquis, ac necessitudine cum contingentibus, egressum è communi vita alioqui interturbaturis, largitus est, liberalitate commendabiliore quam Thaletis, & Anthistenis, ac hujusmodi aliorum gloriæ animalium, qui à divitiarum contemptione celebrantur. Erat *arura* terræ spatium, ad centum diffusum cubitos. Mendose aliqui arbitrati sunt palmetum fuisse trecentis consitum palmis, quod à parentibus S. Antonio obtigisset. Nec magis aptè alii pro *aruris*, *campis* dixere. Probator lectio habet quod dixi, & ex ea liquet de parentum S. Antonii opulentia. Supellex item eisdem erat & lauta & copiosa, è qua distracta non modicam pecuniæ summam confecit Antonius. Erant itaque ei parentes, & juxta Deum, & juxta seculum locupletes.

Dignissimi sunt tam nexi cum sancta prole conjuges, ut quod de eis extra illa, quæ S. Athanasius attigit, aliunde suppetit, quamvis à S. Athanasio, ut alia de S. Antonio non pauca, præteritum, non reticiatur. Hujus itaque piæ Synoridis nomina *Berbacem* ac *Guitam* fuisse refert Aymar Falco, qui quoad patrem habet repugnantem neminem, quoad matrem astipulatores habet complures. Nam Intemelienfes Guitam S. Antonii matrem agnoscunt, & civem suam fuisse, traditum per antiquâ famâ à majoribus per manus acceptâ profitentur. Excursiunculam permodicam, educendi Intemelienfium opibus, Illustrissimo eorum Antistiti Laurentio Gavoto viro virtutum omnium, ut spero, probandam, lectorem (tametsi in non spissa lucubratione) deprecari cogor, ut unde satam S. Antonii matrem fama ferat, intelligatur. Est Intemelium in Liguriæ hodiernæ extremo limbo civitas, aliis *Albintemelium* dicta. Sed Strabo reciso prænominis *Intemelium* vocat, & urbem ingen-

sem fuisse testatur. Tullius, & civitatem appellat, & Domitii nobilis isthuc viri meminit, quem ait fuisse hospitem Caesaris. Tacitus & Agricola bello Britannico clarissimi Ducis matrem, inibi degentem memorat, & aliam præclaram exemplo matronam vocis egregiae constantiâ in filio non prodendo illustrem. Prodiisse item ex Intemelienſi agro Aulum Helvium Pertinacem, laudatissimum pro Ethnico Imperatorem, Augustinus Iustinianus Praesul Nebienſis contendit.

Ac ut Christiana potius decora attingam, natus inibi Deo & aternitati est S. Secundus inter Legionis Thebeæ Duces, militari gloriâ & Christianâ fortitudine sanguine in Fidei causâ fuso testatâ perillustis. Vixisse ibidem Intemelii SS. Nazarium & Celsum pullos Cemeliâ, tradunt antiqua horum Sanctorum Acta à Metaphraste representata, sed flagitio aut supinitate Librarii adeo sunt deformata, ut omnia alia habere videantur, & plerisque omnibus qui inde profecerunt, præstiterint impingendi causam, quam juvat summovere. Non obfirmabor tamen in sensu meo, si dedocear errorem & malus conjector revincar. Praefatur ergo Actorum scriptor, multa meliæ pro Christo passum S. Nazarium, addit inde denique extorem factum cum Celso puero trienni, quem ei pia mater Meliæ ad Christum traducta erudiendum crediderat. Hinc ergo (ait de Meliæ Author Actorum) abiit Nazarius in vicinam Temerum cum Celso puero. Mendose. Vbi enim Meliæ, ubi Temerum? Sed Meliæ quidem parum negotii facessit. Excidit enim prima syllaba, & legendum Cemeliæ. Potuit autem ea prima syllaba excidere vel per incuriam Librarii, vel ex usu Græcorum, quorum idiomate horum Sanctorum Acta, quæ Metaphrastes representavit, sunt exarata. Nam familiare est Græcis primas syllabas vel literas detruncare latinarum vocum, quas Græciâ donarunt, ut subjectis variis exemplis illustrat Gretserus; dicunt (a) enim Spition pro hospitium, Spania pro Hispania, Cubita pro accubita. Sic ergo Meliæ, latinum nomen Cemeliæ exprimentes, ea aphæresi capite minutam dederunt. Id quod fortassis circa Intemelium, quod item primâ syllabâ recisâ efferunt, locum habet: etiamsi quoad hanc aliam vocem, alia truncationis ratio mox insinuanda possit occurrere. Acta igitur Græca S. Nazarii, Meliæ dixerunt Cemeliæ, quæ vrbs erat omnibus signata Geographis in Italia, & Galliæ collimitio: ut propterea aliquando Italiae tribuatur, ut in Actis SS. Vincentii & Orontii civium Cemeliensium videre est; nunc Galliæ, ut in Actis S. Pontii Philipporum A. A. in fide Magistri ac Cemeliensis Martyris habetur. De hac clara quondam vrbe, nunc (ut cum Seneca dicam (b)) mortua vixque ex paucis rudibus in Niciensi suburbano residuis nota, dico plenè in Valeriani Cemeliensis Episcopi defensione. Natum Cemeliæ dum staret S. Celsus, extra controversiam est, ac proinde fidem Christi ibi prædicavit S. Nazarius, donec frendente per suos emissarios Satanâ solum vertere est adactus. Itaque Meliæ tenemus, levi oblatione, dictam pro Cemeliæ. Vbi verò Temerum, quod excessit pulsus Meliæ S. Nazarius? Hærens ad eam vocem imperitus librarius, cum vrbs ejus nominis alia non occurreret, suspicatus est legendum, Treverim, eoque cum trienni infante Celso pulsum Meliæ S. Nazarium concessisse, chartis illivit. Sed advertendum fuerat, Actorum S. Nazarii scriptorem, apud quem lusciosus Librarius legît Temerum, addere, abiisse S. Nazarium in vicinam Meliæ Temerum cum Celso puero trienni. Quomodo verò Treveris vicina Cemeliæ, totius interjectu Galliæ, & Austrasiæ, ac partis Germaniæ, ab ora Cemeliensî abjecta, à mari autem sejunctissima? In quod tamen digressum Meliæ S. Nazarium, ab ei infensis alibi quoque fidei hostibus conjectum, divinoque præsidio ereptum emersisse, habent Acta, prædicationi ejus Intemelii, ac per reliquam Liguriam, & continentem Insubriam attestantia; cum laborum ejus Treviris pro Christo susceptorum ne vestigium quidem sit reperire. Sudat Broverus rerum Trevirensium Scriptor accuratissimus, ut inveniat quomodo famæ protitæ de S. Nazarii Treverim appulsu velificetur, & præter Adonem, quem frustra allegat, cum nihil planè in hanc rem habeat, obscura duo recentiorum exiguae ac-

a] L. 3. de funere
Christ. c. 3.

b] Epist. 9. l. cap. 1.

curationis Scriptorum ex actis depravatis implanatorum testimonia adducit, ac denique vulgatum S. Ambrosii nomine sermonem, qui planè abjudicandus est S. Ambrosio, cum sit cento ex variis Eusebii Gallicani lectis hinc inde plagulis ad SS. Nazarium & Celsum accommodatis contextus, in quo item nihil est quod Trevirensi S. Nazarii Apostolatui faveat, nisi quod vir sanctus varias omnino regiones peragrasse dicitur, quod de tam multis Italiæ oris ab eo Roma jam extorri peragris facile accipitur. Itaque chaos magnum Treverim inter ac Cemeliam intercedens, maris item à Trevirensi vrbe abjunctio & nullibi Treviris impressa operum S. Nazarii vestigia non difficile docilibus ingeniis persuadebunt vicinam Cemeliæ Civitatem ad maris littus positam, in quâ ut in reliquâ Liguriâ S. Nazarius prædicaverit, esse Intemelium vix duodeviginti miliaribus Cemelio abjunctum in littore Ligustici maris, haud procul à fida Monœci statione Maroni laudata. Quomodo autem *Intemelium* degenerarit in *Temerum* non est conjectatu difficile. Syllaba namque in præfixa reliquæ voci, vel recisa ex usu Græcanico, de quo supra, vel male avulsa & in vim præpositionis accepta, imposuit Librario ut censeret S. Nazarium in Temelium concessisse; alio autem in eam vocem errore per lusciositatem adjuncto, *Temerum* legit, ubi *Temelium* fuerat legendum. Et quia *Temerum* nullibi comparebat, aberrationem idem, vel alius diffudit Treverim vsque; tanti est vel leviter à rectâ viâ semel deflexisse. Itaque ut locus Actorum S. Nazarii adeò luxatus sanetur, & omnia quadrent, legendum contendo, *Hinc (Cemeliâ) abiit Nazarius in vicinam Temelium*, vel potius juxta Grammaticos canones, abiit *Intemelium*, vicinam civitatem. Iam dixi, dedoctus errorem non obfirmabor; sed puto solidè evictum intentum.

Hicce ornamentis sacris Intemeliensis civitatis, Guitam S. Antonii matrem, adjungit constans & antiqua Indigenarum traditio, cujus maximum semper debet esse momentum. Et quamvis procul ab Ægypto, ubi S. Antonius natus est, constet abesse Intemelium, tamen sicut ex Asia maritima olim frequens erat Lugdunum & Viennam commutatio beneficio navigationis, ut apud Eusebium legimus; ita nihil est quod vetet affirmare: Intemeliâ vrbe maritimâ in Ægyptum, nullis tunc mari infesto barbaris, sed latè dominantibus utrobique Romanis, commeasse mulierem, sive jam conjugem à viro in solum suum deductam, sive aliâ ratione illuc transgressam, ut habet tam constans apud Intemelienses de Guita S. Antonii matre cive sua traditio, cui suffragatam legi Antonianorum Patrum vocem vnanimem in Generali conventu ad S. Antonium habito, anno 1285. Nam eo diplomate, quo Vrbi Intemeliensi vniuersæ participationem meritorum Ordinis Antoniani concedunt, causam concedendi allegant, *Quod nobilis & gloriosa Guita, mater Divi Patroni nostri Antonii, ut Scriptura historiarum testantur, ex stirpe nobili civitatis Vintimiliensis suam traxit originem*. Et inde factum, ut hodieque in solemnibus sacrorum B. Antonii Lipsanorum circumgestatione, quæ sacro Ascendentis Christi die peragitur, succollantibus primariis totius Provinciæ Dynastis ad vectationem piæ sarcinæ publicè ex nomine inclamatis, post Ducem Mediolanensem cujus magna olim fuerunt in eam sacram ædem merita, primus locus Vintimiliensi Comiti deferatur, quamvis ea dignitas in persona & stirpe singulari pridem exoleverit. Similiter apud Arelatenses qui de S. Antonii repositis apud se reliquiis triumphum quotannis agunt, primæ partes tribuuntur civi Vintimiliensi, si quis fortè affuerit (& sæpè adsunt per occasionem navigationis Intemelio Arelatem vsque frequentis) nemine ei honorariæ prærogativæ obstrepente, ob inolitam ibi quoque memoriam, quod Guita S. Antonii mater, natale solum sortita sit Intemelii: quod suggererunt testes locupletes Ioannes, Hieronymus, Laurentius, & Antonius Porrus cives Intemelienses. Non plura de S. Antonii Parentibus.

Vnica his parentibus proles mascula fuit Antonius, & vnica filia, quam annis circiter duodeviginti post editum Antonium susceperunt. Educarunt vtramque prolem

prolem insigni cura, sed Antonium maximè: quod is per ætatem aptior esset qui Christianis monitis & coelestibus institutionibus imbueretur. Neque enim pii parentes de dulcissimo filio Ægyptiacis disciplinis informando fuere solliciti, sed vna cum lacte coelestem illi sapientiam à Christo transfusam studiosè instillarunt: ac ne inquinaretur corruptissimæ regionis moribus, domesticæ commorationi, quæ Iacobi quondam innocentiam fovit, adeo Antonium insuefecerunt, ut præter parentes, vix alium cognosceret, & aliorum locorum propè omnium, quàm paternorum larium ignarus videretur. Ecclesiam in parentum comitatu frequentabat etiamnum puerulus: nec iis lusibus & oblectamentis quibus ea ætatula capi solet, distinebatur, sed quasi jam tunc tyrocinium poneret asperrimæ vitæ, quàm procedente ætate exacturus erat, supra pueritiam abstinens & jocorum & cupidiarum, asceticæ perfectioni, quàm grandior consecraturus erat, formante, & gradatim ad summa quæque eum aptante Dei Spiritu, proludebat. Tenuit ea vivendi ratio, sub priorum parentum cura, annos circiter Viginti, quibus exactis fato concedentes pii conjuges, non admodum ætate provecti (quippe quibus haud ita multo ante filiola, partus alter ac postremus obvenerat) orphanum Antonium, & amplam facultatum hæredem ac dominum reliquerunt.

Vix à parentum obitu sex menses effluxerant, cum Antonius, (a) qui domus & parvulæ sororis curam admodum honestè gerebat, adiens de more Ecclesiam, subeuntibus animum cogitationibus (fruges hæ erant seminii à piis parentibus in ejus pectore jam olim facti) de primorum Christianorum perfectione, & abjectione pretii agrorum divenditorum ad pedes Apostolorum, præter solitum morem, pulsatus, ubi pedem intulit in ædem sacram, accepit quod sanctis illis cogitationibus bellè admodum responderet: Nam insonuit ejus auribus, quod tunc legebatur ex Evangelio, de Christi sic divitem affantis sermonibus: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia tua quaecunque habes, & da pauperibus: & veni, & sequere me, & habebis thesaurum in caelo.* Non obsurdit ad has divinas voces Antonius; nec de more auditorum, quæ in commune dicta audiunt, ad alios transferentium (ut Philo (b) idcirco in singulari factam legum divinarum expressionem considerans annotavit) alteri potius, quàm sibi, dictum censuit quod audierat; sed revolvens injectas paulòjantè de Christianâ perfectione cogitationes, tanquam sibi vni ea scriptura esset recitata, & literas abs se de coelo transmissas accepisset (sic enim D. Chrysostomus (c) divinas scripturas, quæ publicè leguntur, appellat) ad se dominicum traxit consilium. Imperium vocat S. Athanasius (d); eo loquendi usu, quo viri pii divina consilia habent pro jussis: quod excusavit David (e) justarum de Semei poenarum sumptionem deprecans, apud Abisai, aliosque pro eo ad vlciscendum accinctos: aut pro eo usu, quo preces magnorum, qui sunt in terrâ, Plinio (f) iudice, ex Platone, quem adducit, necessitatem iniiciunt, & præcepti adigentis vim redolent, juxta illud Mimi, *Cogit rogando qui rogat potentior.* Similiter enim, quamvis divinum consilium non sit nisi consilium, nec urgeat ad operandum vi morali injectâ, sicut imperium, tamen, quia divinam vocem continet, à piis docilibusque animis, non secus ac imperium, accipitur. Et ita planè Antonius consilia ex Evangelicâ lectione auditâ accepit. Dignum exemplum quod Babylas Mimus, ut est apud Moschum (g), in concipiendâ illico ad voces Evangelicas poenitentiam æmularetur.

Confestim itaque regressus domum Antonius de Christi consilio prædia & agros, quibus potiebatur, partim distraxit, partim vicinis, hoc est, qui eum ex propinquo attingebant, ne quam sibi aut sorori molestiam facerent, ultro est elargitus, quod de trecentis aruris feracissimis & optimis disertè dixit S. Athanasius. Omnium verò divenditorum pretium, quod valde copiosum fuit, in usus pauperum impendit, paucis dumtaxat sepositis, cum ad usum sororis, quæ sexu, & ætate infirmior erat, tum ad tenuem quoque sui ipsius sustentationem. At non ita multò post, cum Ecclesiam ingressus illud ex Evangelicâ lectione accepisset, *Nolite cogitare*

a] Anno Christi
375.

b] L. de decal.

c] Hom. 3. in 2. ad
Thessalon.

d] Num. 4. vita.

e] 2. Reg. 16.

f] L. 9. epist.

g] Cap. 32.

h] Matth. 6.

a] *Secl. III. L. 11.*

de crastino. Et hoc quoque sibi dictum ratus, domo excedere, & quod sibi reliquum fecerat, erogare in egenos, absque procrastinatione, decrevit, & opere perfecit. Diceret eum ab Evangelio festino predatore esse expoliatum, ut ille apud Palladium (a) Bisarion; rogatus equis eum nudasset, de prolato Evangeliorum Codice dixit, hunc suum fuisse predonem, ab eo se esse spoliatum: quo item denique se exiit, quia assidue (inquit) mihi occidit, *Vade, vende quae habes.*

Sic exoneratus externis bonis, quantum ad ipsum attinebat, B. Antonius, sororem tamen non abiecit; sed eam sacris Virginibus in Parthenone educandam commisit, ut ad earum nutrire exemplum; recensque testa odorem pietatis ita imbueret, ut vitam universam retineret. In Parthenone locatam à B. Antonio sororem dixi, quia ut habet Græcus S. Athanasii contextus, quem Evagrius interpres minus commodè expressit, cum dixit: *Neque se versari passus est domi, sed sorore fidelibus ac notis Virginibus commendata, ut ad earum nutrire exemplum.*

b] *Invit. num. 72.*c] *Hom. 8. in Matt.*

Hæc in re sancti viri soror secunda planè est cæterarum exemplum; ac eò usque profecit, ut jam vetulam invitatu Monachorum illuc regressus S. Antonius, aliarum sanctarum Virginum Magistrum, magnam suam voluptatem repererit (b). Hallucinati verò sunt, qui sacros Parthenones sequioris ævi inventum esse dixerunt: cum etiam ante S. Antonii ætatem, S. Basilissa Virgo & conjux, mille Monialium Parthenoni præfuerit. Et sub hæc S. Antonii tempora discipulus ejus S. Pachomius sorori suæ aliisque Virginibus Parthenonem statuisse legatur. Nec esse à palæstrâ monasticâ alienum foemineum sexum, S. Chrysostomus (c) de Ægypti Parthenonibus differens observavit. Sorore idoneis tutricibus commendatâ, externisque bonorum vinculis sanctè disruptis, liber Antonius ac expeditus ad viam mandatorum Dei alacriter decurrendam exiit, coepta consummaturus feliciter, & jactis superstruendæ perfectionis fundamentis, appositurus colophonem.

d] *Epist. 2. ad Severum.*

Persuasus erat cum B. Paulino S. Antonius iis, quæ ad eum insonuerunt, Christi verbis, *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia tua, & da pauperibus, principia dumtaxat, non finem perfectionis Evangelicæ, insinuari: consummationem autem contineri* verbis illis continenter subjunctis, *Veni, sequere me.* Itaque, externarum rerum quarumcunque, S. Antonius sarcina levatus eadem cogitasse eademque locutus esse videri potest, quæ inter expendendum illa ipsa Christi verba, quibus ad Christianæ sanctitatis apicem excitatus est, dixit postea S. Paulinus (d). *Facile nobis bona vel opera apposita, pallium remittentibus exciderunt, & quæ nobiscum non intuleramus in hunc mundum, nec poteramus auferre nobiscum quasi mutuata reddidimus; nec ut cutem à carne distraximus, sed ut vestem à corpore deposuimus. Nunc opus est, ut quæ verè nostra sunt, dependamus Deo, hoc est, cor & animam, & corpora nostra exhibeamus in hostiam sanctam (ut scriptum est) Domino, nosque ipsos edificantes ei templum sanctum in ipso lapide angulari, qui nobis sanctificationis nostræ formulam in semetipso dedit, & ait, Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Quæ igitur nobis gratia, si in alieno tantum fideles fuerimus, nisi de proprio serviamus? Id est, de libero voluntatis arbitrio, ex toto corde nostro, ex totis anima nostra (ut scriptum est) viribus diligentes Deum? In quem nos affectum lacessit Propheta, qui dicit, Voluntarie sacrificabo tibi. Hoc enim acceptum & placitum est coram Deo, ut bonum nostrum sit voluntarium, quatenus recipiamus quæ nostra sunt, paradisi scilicet donum, & vitam æternam, in quibus creati sumus; quam si ab hujus terræ, in quam damnatione devenimus, possessione purgati receperimus, tunc verè, ut ab exilio in patriam restitui, vel à peregrinatione longinquâ in genitalem domum reduces, poterimus dicere, Portio nostra Deus in terra viventium. Quamobrem temporalium, quæ in hoc sæculo habentur bonorum relictio, sive distractio, non decursus stadii, sed ingressus, nec ut meta, sed janua est. Non enim Athleta tum vincit, cum exiit, qui ideo nudatur ut incipiat dimicare, cum legitime certaverit coronandus. Et natator amnem interpositum superaturus exiit: nec tamen hoc tanto apparatu, quo se dispoliaverit, transnabit, nisi totius corporis nisu & omnium citâ mobilitate membrorum, & propulsu pedum, & remigio brachiorum, & lateris illapsu, torrentis impetum scindat, & laborem natationis exhaustiat. Sic secum, ad eam Christi*

Christi adhortationem ritè abs se libratam S. Paulinus, cui præiverat, non dissimilia apud se commentatus S. Antonius.

Quod autem per illud tempus admodum infrequentia essent in Ægypto monasteria, vel tot turbinibus per Decium aliosque anteriores & posteriores Christianæ fidei persecutores excitatis everfa necdum essent instaurata; ex usu erat (vt post S. Athanasium optimè admonuit Cassianus ^(a) origines vitæ monasticæ ac cœnobiticæ exponens ex personâ Abbatis Piammonis) ex usu, inquam, erat, vt qui Evangelicæ perfectionis studio tenerentur, haud procul quisque ab vrbe suâ aut pago ruri degerent, semotique à tumultu iisque moribus, quos magnis vrbibus, non secus ac cymbulas magnis navibus, comitari, aiebat S. Basilus ^(b), ibi exercerentur. Vnde monazones & monachi sunt appellati iuxta Cassianum ^(c). Qui verò eremum penitiorem adiisset, nullus ad eam diem innotuerat. Pauli quippe Thebæi vita abscondita cum Christo in Deo, omnes latebat mortales. Itaque Antonius, bonum senem, qui à primâ ætate haud procul à communi pago degens in sanctâ simplicitate ac secessione à curis sæculi Deo militabat, imitandum sibi primò sumpsit, tum alios consimilis instituti pios viros, sicubi inaudisset aliquos esse, frequentabat religiosâ sedulitate, libans ex singulis, velut apes ex lectis floribus, quod apud vnumquemque singulari gratiæ munere illustrius deprehendisset; id quod suos postea, Cassiano ^(d) teste, docuit, negans vnâ pro omnibus virtutibus sat esse debere ideam, cum Spiritus sanctus munera sua apud varios eminere voluerit, nec in vnum solum omnia eximia congefferit. Ac ne per occasionem sustentandi corporis, corrogare à cognatis & notis stipem, vel vltro oblatam admittere cogeretur; sicque priscarum necessitudinum nomina in ejus pectore vivâ perstarent; agendi cum Deo partes intercidebat opere manuum; quo & tenuissimum sibi victum, & pauperibus pauper ipse solatia providebat; exercens tantò antè, quod postea graviter infixit, de opere manuum sanis non prætermittendo: ut differit in ejus personâ ^(e) Cassianus. Tenuit hunc vitæ cursum Antonius, per annos circiter quindecim.

Extimuit juvenis Antonii tantum fervorem Satanas. Itaque eum, si quâ aditus pateret, avocaturus à tam piis coeptis, cogitationibus tanquam turbinibus, flustrum ejus, & tranquillitatem hætenus imperturbatam concussit: sed maximè foedis adolescentem aggressus est pellaciis, refricans illecebrosa visa, quæ olim innoxius hauserat, & totum corpus iis incendens ardoribus, vt conflagrare videretur. Quas veteratoris nequissimi nocendi artes, objectu vmbonis divinorum judiciorum, & assiduâ Dei ad opitulandum interpellatione, repellebat; tantâ semper felicitate, vt pertæsus certaminis Satan prior manus daret, & Antonio specie puelli nigri, & horridi obversans, nec munus suum vrgendi ad fornicationem juvenes, celans; hastam abs se abijci, herbamque porrigi profiteretur, quantumvis plurimos ad eam diem pellaciis suis atque mellitis amaritudinibus malè sopitos, confecisset. Quod Antonius sapienter, ad Dei auxiliantis gloriam, non ad suam constantiam retulit; ne quam carne coërcitâ victoriam pararat, spiritu per superbiam elato, malè cautus amitteret, ac virgo corpore perseverans, anima devirginaretur, quod per superbiam fieri, Proban admonēbat S. Fulgentius ^(f). Satis verò gnarus Antonius, Satanam non rarò simulatâ pace securos perdere, irrequietus sibi hostis; per jejunia, somni que ac cibi parcitatem, chameunias, cilicia, & omne genus imbonitatis, corpus suum castigavit assiduè redegitque in servitutem: animam interim divinarum lectionum & dulci orationis pabulo largè opiparèque reficiens.

Perindè autem ac si in tyrocinio duntaxat pietatis ad eam diem hæsisset, annos jam natus quinque supra triginta, majora cogitans, relictâ sede, quam ad eam diem incoluerat, secessit ad aliquantulum inde sejuncta sepulchra: in quorum vno ab homine noto, qui ei subinde tenuem victum suppeditaturus esset, includi voluit. Non primus sepulchro vivum se immisit S. Antonius: jam olim Democritum solitudinis studio inhabitasse sepulchrum, habet Laërtius; & Lucianus in Philopseude.

a] Collat. 18. c. 5.

b] Orat. in Gord.

c] Cap. illo 5. c. 6.

d] Lib. 5. de instit. renunc. c. 7.

e] Collat. 24. c. 11. c. 12.

f] Epist. 3. cap. 18.

Julius Sabinus aliquot præliis victus abdidit se in sepulchro per annos novem. Et quia quod uni est occasio virtutis, alteri nequitiae est instrumentum:

Abscondunt spurcas & monumenta Lupas, aiebat Poëta; unde & *Bustuaris* nominat (a). Iura huiusmodi commoratione in sepulchro interdientia excutit Kirchmannus (b) in opere de funer. Rom. Mittamus hæc ominosa nomina. Inter pietati impensius addictos, & (ut græci appellant) Philosophos Dei, seculum deserentis erat hæc secessio in sepulchra, olim non infrequens. Sic enim S. Athanasius (d) tempus non modicum in sepulchro hæsit. Et S. Synclerica (cujus vitam idem S. Athanasius, ad informationem alterius sexus conscripsit) mortuis parentibus ut secederet à seculo, sepulchro non procul ab urbe remoto se intulit, & recisâ comâ, tunc primùm *Solemni nomine*, dicta est *Virgo* ut ait S. Athanasius (e). In S. Simeonis prisci historiâ scribit Theodoretus (f), repertum senem in sepulchro effosso inhabitantem, juxta socii pridem defuncti sepulchrum. Equè Petrum Galatam in sepulchro degentem ad Antiochiam, describit idem Theodoretus (g) ut & Zenonem (h). De Alexandra fugiente proci insanos amores, idem narrat in Lausiaca Palladius (i); itemque de adolescente compuncto, idem habet ex Abbatis Ioannis narratione (k).

Alia exempla passim occurrunt. Et est aptissima, homini plenam à seculo secessionem cogitanti, inhabitatio sepulchri; ut intelligat se jam mundo mortuum ac sepultum esse: in quam rem piè differit cum Giselberto incluso Petrus Cluniacensis (l). Hæc ergo mente sepulchrum subivit majora moliens S. Antonius.

Non ferens autem tanros ejus animos adversarius, adeò atrociter in eum sæviit, ut adveniens Nutritius, jacentem humi semimortuum, fractis foribus, repererit absque sensu & voce: humerisque impositum, in sedem priorem reportaverit: ubi præ vulnerum horrore, triste spectaculum civibus circum eum addensatis præbuit; donec sibi aliquantisper redditus, solutis in soporem cæteris, à Nutritio ardentissimis votis expetiit ac exoravit, ut, unde eum extulerat, clam omnibus reportaret. Ibi cum per recentes plagas stare non posset, jacens hostem laceffebat, & ad graviora damna (si per Deum liceret) inferenda provocabat; nihil territus immanibus spectris, cum hiantis undecunque habitaculi, tum irruentium inconditis clamoribus sibilisque ferarum atque serpentum, multiplicis & horrendissimæ formæ, quâ specie ad terrendum Christi pugilem, se objecit Satan. Non est quod quis eam communis hominum hostis in bestiarum formas dejectionem miretur, vel S. Antonio singularem putet. Frequens id esse Satanæ maleficium docemur ex Actis Sanctorum. Quod enim corruerit proditor Angelus, & in bestiales sensus atq; affectus, cum ipse suo modo degeneraverit, tum mortalibus ut similiter exerrent, author fiat, amat sub huiusmodi schemate apparere; nunc multiplicis bestię, ut in proposito S. Antonii exemplo, & in consimili S. Hilarionis descripto à S. Hieronymo, ac in alio de S. Guthlaco Anachoretâ, ut in ejus Actis prodit Guilielmus Ramesius; nec dissimilia in S. Sabæ Abbatis, & S. Romualdi, ac S. Guilielmi Aquitanorum Ducis, aliorumque Sanctorum rebus gestis habentur: aliàs verò formam induit unius singularis bestię, ad hominem implanandum & agendum in ruinam, quandoque grandis & immanis, ut ursi, vel tauri, bovisve cornupetæ, aut leonis, draconisve, aut equi efferati. Sic Palladius (m) dæmonem formâ draconis septuaginta cubitorum exhibitum prodidit. In formâ tauri immanis, visum bubulcis in fundo Barbiliano, scribit Ioannes Diaconus (n). Specie bovis cornupetæ apparuit S. Catharinæ Suecæ, filiæ S. Birgittæ. Visus est in formâ equi trucissimis oculis, ac horrente jubâ, in specu Anenbergicâ, de quâ ex Gregorio Agricolâ Munsterus (o). Etiam ad bestiolas, ut nobis noceret, dejecta est Satanæ superbia. Unde specie nigræ formicæ visus legitur in Actis S. Theodori Archimandritæ. Specie muscæ, in Actis S. Germani Parisiensis Episcopi à Fortunato conscriptis (p). Specie passeris S. Dominico visus est, ex Theodorico de Apoldiâ (q). Specie merulæ avis S. Benedicto, ut est apud S. Gregorium (r). Specie corvi S. Macario Alexandrino. Specie felis religioso homini, apud Ioannem

a] Lib. 1. Epigr. 35.

b] L. 3. Epist. 91.

c] L. 3. c. 22.

d] In Actis S. Synclerica c. 2.

[e]

[f]

g] Cap. 9.

h] Cap. 12.

i] Cap. 5.

k] Cap. 45.

l] Lib. 1. ep. 20.

m] Sect. 25.

n] L. 4. vita S. Greg. cap. 89.

o] L. 1. Cosmog. c. 89.

p] Cap. 27. & 52.

q] L. 2. vita. S. Dominici. c. 7.

r] Cap. 2. vita.

Ioannem Diaconum (a). Quæ & alia Georgius Stengelius (b) exscripto Petro Thyraeo (c) minutè annotavit. Tanti est Satanæ hominis implanatio, & à Deo abductio, ut nullam sibi (licet secundum naturam præcellenti spiritui) indecoram aut respuendam formam putet bestiae despiciatissimæ ac foeditissimæ. Omnis illi turpitudine niter dum modò hominem ex Dei odio, quo flagrat, incensissimo, deformer, & periculo exitioque obijciat: quod, cum in plerisque ei feliciter cedat, in S. Antonio fuit prorsus irritum. Nam omnes illæ tot ferarum truces formæ, & dirus auditus, mox ad impersonalem (ut loquuntur) certè visui inconspicuam, auditu solo perceptam, Christi pugilem suum solantis præsentiam & allocutionem evanuerunt.

Hæc perfunctus victoriâ Antonius, jam tricenariò major, sub Christi annum 185. auspicante imperium Diocletiano, cum à pio sene (de quo superiùs) ad secessionem in desertum invitato, repulsam passus esset; rem arduam & eatenus infrequentissimam aggressus, itineri non trito solus se dedit: cui ut remoram iniiceret omnis doli artifex, discum progredienti argenteum, mox etiam ingentem auri probati, nec imaginarii, sed veri, massam objecit, ut hominem eâ specie inescaret; & caducis affixum, ab æternis avocaret. At ille totus in Deum intentus fluxas opes despexit, & rapido cursu, perinde ac si atrox immineret incendium, ad montem usque perrexerit; ibique flumine transuadato, in deserto Castello, sede quondam monetae corruptorum, tunc autem serpentum (ut assolet,) domicilio, novus hospes habitavit: paucis buccellatis panibus, quales nunc sunt nauticae cocturae, & passim olim Thebæi ad annum incorruptos servabant, ac pauxillo aquæ instructus: quam annonam bis in anno, per tectum ex condicto submissam ita excipiebat, ut obstructo diligenter lapidibus Castelli aditu, foras ipse nunquam procederet, & nemo ad eum adiret, nec colloquia cum villo misceret. tantum nonnullis qui ad eum identidem ventitabant, ad ostium pernoctantibus, fragor ingens tumultusque, velut cum Antonio contendentium audiebatur, adeò horrificus inconditusque, ut omnes præ metu rigescerent; & ab Antonio questibus ejulantium flexo animandi essent ad communem hostem, crucis Christi objectu, intrepidè repellendum. Sic Antonius annos viginti solitariè transegit, atque ab hominum segregatus conspectibus perduravit.

Facto denique omninò multorum hominem (d) Dei videre gestientium concursu, evulsis penè per vim obicibus, è suis adytis erumpere, ac in conspectum se dare est adactus. Perculit omnes, illæsa, post tantam inedia, & conclusionem, luctasque cum hostibus ferocissimis, species corporis, nullo detrita pallore, nullo situ obrita: quam renidens in vultu animæ hilaritas, & foras promicans mentis jucunditas nullo temerata nubilo, cumulabat. Sermo verò sale conditus, & ad numinis obsequium omnes incendens, velut flamma innocua ex ejus ore manabat, insigni audientium fructu. Et confirmabat Deus sequentibus signis servi sui sermones. Cum enim inter cæteros ægri plerique, & arreptitii, variisque exerciti ærumnis concurrissent, mirificavit Dominus eorum liberatione & optatâ sospitatione sanctum suum. Quæ Christiani nominis per S. Antonium illustratio opportunè eo tempore accidit. Digrediente enim è vicenariis illis castelli semirutis latebris Antonio, sub annum Christi 305. quo Constantinus Magnus & Galerius Maximinus Cæsares sunt dicti. Cum Maximino Christianorum hosti insensissimo, Orientis ac Ægypti administratio obtigisset, immane quantum trux bestia sævierit in gentem sanctam, quantos neci dederit, quàmque diris modis multaverit. Multis omnino miraculorum S. Antonii fama, multis vulgatissima ejus sanctitas saluti fuit, ut in fide stabiles ac inconcussi flabris perstarent. Quin etiam multi odore sanctitatis ejus illecti, in ejus disciplinam dedere sese, in varia Monasteria B. Antonii ductu structa confluentes sub hæc tempora, ac præter cæteros S. Hilarion, tunc quindennis. Id enim est, quod in Hilarione Hieronymus ait, annos quindecim natum ab Antonio, quem plectus celebritate nominis adierat, post bimestrem commorationem digressum esse,

a] *L. vita S. Greg. cap 93.*

b] *In paran. de casu Luci. c. 12.*

c] *L. de locis infest. c. 19. num. 12.*

d] *Anno Christi 305.*

esse, pelliceo endythe, cum Monachum consecraret, ab illo donatum; testatus insuper, eximii viri decora assidue celebrasse Hilarionem, quem ait in Antonio, tantam Spiritus divini, vndeunque se prodentis exuberantiam, tantum vitae ordinem morumque gravitatem, & in oratione jugem frequentiam, zelum, alacritatem, vitamque planè labis puram observasse; nihil ut in eo homine notari posset minus acceptum; nisi quòd pati in eremo populos concurrentium, vni congruum esset Antonio; quippe viro forti victoriæ præmia accipienti, cæteris, quibus se annumerabat, velut tironibus, opportuniorem esse infrequentiam & latebras procul à tanto B. Antonii splendore captatas. Illustrissima sunt & omnis sapientiæ refertissima, quæ S. Athanasius à sancto viro ad informatos ab ipso Fratres disputata de quibuscumque religiosi hominis ornamentis, & necessariis in eo statu cautionibus, refert per multa capita (a), non absque allegatione eventuum illorum, quibus eruditus ipse proprio fuisset experimento, & usu admodum diuturno.

Sic incumbenti in suam & aliorum perfectionem B. Antonio, procul ab urbibus & mundi procellis, injecta est necessitas Alexandriam adeundi; quod ibi tempestas horrida in Christianum nomen defæviens, multorum constantiam exerceret. Ultra sexcentos sexaginta illustri tunc martyrio perfunctos numerant: ac nominatim S. Petrum Alexandrinum, totius sanctitatis delubrum, ac exempli planè singularis Antistitem. Aderat certantibus, nequicquam fremente impio Iudice, & omnes monachos secedere mandante, S. Antonius. Animabat sacros Christi pugiles, ad comprobendam constanti professione devotam Christo fidem; ostentabat repòsita victoribus præmia. Procedentem Iudicem ultro incurrens, suo provocabat aspectu, si litare & ipse suo corpore posset numini adjunctus sacris martyribus. Sed martyrium merum Dei donum est, & plerumque nec cogitantibus ingeritur, aliis pro eo satagentibus denegatur. Itaque tametsi non defuit martyrio vir sanctus, martyrium tamen eum defecit, & rebus Ecclesiæ compositis, non nisi animo & voluntate martyr ad quotidianum monasterii martyrium est regressus, tanto alacrior in corpore contundendo deinceps futurus, quanto per captatam martyrii perpersionem, ad vitæ hujus fluxæ contemptum, & ardens æternæ desiderium insueverat. Et Deus servi sui gloriam, novis subinde curationum signis illustriorem reddebat: quæ illi multiplicis fastidii sementis fuit, dum & assiduis concursibus adventantium, quæ sibi suisve salutem exposcentium, quæ coram tanta Dei opera conspiciere cupientium frequentatur; & à populari aura applaudentiumque celebritate timet inflationi spiritus, quæ tam multos improvidos infelicitissime evertit, non ferentes illos in speciem Zephyros, reipsâ decumanos, eò fortius subruentes, quòd mollius concutiunt, & blandius, ita ut, nisi caveatur, evertant.

Sic pertæsum antiquæ sedis Antonium cogitatio subiit ad superiorem Thebaidem (locum ut putabat scopo suo congruentem) migrandi; eò quòd ignotus omnibus quiete optatâ sibi videretur fruiturus. Iamque à fratribus instructus panibus, ad fluminis ripam concesserat, operiens, quâ transmitteretur, naviculam: cum voce de cœlo factâ monetur, consultius facturum, & ad captatam quietem opportuniùs, si in desertum interius, quod Saracenorum mercatorum tunc turma penetrabat, iisdem adjunctus migraret: quod & fecit, tridui aspero per avia loca itinere cum Saracenis progressus, donec perventum est ad montem per mille circiter passus sublimem, ad cujus radices aquæ exprimuntur potulentæ. Ibi à Saracenis comitate hominis captis divulsus, ne (absque eorum sensu adeò virtus etiam fera & agrestia pectora cicurat) sedem à Deo sibi constitutam agnoscens basit, loco, ut Palladius oculatus testis habet (d), valde terribili ac præcipiti; sed tamen in eâ situs horriditate non inamœno, ut hæc de eo S. Hieronymi verba præferunt. *Saxæus & sublimis mons per mille circiter passus, ad radices suas aquas exprimit: quarum alias arena ebibunt, alia ad inferiora delapsæ, paulatim rivum efficiunt, super quem ex utràque ripâ palma innumerabiles multum loco & amœnitatis, & commodi tribuunt.* Hic ipse est, qui in

S. Antonii

a] Bap. 5. 6. 7. 8. 9.

30.

b] Anno Christi

306.

c] Anno Christi

circiter 315.

d] Cap. 24. Laus.

S. Antonii vita plerumque dicitur *mons inferior & exterior*, præ alio interiore & altiore, de quo mox. Consedit in eo inferiore monte aliquandiu, procul à seculo Antonius, sed admodum vicinior Deo. Longum peneque supervacuum sit dicere, quibus divinis visis ibi collustratus; quam multas cum daemonibus in eum ferocissimè tumultuantibus pugnas passus; quam virtutum feracitatem in tesquis illis & tam avia secessione collegerit.

Neque tamen, quod optabat, planè solus diu degere eo loco potuit. Ex quo enim, siue sollicità fratrum, quos reliquerat, charitate, siue Saracenorum per illud desertum turmatim identidem commeantium relatione, innotuit ejus commoratio, à non paucis, ibi quoque, est frequentatus; ita ut venientium frequentiam (quod D. Hieronymus in Hilarione testatur,) fugere plerumque adigeretur B. Antonius, subiens in montem interiore, qui item *superior* dictus legitur; quo præ arduitate & horrore viæ, magnates conscendere non poterant; ideoque, ut B. Antonium ad se inde evocarent in montem inferiorem siue exteriorem, deprecatores descensus submittebant ad eum noxios catenatos, quibus præ miseratione non auderet eam gratiam negare. Ita autem cedebat calamitosorum precibus, ut fufis pro eis ad Iudices ac Duces postulatis, longiore morâ negatâ, mox regrederetur in suum (a) (ut vocabat) vivarium; extra quod, ut pisces extra aquam, per brevi esset moriendum. Locus erat in sublimi montis vertice, ad quem, quasi per cochleam, arduo valdè ascensu iter patebat. Ibi spelunca erat, sic enim vocatur in verbis Seniorum, cum de Eulogii & Elephantiaci ad B. Antonium accessu. Ea spelunca constabat duabus in vivo saxo excisis cellulis, addita tantum ostia habentibus; quarum cujusque mensura non plus per quadrum tenebat, quam homo dormiens extendi poterat. Quæ item mensura erat illius cellulæ juxta hortum atque pomarium in inferiori monte structæ, in quâ ejus stratum & quasi calens adhuc cubile, deosculatus postea tanto affectu est illuc, triennio à sancti viri obitu, peregrinatus S. Hilarion. Hic illius primus recessus, qui, ut præmissi, mons exterior ac inferior dictus est, cum ante B. Antonium avius esset, tritus ab hospitem frequentia haud ita multo post fuit.

a] Cap. 53. vita.

Itaque ne Fratres pro transmittendis ad eum panibus anxios deinceps fatigaret, ac ut adventantes solatiolo aliquo recrearet, ligonem sibi bipennem siue bisacutum, ac frumenti paucillum ad soli culturam, in parte montis laborem non frustraturâ poposcit; atque exinde annum sibi panem neminem gravaturus confecit: ac in parvo irriguoque terræ cespite, ad hospitem solatium, olitorium commeatum providit: vites item arbusculasque plantavit: piscinam ad irrigandum hortulum multo sudore est fabricatus. Paulò antè S. Antonii obitum (ut Isaac, triennio post eum coelo illatum, S. Hilarioni referebat) cum in hospitem refrigerium ac parvulam messem, feræ, quibus desertum scatebat (onagros fuisse ait in Hilarionis Actis Hieronymus) aquarum præsertim illic scaturientium illiciente desiderio, concurrentes, populabundæ irruissent; per unam earum apprehensam atque increpitam denunciavit omnibus in nomine Domini vir Dei, ut deinceps injuriâ abstinere; nec illuc aliquando infestæ, & præterquam ad aquas potandas regrederentur: quod exquisitè omnes servarunt. Hæc instructum annonâ Fratres multis ac magnis precibus vix flexerunt, ut olivas, ac legumen, & oleum, quæ post menses aliquot ministrabant, dignaretur admittere. Qui item ventitabant ad eum pii hospites, munuscula deferabant; quos, ne per repulsam moestos dimitteret, ita excipiebat, ut operis sui quippiam gratus reponeret. Nam in eum finem sportellas conficiebat, aut fiscellas texebat junco, vel canistros lentis plectebat viminibus: quem in Ægyptiorum postea coenobiis (Hieronymo (b) ad Rusticum teste) per celebrem usum B. Antonii exemplum invexit.

b] Epist. 4.

c] Anno Christi
circiter 320.

Abstractus est ab amicæ quietis sede, non ita multo post homo Dei; hoc illi passim nomen, etiam apud Iudæos ac Ethnicos, teste B. Athanasio. Virgentibus

enim Monachis, ut structa quondam alibi monasteria tandem aliquando reviseret, denique cessit rogantibus, & impositis camelo panibus & aqua potabili, quae in arenti via quaerenda non erat, dedit se itineri: in quo, deficiente aquae apparatu, omnibus horrore mortis à siti imminentis exterritis, ad orationem versus ebulliente ibi fonte omnes recreavit. Confecto denique itinere, magnam voluptate perfusus est conspectu servorum Dei, ac summae perfectionis, quam profitebantur: nec non ex sororis Virginis, quam parvulam tantò antè reliquerat, tunc vetulae & aliarum puellarum Parthenoni praefectae, eximiis in Christianam sanctitatem profectibus. Quae viro optimo, ac pleno Spiritu sancto & fide, copiosi gaudii in Domino fuit materia. Sed non ita multò post ad amicas sedes & designatam à Deo secessionem festinatò est regressus: ubi & sanctis monitis Fratres, qui complures exteriorem montem incolebant, sollicitè informavit, & exteros, qui curationum gratiam, praesertim arreptivorum liberandorum, ad eum frequentes commeabant, admiratione complevit operum, quae per illum Deus edebat, & Propheticae notitiae, quam instructus, & futura & procul posita pervadebat liquidò. Omnibus erat affabilis ac comis, ita ut neminem unquam abs se moestum dimitteret. Quam nominatim ob causam bonum medicum obtigisse Aegypto in Antonio dixit scitè S. Athanasius, & probavit, quia *Quis non tristitiam apud Antonium mutavit in gaudium? Quis non iram vertit in pacem? Quis orbitatis luctum non ad ejus temperavit aspectum? Quis non moerore paupertatis, quo premebatur, abjecto, statim & divitum despexit opulentias, & in suam latatus est paupertate? Quis post lassitudinem Monachus non ejus vegetatus est hortamentis? Quis adolescens succensus ardoribus, non de ejus admonitu, pudicitiae amator fuit? Quis vexatus à diabolo sine medela rediit?* Omnibus erat ergo comis & commodus: tantum ab Haereticis & Schismaticis abhorruit, ne pacificè quidem ad eos locutus, nisi quae ad revocandos ab errore conducerent; contestari solitus, talium amicitias atque colloquia, perditionem animarum inferre. Nominatim verò Arianos adeò averfatus est, ut, cum aliquos eorum videndi ipsius curiositas adduxisset, compertos de monte fugaverit; dicens infidelissimae sectae contagium praeter quibusvis serpentibus esse pio homini devitandum; postremam hanc esse haeresim & praecursorem Antichristi confirmans; siue ex eo usu, quo novissima hora dicta est tot saeculis antegressa orbis clausulam; siue ad insignis virulentiae ad verticem summum protractae expressionem.

Longi itineris necessitatem eorundem Ariomanitarum nequitia, & serpens ut cancer sermo, Dei homini injecit. Mentiebantur, & impudenter spargebant in vulgus, eadem secum sentire Antonium, quae illi doloris & justarum irarum ferax materia fuit. Itaque rogatus ab Episcopis, & universis Fratribus, quodque nominatim expressere S. Hieronymus (b) atque Rufinus (c), à S. Athanasio accitus Alexandriam, ad Catholicos jactatam ejus perversione offensos, errore solvendo, & suffundendo pudore Haereticos, longo ac difficili itinere, quod religionis studium & proximorum charitas complanavit, in eam veluti alterum orbem terrarum (ut Eupapius urbis vastitatem insinuans dixit) festinatò perrexit sub annum Christi 330. eo pretio operae, ut paucis diebus ex Idolorum superstitione plures ad Christum adduxerit, quam solerent anno integro studiis sacrorum ministrorum lucrifieri: & multiplicibus supra naturam operibus ac sanctorum sermonum efficacitate adeò roboraverit fidelium animos, ut neget S. Athanasius (d), qui aderat & omnia coram usarpabat oculis, ullam orationem posse adaequandae rei gestae parem esse. Nulla tunc aetas, nullus sexus domi remansit. Omnes ad aedem sacram, mistis cum fidei plebe paganis, ipsisque Idolorum sacerdotibus, ut hominis Dei fruerentur aspectu, & verba gratiae ex ejus ore procedentia haurirent, cupidè advolarunt. Didymus, Rufino (e) ac Hieronymo (f) testibus, affuit, & de moerore ob caecitatem est redargutus. Cum omnium desideria per dies paucos acuisset potius quam sedasset, inliso publicè Ariomaniae anathemate, impiger ad montem, unde venerat, remeavit.

Commisit

a] Anno Christi
330.

b] Epist. 33.

c] Lib. 3. vita Patrum
num. 218.

d] Cap. 26. vita.

e] 2. hist. c. 7.

f] Epist. 33.

Commisit semel, iterum, ac tertio, disputationum praelia in exteriori illo monte cum adventantibus illuc sæculi sapientibus, revera desipientibus, qui in adultâ jam Christianismi luce Ethnicismo miserè indormiebant. Et quòd Græci essent, nec Ægyptium Antonii idioma perciperent, adhibito Isaaco (quem S. Hieronymus in Hilarione memorat Antonii fuisse interpretem) de Christianæ religionis veritate & sanctitate accuratè disseruit; è contrario autem Platoniorum commentis de animæ à substantiâ decisæ corporatione, Pythagoricisque deliriis, de hominum animâ in bestiarum vel avium migrante corpora, insultavit. Falsorum verò Numinum vera crimina, & propudiosas libidines, ipsismet Ethnicis decantatas, adeò potenter exagitavit, ut maximè puderet viros mortalium opinione sapientes, & in itæ congressionis cum Antonio, & refectionis tot probrorum ac turpitudinum, ac omnis generis scelerum, quibus inquinata talium Deorum vita referretur. Quod autem gentibus stultitia esset Crux Christi, & homines animales non percipientes, quæ sunt spiritus Dei, improprium Christi, abjectamque in ferali ligno vitam, assidue ingererent, sapientissimè demonstravit totum Christi dedecus Sacramentum esse humanæ salutis, nec Domino amanti animas indignum videri aut indecorum posse, quicquid ad animarum salutem, & Dei in earum relevatione gloriam esset accommodatum. Sic confusos fortibus disputationibus sæculi Philosophos, de hominis idiotæ tantâ sapientiâ attonitos, mirabiliumque multorum in eorum oculis circa ægros & arreptivos editorum, magnitudine perculsos, dimisit, hominis Dei virtutibus divinisque ornamentis ubique attestaturos.

Captabat amicas sibi latebras Antonius (a), & Deus in servorum suorum gloriam tantò providentiùs excubans, quantò illi obscuritati suæ student ardenriùs, illustrem toto orbe reddebat, adeò ut non infirmorum modo vel mediocrium è viciniâ hominum officiis frequentaretur, sed ipsorum orbis capitum, Constantini Magni ac liberorum ejus, qui ad orbis clavum, patre haud ita multò post vitâ functo, sederunt, supplicibus literis ad gratiam apud Deum suffragator exposceretur. Quod illi Neophyti Imperatoris, verèque, ut Theodoretus (b) scitè dixit, Zorobabilis nostri, ac Cæsarum filiorum, amoris ac reverentiæ erga se pignus, salubrium monitorum antidoto repensavit. Ante annum Christi 338. hæc literarum Antonium (c) inter ac Constantinum ac filios commercia intercessisse fatendum est; quamvis S. Hieronymus in Chronico annum 339., quo datæ sint hæc literæ, assignet. Sed hærendum est in assignato tempore, cum Imperatorem, ut Græci in sacris appellant *inter Reges Apostolum*, dicto Christi anno, ipso Pentecostes die, excessisse è vivis constet docente Eusebio (d). Neque tamen abnuo, quò minùs S. Antonius, alias quoque ad Constantinum pro S. Athanasio literas dederit, ut Sozomenus (e) notavit; cum etiam ad Balacium minaces pro fidelibus literas exararit.

Fluebant prosperè Christianæ Religionis negotia, Constante atque Constantino piis Principibus, cum paternâ hæreditate studium fovendæ ac propagandæ Religionis sortitis: quorum metu Constantius, ne Arianum virus, quod propinantis nefariis Episcopis combiberat, manifestè effunderet, principio comprimebatur. Sed Constante postea ad Pyrenæos sublato, Constantino autem juniore per Constantis, quem appetierat, exercitum obtruncato, Imperium univèrsùm germanorum casu devolutum est ad Constantium, qui omni metu solutus, affectum, quo erga Arianam pestem ferebatur, prodidit, peragens somnia ex Arianorum sententiâ; ita ut Catholicæ Fidei eversionem molitus esse videretur. Itaque novas turbas, quæ Satan per brevi Ecclesiam infestaturus erat, non celavit divina bonitas Antonium, qui anno 339. de omnibus illustrante Spiritu sancto commonitus, & Serapioni Thosmæ Episcopo viro sanctissimo, ac (ut in Catalogo scriptorum prodidit S. Hieronymus) gratiâ apud B. Antonium valenti, & aliis fratribus, qui aderant, funestum visum enunciavit, tantis cum lachrymis, & tantâ intercisione per gemitus,

a] *Anno Christi
circiter 335.*

b] *In Rel. histor.
sect. 5.*

c] *Anno Christi
337.*

d] *L. 4. de vitâ
Constant. c. ultimo.*
e] *L. 2. c. 29.*

a] *Simp. Camp. in
praf. epist. S. Ant.*
b] *L. 6 c. 3.*
c] *Cap. 51.*

d] *L. 2, de persecut.
Vandal.*

e] *Orat. de infan.
pramat. abrept. an-
no Christi 340.*

f] *In Prologo.*

g] *4. Reg 3.*

mitus, ut omnes cohorrescerent. Viderat enim altare Domini circumdatum multi-
tudine multorum, qui crebris calcium ictibus omnia dissipabant. Fuit (a) qui hæc
referret ad procellam post Constantii obitum à Iuliano Apostatâ excitatam. Sozo-
menus (b) ad Valentis quoque tempora pertinere hoc visum censuit. D. Athana-
sius (c), consentiente S. Chrysostomo, disertè retulit ad ea, quæ biennio post, anno
341. per Arianos effrenes sub Gregorio Cappadoce truculentissimo lupo pellem
pastoris præferente sunt edita. Tunc Ecclesiarum rapinæ, tunc divinorum temera-
tio vasorum; pollutis Ethnicorum manibus sacra polluta sunt ministeria, tunc
Paganorum opificum præsidia adversus Christum comparata, cum assumptione pal-
marum (quod idololatriæ apud Alexandriam insigne est) ad Ecclesiam pergere
compellebantur Christiani, ut Arianorum populi crederentur. Proh scelus! Horret
animus replicare quæ gesta sunt. Virginum Matronarumque ereptus pudor, san-
guis ovium Christi in templo effusus veneranda respersit altaria: baptisterium
pro voluntate Gentilium pollutum est. Nihil defuit visionis veritati, ut monstra-
retur effectum, quod calcitrantium mulorum indisciplina, Arianorum esset impie-
tas. Sic S. Athanasius compendio expressit, quæ distinctius ac plenius de eadem
clade scripsit in epistolâ ad Orthodoxos. Eodemq; modo aliis occasionibus Deus,
per imagines allegoricas, futuras procellas detexit. Et ut cætera exempla premam,
quibus divinis visis clades Africana Ecclesiæ prænunciata fuerit, aliquanto ante-
rius quàm accideret, apud Victorem Vricensem (d) legere est.

Coortam biennio post tempestatem, sicut oratione ac gemitibus prævertere,
ac, si fieri posset, dissipare in semine conatus est S. Antonius; ita omni studio, &
apud Deum, & apud homines, comprimere collaboravit. Itaque fortibus literis
Gregorium Cappadocem, S. Athanasio exacto, ab impiis suffectum, & Balacium
militiæ in Ægypto præfectum, Gregorii emissarium crudelissimum, ad bonam
frugem revocare conatus cum nihil profecisset, ultorem Deum, ut comminatus
fuerat, in impiorum ruinam brevi consecutam excivit, magno omnium terrore, &
auctâ insigniter erga virum Dei veneratione, latantibus piis, cum viderent vindi-
ctam, & lavarent manus suas in sanguine peccatorum, eluente, quod mirum est,
(ut Gregorius Nyssæus (e) expendit) non inquinante: quia conspectus iudicio-
rum Dei in impios, ad nitorem animæ conciliandum, est peropportunos.

B. Antonium, & ætatis pondere gravatum (quippe nonagenario majorem)
& vitæ asperitate corporisque durissimâ tractatione exhaustum, & angoribus ani-
mi inter tot publica mala fatiscentem, anno 340. ante felicem excessum decimo
quinto, adegerunt Fratres, ut binos socios secum in monte interiori habitare per-
mitteret. Macario & Amathæ ea fors obtigit. Modico illi intervallo, à sancto viro
sejuncti exercebantur, & aliqua ei ministeria impendebant. Quod alterum eorum
S. Athanasius (f), quos habuit gestorum B. Antonii Authores, referens, ait, *ad præ-
bendum viro sancto aquam, non parum temporis cum eo fecisse*, in Græco ita exprimitur, ut
sensus sit, fudisse aquam abluendis B. Antonii manibus. Quod ipsum munus ob-
ivisse apud Eliam proditur Elizæus, ut est in sacrâ Regum historiâ (g). Quæ esset
S. Antonio hujus ministerii necessitas, non liquet. In Regum quidem Francorum
aulâ erat peculiaris minister primarius, quem vocabant *Mapparium*, quod manus
abluere volenti Principi aquâ effusâ linteum ad extergendum subministraret: quo
munere in sæculo functus est S. Austregisilus. Num proportionalia ministeria circa
virum sanctum, adeo in sæculo segregem, exogitabimus? Existimo hoc loco, ac
etiam quoad Elisæum aquam Eliæ affundentem, solâ illâ parte ministerii expressâ,
insinuatum esse multiplex servitii ac obsequii domestici genus, quo vterque sanctus
senex sublevare indigebat. Sanè in quibusdam Religiosis Ordinibus juniores, qui
Senioribus emeritis obsequia quædam exhibent, dicuntur aquam illis convehere;
eâque periphrasi designatur vniuersum ministerium quod impendunt, siue ad pur-
gandum cubiculum, siue ad sternendos lectulos, similiaque levamenta. Hoc ipsum
ergo

ergo est, quod dicitur, B. Antonium habuisse ministrum, qui ejus manibus aquam affunderet. Nec utriusque, eadem sancto feni ministeria præstantis, meminit S. Athanasius, sed unius tantum; quia ab uno dumtaxat eorum, in quem incurrebat, didicerat, quæ de S. Antonio scribere aggrediebatur.

Sub annum Christi 347. B. Antonius coelesti voce admonitus est de Pauli Thebæi (a) vitâ coelesti in terris. Ad eum ergo centum jam ac tredecim annos natum, pergere jussus Antonius, iter impervium magno animi fervore est aggressus: in quo itinere obvium habuit Hippocentaurum; à quo barbarum quid insidente, dexteræ protensione, signa viæ, cui insistendum esset, accepit. Moxque etiam in Satyrum incidit. Quæ ista fuerint monstra, vetus quæstio est. Quidam spectra mera dæmoniaca fuisse putant. Ita de Satyro Carpentarius ad Alcinoûm (b), Thyraeus de locis infestis (c), Lorinus in Leviticum (d), aliique. Alii fabulosa esse quæcunque de Satyris leguntur, sunt arbitrati. Ita Covarruvias (e). Quod habet quoque de Hippocentauris Artemidorus in Onirocritico (f). Sed contra experimenta, ut retuli in naturali Theologiâ (g). & aliud insigne præter cætera extat apud Phlegontem in calce operis de mirabilibus. Affinia sunt, quæ de Onocentauro ex Pythagorâ retulit Ælianus (h). Si D. Hieronymum audimus, non fuerunt hæc vel spectra vel commenta, sed physica & realia monstra; id quod etiam Bellarminus (i), Baronius (k), Marianus Victorius (l), Eusebius Nerembergus (m), censuerunt; nec non ex medicis Riolanus, agens de monstro Lutetiæ, orto anno 1605. qui exempla adducit monstrorum humanâ (magnam partem) formâ, ex indebita permissione in mari enatorum: cujusmodi ipse quoque multa annotavi proximè signato loco; aliaque habentur apud Liliûm Gyraldum (n) in Deorum historiâ, ac Henricum Spondanum in auctario (o). Narrat etiam aliqua in hoc genere suo tempore deprehensa Cantipratanus (p). At multò facilius, proindeque etiam verisimilius est, eam permissionem indebitam, è quâ existant talia monstra, qualia B. Antonio sunt objecta, in terrâ potuisse contingere, quàm in mari. Afferat qui volet ea monstra, quibus in hoc eventu intelligentis alicujus naturæ directio non defuit, esse lus naturæ, reales tamen ac physicos.

Incurrit ergo in hæc objecta, D. Antonius: & quamvis anceps viæ, tandem tamen confisus de Christi ducatu, post triduanum laborem ad speluncam in qua Paulus habitabat, pervenit. Post mutua officia & descriptos à B. Hieronymo sermones, Paulus Antonium de instante dormitionis suæ die admonitum rogat, ut regrediatur, & pallium quod ab Athanasio Episcopo acceperat, ad involvendum defuncti corpus deferre ne gravetur. Volebat scilicet solus, uti per tot annos vixerat, in manus creatoris spiritum tradere: quod orans fecit, tantâ placiditate, ut regressus Antonius, tamen inter Angelorum catervas, inter Prophetarum & Apostolorum choros, niveo candore fulgentem Paulum, in sublime conscendere, atque adeò defunctum esse alterâ inter regrediendum die perspexerat: tamen ex corporis exanimis positura, vivere primum crediderit. Erat enim genibus complicatis, erecta cervice, extensis in altum manibus, ita ut precari videretur: attamen cum post aliquam moram, nulla, ut solebat, suspiria precantis audiret Antonius, in flebile osculum ruens, intellexit quod etiam cadaver Sancti Deum, cui omnia vivunt, officioso gestu precaretur. Geminum exemplum ejus, quod de cadavere Sancti defuncti anno 15. recitat Moschus (z). Itaque obvolutum & prolutum foras corpus, decantatis riru Christiano Psalmis, terræ mandavit; duobus leonibus, ex interiore eremo, ad humum egerendam & fossam excipiendo corpori efficiendam, excitis, quod sarculum non haberet, ministerium illud libitinarium mirabiliter exsecutis. Pro pallio autem quo Sanctum corpus involverat, tunicam, in sportarum modum, de palmæ foliis ab ipso sibi Paulo contextam, pius hæres vindicavit: quâ deinceps, quamdiu superstes fuit, solemnibus Paschæ & Pentecostes, semper est vestitus. Minutè omnia, ipse B. Antonius, in regressu, aperuit duobus discipulis, qui ipsi teste

a] Anno Christi
circiter 347.

b] Digr. 4. initio.

c] Cap. 21. à nu. 6.

d] Ad c. 18. v. 23.

e] 4. var. c. 2.

f] L. 1. c. 49. & l. 4.
item 49.

g] D. 2. à num. 56.

h] L. 17. c. 20. hist.
anim.

i] L. de Or. c. 7.

k] Ad annum
343.

l] Ad vitam Pauli
Erem.

m] In hist. natura
l. 5. c. 8. & 9.

n] Synt. 5. pag. 230.

o] Ad annum
1403.

p] Lib. 2. Apum
c. 30. num. 53. &
c. 57. n. 10. & 11.

q] Cap. 89. Limon.

B. Hieronymo, jam multo tempore, hoc est circiter septennio ministrabant, quæ illi ad posteros fideliter transmiserunt. Vnde B. Hieronymus suam de Paulo lucubrationem confecit. Massæus Veggius metricum Opus Antoniadis libris quatuor distinctum, totum consumpsit in expressione itinerum B. Antonii ad S. Paulum, & vtriusque colloquiis, ac B. Pauli sepultura per S. Antonium.

1] Anno Christi
356.

Anno demum Christi 356. Constantii Imperatoris 19. Antonius (a) annos quinque supra centum natus, verèque dierum plenus, juxta consuetudinem in Pispiri sive exteriorem montem ad visendos fratres progressus, accepto illic divino de morte sua imminente oraculo, & fratribus denunciato, omnes moerore complevit: simulque piis monitis circa fidei Catholicæ intemeratam puritatem, & religiosæ vitæ accuratorem postremum informatos deservit; & in montem interiore regressus, post paucos menses, cum non mediocri incommodum senilia membra turbasset, ad extrema devenit; solis Amatha & Macario consciis, quos de occultando sepulturæ suæ loco, (veritus honores à Pergamio, qui in illis locis ditissimus erat, structo ipsi templo, deferendos) vir humillimus est obtestatus, & reculas suas ita partitus, ut melotem ac pallium tritum, cui superjacebat, Episcopo Athanasio, à quo novum acceperat, ab eo diversum quo S. Paulum obvoluerat, reddi mandaret: Serapioni Thmūeos Episcopo aliam melotem legaret; ipsis discipulis cilicinum vestimentum relinqueret. His ita dispositis, post faustam benedictionem, & excepta à discipulis oscula, mortem lætus aspiciens, concursu ad eum facto sanctorum Angelorum, quem eximia morientis hilaritas contestabatur, placidissime purgatissimum & præ diuturno martyrio nitentissimum spiritum emisit, cœlo terraque gloriosus, etiam elementis, triennio toto, mortem ejus lugentibus, ut S. Hieronymus clausum cœlum à B. Hilarione reſeratum describens, vulgò dictum testatur. Quis hoc confingi dicat, si legerit (b) in Simeonis Stylitæ morte luxisse aves, planas, bruta, & orbem univèrsū? Addit ibidem D. Hieronymus de adito per S. Hilarionem post illud triennium S. Antonii monte, & fixis osculis cubili, in quo jacuerat, ductaque nocte pervigili eo in loco, in quo spiritum emiserat. Quo item pacto, non ita multò post, in Syriâ exigi solitam in templo noctem solidam festo B. Antonii præcurrentem, ex præcepto Magni Euthymii Abbaris, Cyrillus Monachus notavit.

cap. 17.

Sic refulgere in templo Dei debuit *Stella terrestris*: quo nomine denotatur in Calendario Coptico S. Antonius. Nec minùs splendidâ voce à S. Hilarione, cum adhuc supetesset, denominatus *Columna lucis, sustinens orbem terrarum*. Agens item cum Aristenate, & mortuum biduo antè denunciâns, *totius orbis patrem* vocavit. Passim sine addito dictum *Magnum*, constat ex verbis illis Monachorum Alexandrinorum ad Eulogium pro elephantiaci cœstro sollicitum. *Dum adhuc vivit, & superest Magnus ille, ascende ad eum*. Subditurque in verbis Seniorum, ubi ea narratio describitur; *Sic enim vocabatur Antonius*. Id, inquam, erat B. Antonii etiamnum superstitis nomen, *MAGNVS ILLE*. Id illi pro nomine ac cognomine erat. Verè magnus fuit Antonius coram Domino, qui tanti à S. Athanasio (c) factus est, ut in lucro ingenti ponat vel recordatum esse Antonii. Scriptor ingenio præstans (d) Lemma hoc sepulchrale B. Antonii tumulo apposuit; quod represento aptam huic loco clausulam.

e] In pref. ad vi-
tam.

d] Ioannes Andra-
as Albertus in Elo-
giis 12. Patrum.

PERGE PORRO VIATOR
HOMINIS HIC NIHIL EST
IMO NEC MORTIS

ANTONIUS

VITAM PENE TOTAM
VIXIT IN TVMVLO.

NVNC EXTRA TVMVLVN,

VIVVS

VOLITAT PER ORA VIRVM.

FINIS.

OPERIS

OPERIS INDICVLVS.

E^{§. 1.}XTREMORVM circa imagines symbolicas declinandorum
exempla quædam. Pag. 1.

^{§. 2.}Symbolum ignis S. Antonio appicti, quodnam de vulgatiore sen-
tentiâ. 3.

^{§. 3.}Ignem S. Antonio appictum, esse ignem, quo vir Dei restinguendo
igni luxuriæ pedes adusserit, quorundam sententia. 6.

^{§. 4.}Ignem S. Antonio appictum, videri posse ignem ultorem. 11.

^{§. 5.}Non abhorre æ vero, ignem S. Antonio appingi, tanquam
belli sacri & Religiosæ militiæ pyrphoro, 15.

^{§. 6.}Pia nec inverisimilis cogitatio, igne appicto B. Antonio fervorem
virtutum ejus omnium, præsertimque flagrantissimæ charitatis
incendium designari. 22.

^{§. 7.}Profani ignis à S. Antonio decussio, per ignem ad ejus pedes ja-
centem, verisimillimè expressa. 29.

^{§. 8.}Transitum ad alia symbola B. Antonio appicta, ac primùm ad
suam. 32.

^{§. 9.}Liber S. Antonio appictus, quod symbolum? 41.

^{§. 10.}Baculus eidem cum libro manui consertus, quid referat? 45.

^{§. 11.}Quid tintinnabulum in alterâ S. Antonii manu appictum. 52.

^{§. 12.}T. Vesti appictum, quid notet. 57.

CHRONOTAXIS ANTONIANA, Breviculum vitæ
S. Antonii vnâ serie continuatum, & quantum licuit, per
annos Christi digestum comprehendens. 63.

OPERIS INDICVLVS.

E^{§. 1.}XTREMORVM circa imagines symbolicas declinandorum
exempla quedam. Pag. 1.

^{§. 2.}Symbolum ignis S. Antonio appicti, quodnam de vulgatiore sen-
tentiâ. 3.

^{§. 3.}Ignem S. Antonio appictum, esse ignem, quo vir Dei restinguendo
igni luxuriæ pedes adusserit, quorundam sententia. 6.

^{§. 4.}Ignem S. Antonio appictum, videri posse ignem vltorem. 11.

^{§. 5.}Non abhorre à vero, ignem S. Antonio appingi, tanquam
belli sacri & Religiosæ militiæ pyrphoro, 15.

^{§. 6.}Pia nec inverisimilis cogitatio, igne appicto B. Antonio fervorem
virtutum ejus omnium, præsertimque flagrantissimæ charitatis
incendium designari. 22.

^{§. 7.}Profani ignis à S. Antonio decussio, per ignem ad ejus pedes ja-
centem, verisimillimè expressa. 29.

^{§. 8.}Transitum ad alia symbola B. Antonio appicta, ac primum ad
suam. 32.

^{§. 9.}Liber S. Antonio appictus, quod symbolum? 41.

^{§. 10.}Baculus eidem cum libro manui consertus, quid referat? 45.

^{§. 11.}Quid tintinnabulum in alterâ S. Antonii manu appictum. 52.

^{§. 12.}T. Vesti appictum, quid notet. 57.

CHRONOTAXIS ANTONIANA, Breviculum vitæ
S. Antonii vnâ serie continuatum, & quantum licuit, per
annos Christi digestum comprehendens. 63.

Raynaud, Théophile,

In symbolicam S. Antonii Magni Imaginem Commentatio R. P. Theophili
Raynavdi Societatis Iesv Theologi

Gandavi 1659

4 Hom. 1817#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10365691-7